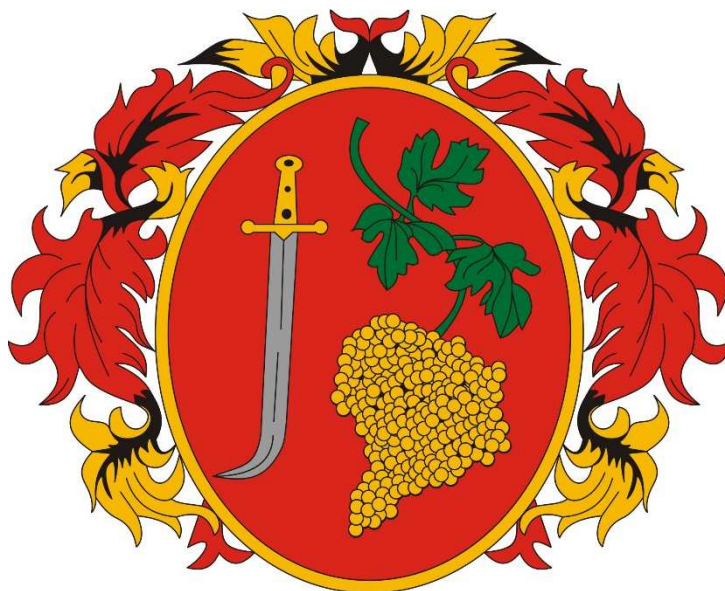

ÚRHIDA KÖZSÉG

TELEPÜLÉSTERV

MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT

MEGBÍZÓ:

Úrhida Község Önkormányzata
8142 Úrhida, Kossuth Lajos u. 66.

FELELŐS TERVEZŐ:

Fehér Vártervező Kft.
8000 Székesfehérvár, Rába utca 22.

ALÁÍRÓLAP

Településtervező:

Bodó Beáta
TT-07-368
Településtervező

Településtervező, építész:

Ertl Antal
TT-07-0075
Építésmérnök, településtervező

Tájrendezés, környezetalakítás:

Bruckner Attila
TK 19-0244
kertésmérnök

Közlekedési tervező:

Pálffy György
Tkö-07-0808, 07-50682
közlekedéstervező

Környezetvédelmi tervező:

Enyedi-Egyed Szilvia
SZÉM-03/07-0671, SZKV/07-0671
környezetmérnök

Diószegi András
SZKV-01-13515/2015
környezetirányítási és
környezetvédelmi szakértő

Víziközmű tervező:

Horváth Gyula
VZ-T/07-0226
vezető tervező építőmérnök

Energia, közmű tervező:

Horváth Ervin
TE-T 18-0033
okl. gépészmérnök

TARTALOM

1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok	4
2. A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Koncepcióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata	4
3. Területrendezési követelmények	10
4. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata	34
5. A település demográfiai helyzete.....	36
6. A település humán infrastruktúrája, közszolgáltatások	55
7. A település gazdasága	59
8. Az önkormányzat gazdálkodása, településüzemeltetés	63
9. Településrendezési, településszerkezeti vizsgálat	64
10. Az épített környezet és építészeti örökség vizsgálata	66
11. Környezetiállapot-jellemzők (környezetvédelem)	75
12. Táj és természeti adottságok és örökség, jellemző tájkarakter, zöldinfrastruktúra hálózat	83
13 Közlekedés.....	96
14 Közművesítés, elektronikus hírközlés, csapadékvíz-gazdálkodás	100
15 Katasztrófavédelem, a területek használatát, építési tevékenységet befolyásoló vagy korlátozó tényezők	107

1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok

A település térségi szerepe

Úrhida Község Fejér megyében, a Székesfehérvári járásban helyezkedik el. A község területe 725 ha, lakóinak száma 2600 fő feletti

A Közép-Dunántúli régióban, Székesfehérvártól délnyugatra elterülő település, Sárszentmihály, Sárkeszi, Nádasdladány, Jenő és Szabadbattyán határolja.

A község egy jellegzetes szőlőhegyi településből fejlődött ki többutcsás, szalagtelkes községgé, nagyobb részét egy völgyekkel tagolt halomra épült. Úrhida belterülete 123 és 191 méter közötti tengerszint feletti magasságon terül el. A község igazgatási területének nagyobb része belterület (393 ha), míg a mezőgazdasági külterület a település kisebb részét adja (332 ha).

2. A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Koncepcióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata

Az Országos Területfejlesztési Koncepcióhoz való igazodás

A jelenleg hatályos Nemzeti Fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció megnevezésű dokumentumot a 1/2014. (I. 3.) számú határozatával fogadta el az országgyűlés. A koncepció az ország átfogó fejlesztését megalapozó dokumentum, amely meghatározza az ország hosszú távú fejlesztési irányát, integrálja a hazai fejlesztési célokat és igényeket, meghatározza azok területi dimenzióit, ami a 2014–20-as európai uniós tervezési és költségvetési időszakra készülő tervdokumentumok megalapozását is szolgálja.

A nemzeti fejlesztés- és területfejlesztési politika céljai és prioritásai teljesülésének érdekében a Koncepció egyrészt horizontális szempontokat fogalmaz meg, melyeket az átfogó gazdasági, környezeti és társadalmi szempontokban jelenít meg, amelyeket a fejlesztéspolitika, a programtervezés és a megvalósítás egészében érvényesíteni kell, másrészt alapelveket határoz meg a fejlesztéspolitika keretében igénybe vett források felhasználásával kapcsolatban, valamint a kedvezményezett térségekkel-települések besorolásával kapcsolatban:

A Koncepció tizenhárom specifikus célkitűzését, köztük hét szakpolitikai jellegű célt és hat területi célt határoz meg. A specifikus célok nemzeti jelentőségű ágazati és területi tématerületeket ölelnek fel. A célok a társadalom és a gazdaság egészének, valamint minden ágazatnak, térségi és helyi szereplőknek szólnak, továbbá kirajzolják azokat a fejlesztési súlypontokat is, amelyekre a középtávú – fókuszált – fejlesztési feladatok épülhetnek. A nemzeti fejlesztés- és területfejlesztési politika alakítása és a célok elérése során – a Koncepcióban megfogalmazott elvek figyelembevételével mellett a specifikus célokat a lehetséges kitörési pontok és fordulatot igénylő területek alapján szakpolitikában érvényesítendő specifikus célokként és területi specifikus célokként határozza meg.

A fejlesztéspolitika elsődleges keretét az Európai Unió kohéziós és vidékfejlesztési politikája, illetve a 2014–2020-as programozási és fejlesztési időszakban rendelkezésre álló uniós fejlesztési források képezik. A Koncepció a nemzeti szükségletekből és sajátosságokból kiindulva középtávon (2014–2020 között) kijelöli azokat a stratégiai fókuszokat, amelyek az ország hosszú távú céljainak megvalósulását szolgálhatják. A nemzeti prioritások igazodnak az Európai Unió által megfogalmazott programozási keretekhez, melyeket érvényesíteni kell a hazai tervezés és végrehajtás során. Az egyes nemzeti

prioritások alatt azonosított fejlesztési tématerületek az európai uniós források felhasználásának keretét képező 2014–2020-as fejlesztési programok tématerületeit is megalapozzák.

A Koncepció szerint az ország 19 megyei önkormányzata és Budapest Főváros Önkormányzata, mint területi önkormányzat a Koncepcióban megfogalmazott célok, mint kötelező keretek következetes figyelembevételével mellett jelölték ki a fejlesztési terveikben, programjaikban saját céljaikat, illetve határozták meg prioritásaikat és intézkedéseiket.

Fejér megyére vonatkozóan az országos koncepció az alábbiakat tartalmazza:

- A szekunder szektor (ipar) jelentősége a foglalkoztatásban főleg az ipari tradíciókkal rendelkező és a rendszerváltás után újraiparosított térségekben, Fejér, Nógrád és Komárom-Esztergom megyében a legmagasabb, míg Budapesten a legalacsonyabb.
- A belföldi népességmozgás egyenlegét tekintve Pest megye mellett Fejér, Győr- Moson-Sopron és Vas megye a legvonzóbb vándorlási célpont.
- Az újonnan leszakadóban levő, de még nem egyértelműen periférikus helyzetű térségek megjelenése Zala, Somogy, Veszprém, Tolna, Baranya és Fejér megyékben a legszembetűnőbb.
- A perifériális térségek földrajzilag nemcsak hazánk határmenti perifériáin találhatóak, de belső perifériáink is jól kirajzolódnak (pl. Közép-Tiszavidék, dunántúli belső megyehatárok Somogy-Tolna, Veszprém-Vas, Somogy-Zala területe). Kevésbé markáns, de tetten érhető a megyehatárokon kialakult kedvezőtlenebb helyzetű térségek lassú belső perifériává válása is (pl. Fejér és Tolna, Veszprém és Győr-Moson-Sopron és Komárom-Esztergom megyék közti határ egyes szakaszai).
- Fejér megye alacsony településszámú (108), kevésbé kisfalvas szerkezetű, a Mezőföld és a Dunántúli-középhegység határán elhelyezkedő, fontos közlekedési folyosók által átszelt megye. A multinacionális vállalatok jelenléte, a modern feldolgozó-ipari technológia és a piacgazdaságba való beilleszkedés pozitív hatású, de a hazai kkv-k kapcsolódása nem teljes körű, főleg a megye déli részén. A gazdasági válság felerősítette az építő- és járműipar visszaesését, az agrárgazdaság és feldolgozóipar egyoldalú szerkezetét. Az ipari központokban és vonzáskörzetükben nőtt a munkanélküliség. A visszaesést követően az egy főre jutó GDP közelít az országos átlaghoz. Jövedelem összehasonlításban a központi régiótól és a nyugatmagyarországi megyéktől továbbra is elmarad, foglalkoztatási mutatója relatív fejlettségéhez képest alacsony.

AZ ORSZÁGOS KONCEPCIÓ FEJÉR MEGYÉRE VONATKOZÓ FEJLESZTÉSI IRÁNYAI:

- A Győr-Tatabánya-Komárom-Mór-Székesfehérvár-Dunaújváros-Paks-Kecskemét ipari/logisztikai nagyklaszterek közötti közlekedési hálózatok kialakítása.
- A termőföld és az ivóvízkincs védelme; a Velencei-tó, a Séd-Gaja-Nádorrendszer revitalizációja, részvétel a Duna Stratégiában; a természeti értékek megóvása.
- Fenntartható energiamix kialakítása hosszú távú megyei energiamérleg alapján.
- A még ellátatlan településeken a szennyvízelvezetés és -kezelés megvalósítása.
- Hálózatosodó helyi gazdaságra és együttműködésre építő gazdaság-, társadalomfejlesztés, a piacokon versenyképes szereplők támogatása, intenzív fejlesztések a K+F sikereit kiaknázó növekedés és a fenntarthatóság érdekében.
- A két megyei jogú város felsőfokú oktatási színvonalának és bázisainak megtartása, illetve Székesfehérváron a műszaki képzés választékának kiszélesítése.
- Integrált megyei turisztikai fejlesztések, a Nemzeti Emlék hely méltó kialakítása.
- A közép-magyarországi kórház és fekvőbeteg ellátó rendszerhez való kapcsolódás minőségi megvalósítása, a területi szak- és járóbeteg-ellátás teljessé válása.

- A nehéz helyzetű dél-mezőföldi, illetve társadalmi integrációs kihívásokkal küzdő települések komplex szemléletű, tágabb környezetükbe beágyazó fejlesztése.
- Székesfehérvár hagyományait gondozó, helyzeti energiáit kihasználó, a közeli főváros mellett önálló egészségügyi, kulturális, gazdaság-szervező központtá alakítása.
- Dunaújváros ipari jellegét megtartó és erősítő, a nagyvállalatok szinergiáját kihasználó gazdasági központi szerep fejlesztése, a táji, környezeti szempontok figyelembevételével.

A **Közép-dunántúli régió területfejlesztési stratégiája** alapján stratégiai fejlesztési cél, hogy a Közép-dunántúli Régió az innováció, az állandó megújulás elemeit befogadja, elterjessze, és közvetítse, ezzel javítsa a régióban élők életminőségét.

A cél megvalósítását 4 stratégiai célra bontva fogalmazza meg:

1. A regionális pólus tengely, decentrumok és térségi központok hálózatszerű fejlesztése a Közép-Dunántúlon
2. Az egykori ipari tengely megújítása (Dunántúl, Észak-Duna vidék)
3. Periférikus vidéki területek megújítása
4. Közép-Dunántúl speciális táji adottságokkal bíró térségek szoros együttműködése (Balaton, Dunakanyar, Velencei-tó, Vértes, M4-M8 tengely).

A célok eléréséhez meghatározott beavatkozási területek (és egyúttal stratégiai programok):

- A gazdasági környezet innováció-orientált fejlesztése
- Humán erőforrás fejlesztés
- A minőségi élet feltételeinek megteremtése
- Intra- és interregionális kapcsolatok fejlesztése

A **Közép-dunántúli régió innovációs stratégiája** jövőképe: Az innováció régiója – nemzetközi szinten is versenyképes térség

Stratégiai cél:

A vállalati innovációs tevékenység erőteljes növelésével és a kutatás-fejlesztési szektor országos átlagot meghaladó szintre emelésével olyan kiegyensúlyozott és versenyképes gazdasági struktúra kialakítása, amelynek szereplői gyorsan és rugalmasan képesek válaszolni az „új gazdaság” mindenkori kihívásaira.

Nemzeti fejlesztés 2030 való igazodás

Az Országgyűlés 1/2014 (I.3.) OGY Határozata Nemzeti Fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióról (melynek elkészítéséről az 1996. évi XXI. törvény rendelkezik) alapján:

Átfogó fejlesztési célok:

1. Értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés
2. Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom
3. Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeinek megőrzése és környezetünk védelme
4. Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet

Specifikus célkitűzések:

1. Versenyképes, innovatív gazdaság
2. Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság
3. Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és – ellátás
4. Kreatív tudásalapú társadalom, piacképes készségek, K+f+I

5. Értéktudatos és szolidáris öngondoskodó társadalom
6. Jó állam: szolgáltató állam és biztonság
7. Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, és környezetünk védelme

Területi specifikus célok:

1. Az ország makro-regionális szerepének erősítése
2. A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat
3. Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése
4. Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése
5. Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés
6. Összekapcsolt terek: az elérhetőség és a mobilitás biztosítása

Középtávú fejlesztési prioritások:

1. Patrióta gazdaság, kis- és középvállalati bázison, nagyvállalati partnerségben
2. Fordulat a teljes foglalkoztatottság és a tudástársadalom felé
3. Útban az erőforrás - és energiahatékonyság, illetve az energiafüggetlenség felé
4. Népesedési és közösségi fordulat
5. Területi integráció, térségi és helyi fejlesztések a helyi gazdaság bázisán

Szak és területpolitikai fejlesztési irányok között szerepel:

A fenntartható és harmonikus város-vidék kapcsolat

A város-vidék egységes rendszert alkot. A városi centrumok központi funkciókat látnak el, amelyek elérhetőségét/hozzáférhetőségét biztosítani kell minden potenciális érintettnek. A városkörnyéki falvak a lakó- és rekreációs funkciókon kívül szerepet játszanak a városok élelmiszerellátásában és az ökológiai hálózatok, a városok körüli zöld gyűrűk, zöldfelületek biztosításában.

Fejlesztéspolitikai feladatok:

- A város és vonzáskörzetének szereplői közötti együttműködés ösztönzése.
- A város szétterülésének megakadályozása, a kontrollálatlan városnövekedés, illetve a városkörnyéki települések egyfunkciós lakóövezetté vagy perifériává alakulásának megelőzése a városkörnyék integrált és tudatos térségi fejlesztésével.
- A beépített területek összenövésének megakadályozása.
- Központi városok belterületének vonzóvá tétele.
- Az ökológiai funkciójú területek további visszaszorulásának elkerülése.
- Zöldfelületek hálózatba szervezése (zöld gyűrű) és minőségi bővítése.
- A városokban található központi szolgáltatások hozzáférhetőségének biztosítása: a nyitva tartás szervezése, a környéki parkolási lehetőségek biztosítása, a közösségi és alternatív, gyalogos és kerékpáros közlekedés általi megközelíthetőség lehetővé tétele, az elektronikus szolgáltatások kialakítása, kihelyezett vagy mobil szolgáltatások révén.
- Fenntartható és kompakt városszerkezet kialakítása

- Az erőforrások hatékony és fenntartható hasznosításának fontos alapja a kompakt településszerkezet.

Fejlesztéspolitikai feladatok:

- A többközpontúság kiépítése nagytérégi, és városszerkezeti szinten egyaránt.
- Intenzív együttműködés elősegítése a szereplők között, hogy mérséklődjene a közlekedési távolságok, és így korlátozódjon az urbanizált területek terjeszkedése a hatékony energia felhasználás szerint.
- Fenntartható mobilitási viszonyok megteremtése a városon belüli és város körüli utazási szükséglet mérséklése érdekében, a munkahelyek, lakóövezetek, szolgáltatási és közlekedési hálózatok elhelyezkedésének optimalizálása.
- közlekedés racionalizálása és a fenntarthatóságának biztosítása, a környezetbarát alternatív közlekedési eszközök fejlesztése (vasút, elővárosi vasút, kerékpárutak, ahol lehet vízi közlekedés és ezek kombinációi).
- A városszerkezet tagolása beépítetlen területekkel, zöldterületekkel és a természetes szellőzést biztosító zónákkal.
- A városi zöldterületek minőségi bővítése, a közparkok szolgáltatásainak és infrastruktúrájának megújítása, hálózatba szervezése.
- A barnamezős területek (használaton kívüli ipari területek) előnyben részesítése a zöldmezős beruházásokkal szemben.
- Területileg integrált, komplex örökségvédelmi, értékvédelmi beavatkozások ösztönzése, fenntartható hasznosítása.
- Jövedelemtől és életkortól függetlenül használható, mozgásra, egészséges életmódra és kreativitásra ösztönző tiszta (köz)területek.
- Egyenlő hozzáférés biztosítása a természeti-, az épített és a kulturális örökségeinkhez.

Kapcsolódás Fejér Megye Területfejlesztési Koncepciójához és Programjához

Fejér Megye Önkormányzata - a miniszteri jóváhagyást követően - a Koncepciót a 45/2021. (III.31.) önkormányzati határozatával fogadta el.

Fejér megye tradicionális társadalmi, kulturális, gazdasági-logisztikai szerepköreinek fenntartható és innovatív fejlesztése, egyenrangú nagytérégi együttműködések aktív tagjaként, kiváló termőhelyi adottságainak fenntartásával, a természeti és kulturális örökségének jövőtudatos kezelésével.

Fejér megye tradicionális nagytérégi pozícióinak erősödése várható úgy interregionális, mint a megyén túlnyúló, országos kapcsolatokban, míg a Duna révén a térség még inkább integrálódik a nemzetközi vérkeringésbe. A gazdasági kapcsolatok erősödése várható az országot kelet-nyugati irányban átszelő új, M8-as gyorsforgalmi út 2020 utáni kiépülésével Ausztria – Veszprém – Székesfehérvár, valamint Dunaújváros – Kecskemét irányába, amely feltárja a megye déli periférikus térségeit is. Ez és a 2030-ig a Komárom – Mór – Székesfehérvár – Sárbogárd szakaszon kiépülő 2x2 sávós, emelt sebességű, gyorsforgalmi úttá fejleszthető 13. sz., a 81. sz. és a 63. sz. főutak megkönnyítik majd a térség kiváló termőhelyi adottságainak jobb hasznosítását, javítva agrárpiaci pozícióit, továbbá egy ipari/logisztikai ipari/gazdasági nagytériség kialakulását a Győr – Komárom – Tatabánya – Mór – Székesfehérvár – Dunaújváros – Kecskemét vonalon. A Budapest – Bécs közlekedési folyosónak köszönhetően további jelentős ipari/logisztikai cégek települnek Bicske térségébe. A megye déli térségeinek felzárkóztatása megindul a célzott és integrált beavatkozások eredményeként, amelynek során Sárbogárd térségi szerepe erősödik. Az észak-dél irányú M6 autópálya 2024-re az országhatárig kiépül, biztosítva az összeköttetést a délszláv országokkal.

Az ország két legfontosabb turisztikai célterületét (Budapest, Balaton) összekötő és a főváros agglomerációjának tágabb vonzáskörzetébe tartozó Velencei-tó, Váli-völgy (Pannónia Szíve), Vértés térsége (VVTFT), valamint Székesfehérvár és a Duna-mente turisztikai potenciálja – a természeti-kulturális örökség bázisán – fenntarthatóan hasznosul, így 2030-ra a térség nemzetközileg vonzó szegmentált turisztikai célterületté válik.

A megyeszékhely Székesfehérvár meglevő kiváló logisztikai és ipari hátterét hasznosítva, hosszú távú gazdaságfejlesztési stratégiája aktív megvalósítójaként európai szinten is számon tartott gazdasági erőcentrummá fejlődik. Fejlesztés-transzfer központi szerepe erősödik, versenyképes tudás- és munkaerőkínálat, innovatív vállalati környezet, elismert színvonalú műszaki felsőoktatás jellemzi, magas hozzáadott értékű gazdasági és oktatási-kutatási/kulturális szolgáltatásaival emeli várostérsége pozícióját a hazai urbánus térszerkezetben. Dunaújváros megújuló és élhető iparvárosként a monostrukturális ipari fellegetvából innovációs és szolgáltató térségközponttá fejlődik a hagyományos húzóágazatok mellett (ipar, fémkohászat, élelmiszeripar, gumiabroncs- és papírgyártás) a K+F+I, tudásintenzív és innovatív ágazatok, specializálódó vas és acélgyártás, logisztika, sport, üzleti és konferenciaturizmus és a specializált turizmus, mint kitörési pontok fejlesztésével, a megyehatáron túlra és a Duna túlsó partjára kiterjedő vonzással.

Dunaújváros térsége gazdaságának diverzifikálásához járulhat hozzá az Iváncsa térségben kialakuló gazdasági övezet.

Fejér megye 2030-ra nagytérségi együttműködéssel erősíti pozícióit:

- Erősíti a megyén túlnyúló, országos kapcsolatait
- Bővíti interregionális kapcsolatait:

A megye stratégiai térstruktúrája

Fejér Megye Területfejlesztési 2014 évben elfogadott koncepciója a megyét hat funkcionális térségre osztja, melyet az új koncepció is megtartott

A megyeszékhely: fontos közlekedési „fordítókorong”, ipari-logisztikai tengely, kulturális, turisztikai, foglalkoztatási és közigazgatási központ, amelynek megyehatáron átnyúló hatásai vannak. Emiatt elengedhetetlen az együttműködés a szomszédos térségekkel (Mór, Velencei-tó, Balaton stb.) és megyékkel, megyeszékhelyekkel. Erősen agglomerálódó hatások jellemzik a térséget, ahol számos településen a lakófunkció dominál. A gazdag természeti és épített értékek, kulturális hagyományok, foglalkoztatási, gazdaság szervezési és önálló egészségügyi, oktatási bázisán sokrétű fejlődési pálya rajzolható meg versenyképességi pozíciója megerősítése érdekében.

CÉLRENDSZER ÖSSZEFOGLALÓ BEMUTATÁSA

Jövőkép 2013-2030				FEJÉR MEGYE Fejér megye tradicionális társadalmi, kulturális, gazdasági-logisztikai szerepköreinek fenntartható és innovatív fejlesztése			
Átfogó célok (2013-2030)	I. Gyarapodó, egészséges és összetartó népesség			II. Élhető megye és települések		III. Innovatív és fejlődő gazdaság	
Stratégiai célok 2021-2027	I.1 Helyi identitás és közösségek megerősítése	I.2 Népesség megtartása és munkaerő minőségi fejlesztése	I.3 Területi különbségek mérséklése, jobban összetartó, szociálisan érzékenyebb megye	II.1 Épített környezet, kulturális értékek megőrzése és fejlesztése	II.2 Természetes környezet megőrzése és klímaváltozás hatásaival szembeni ellenállóság fejlesztése, , zölddebb Fejér megye	III.1 Innováció és kutatás lehetőségeinek megteremtése, elősegítése, intelligens megye	III.2 Gazdasági környezet fejlesztése
Területi célok 2021-2027	T.1 Fenntartható városok			T.2 Mezőföld Program (Dél-Fejér)		T.3 Székesfehérvár; Velencei-tó, Váli-völgy (Pannónia Szíve); Vértess és az előbbi térségekhez nem besorolható, a Budapest környéke turisztikai térséghez tartozó Fejér megyei települések	
Horizontális elvek és célok	1) Város – vidék együttműködésének erősítése 2) A fejlesztési programok hatékonyságának növelése 3) Fenntarthatóság 4) Esélyegyenlőség 5) Foglalkoztatás növelése 6) A klímaváltozás és a váratlan események, egészségügyi járványok kedvezőtlen hatásainak mérséklése, ellenállóság fejlesztése						

3. Területrendezési követelmények

Fejér megye Területrendezési terve

Fejér megye Területrendezési tervét a 7/2020. (II.28.) önkormányzati rendeletével fogadta el a megyei önkormányzat.

Fejér megye szerkezeti tervének kivágata (A 7/2020. (II. 28.) sz. rendelet 2. melléklete)
A megye szerkezeti terve szerint Úrhida települési térséggel és mezőgazdasági, térséggel érintett.

Térségi területfelhasználási kategóriák:

11.§ A kiemelt térségi, illetve megyei területfelhasználási kategóriák területén belül a településrendezési tervben, a 90. § (2) bekezdése figyelembevételével

a) az erdőgazdálkodási térségben az erdőterület övezetet a térséget lefedő erdők övezetére vonatkozó szabályok szerint, valamint az erdőtelepítésre javasolt terület övezetére vonatkozó szabályok figyelembevételével kell, meglévő és tervezett erdő övezetként differenciáltan lehatárolni;

b) a mezőgazdasági térség területének legalább 75%-át a mezőgazdasági terület övezetébe kell sorolni, a fennmaradó részen nagyvárosias lakóterület és vegyes terület építési övezet nem jelölhető ki;

c) a vízgazdálkodási térség területét – e törvény hatálybalépését megelőzően már jogszerűen kijelölt beépítésre szánt területek kivételével – vízgazdálkodási terület, vízgazdálkodási célú erdőterület, vízgazdálkodási célú mezőgazdasági terület, természetközeli terület, zöldterület,, továbbá különleges beépítésre nem szánt honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célú terület vagy honvédelmi célú erdőterület övezetbe kell sorolni, és a működési területével érintett vízügyi igazgatási szervvel egyeztetve kell pontosítani;

d) a települési térség területén bármely építési övezet, övezet kijelölhető;

e) a sajátos területfelhasználású térség területét a terület tervezett felhasználásának megfelelően különleges – ideértve a beépítésre szánt vagy beépítésre nem szánt honvédelmi, katonai, nemzetbiztonsági célú területet –, közúti közlekedési, egyéb közlekedési, védelmi célú erdőterület, rekreációs célú erdőterület, egyéb erdőterület, kertes mezőgazdasági terület, általános mezőgazdasági terület, tájgazdálkodási mezőgazdasági terület, kereskedelmi szolgáltató gazdasági, ipari gazdasági, egyéb ipari gazdasági, általános gazdasági, intézményi vegyes területbe kell sorolni.

A kiemelt térségi területfelhasználási kategóriákra vonatkozó előírások és a megfelelés igazolása

Kiemelt térségi területfelhasználási kategóriák	Területe a FmTrT-ben:	Területrendezési követelmények
Erdőgazdálkodási térség	1,2 ha	MATrTR 11. § a) az erdőgazdálkodási térségben az erdőterület övezetet a térséget lefedő erdők övezetére vonatkozó szabályok szerint, valamint az erdőtelepítésre javasolt terület övezetére vonatkozó szabályok figyelembevételével kell, meglévő és tervezett erdő övezetként differenciáltan lehatárolni;
Mezőgazdálkodási térség	325,27 ha	MATrT 11. § b) a mezőgazdasági térség területének legalább 75%-át a mezőgazdasági terület övezetébe kell sorolni, a fennmaradó részen nagyvárosias lakóterület és vegyes terület építési övezet nem jelölhető ki;
Sajátos területfelhasználású térség	nem érinti	MATrT 11. § e) a sajátos területfelhasználású térség területét a terület tervezett felhasználásának megfelelően különleges – ideértve a beépítésre szánt vagy beépítésre nem szánt honvédelmi, katonai, nemzetbiztonsági célú területet –, közúti közlekedési, egyéb közlekedési, védelmi célú erdőterület, rekreációs célú erdőterület, egyéb erdőterület, kertes mezőgazdasági terület, általános mezőgazdasági terület, tájgazdálkodási mezőgazdasági terület, kereskedelmi szolgáltató gazdasági, ipari gazdasági, egyéb ipari gazdasági, általános gazdasági, intézményi vegyes területbe kell sorolni.
Települési térség	398,19 ha	MATrT 11. § d) a települési térség területén bármely építési övezet, övezet kijelölhető;
Vízgazdálkodási térség	nem érinti	MATrT 11. § c) a vízgazdálkodási térség területét – e törvény hatálybalépését megelőzően már jogszzerűen kijelölt beépítésre szánt területek kivételével – vízgazdálkodási terület, vízgazdálkodási célú erdőterület, vízgazdálkodási célú mezőgazdasági terület, természetközeli terület, zöldterület, továbbá különleges beépítésre nem szánt honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célú terület vagy honvédelmi célú erdőterület övezetbe kell sorolni, és a működési területével érintett vízügyi igazgatási szervvel egyeztetve kell pontosítani;

Új beépítésre szánt terület kijelölés:

MATrT 12. § (1) Ha jogszabály új beépítésre szánt terület kijelölését nem tiltja, a településrendezési tervben új beépítésre szánt területet a következő szempontok mérlegelése alapján kell kijelölni:

- a) az új beépítésre szánt terület csatlakozik a meglévő települési területhez,
- b) az új beépítésre szánt terület kijelölése nem okozza a különböző települések beépítésre szánt területeinek összenövését, és
- c) új beépítésre szánt terület kijelölésére csak akkor kerül sor, ha a települési térségben nincs a tervezett rendeltetésnek megfelelő beépítésre szánt területen beépítetlen földrészlet, vagy az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) szerinti barnamezős terület.

(2) Az (1) bekezdés c) pontja szerinti szempontot abban az esetben nem kell mérlegelni, ha a c) pont szerinti meglévő beépítésre szánt terület – tervezett rendeltetésnek megfelelő – igénybevétele aránytalanul nagy terhet jelentene annak várható költsége miatt.

(3) Új beépítésre szánt terület kijelölésével egyidejűleg a területnövekmény legkevesebb 5%-ának megfelelő kiterjedésű, legalább 50%-ában az újonnan kijelölt beépítésre szánt területtel kapcsolatban lévő zöldterületet, – gazdasági vagy különleges terület kijelölése esetén zöldterületet vagy védelmi célú erdőterületet – kell kijelölni. Ha a zöldterület vagy védelmi célú erdőterület kijelölése az új beépítésre szánt terület rendeltetése miatt az adott területen nem valósítható meg, akkor a zöldterületet vagy a védelmi célú erdőterületet a település arra alkalmas más területén kell kijelölni.

Műszaki infrastruktúra hálózatok

MATrT 14. § (1) Az országos közlekedési infrastruktúra-hálózatok és a műszaki infrastruktúra egyedi építményeinek térbeli rendjét és az országos jelentőségű építmények elhelyezkedését a 2. melléklet, e térbeli rend szempontjából meghatározó települések felsorolását pedig a 4/1–4/6. melléklet tartalmazza.

(2) A közút számozásának nem közlekedésfejlesztési célból történő megváltoztatása a 4/1. és a 2. melléklet tartalmát nem érinti.

(3) Az 50 MW és annál nagyobb névleges teljesítőképességű erőművek elhelyezkedését a 2. melléklet, e térbeli rend szempontjából meghatározó települések felsorolását pedig a 4/7. melléklet tartalmazza.

(4) A villamosenergia-átviteli hálózat távvezetéseit, továbbá a nemzetközi és hazai szénhidrogénszállító-vezetékek térbeli rendjét a 2. melléklet, e térbeli rend szempontjából meghatározó települések felsorolását pedig a 4/8. és a 4/9. melléklet tartalmazza.

(5) Az országos vízi létesítmények térbeli rendjét a 2. melléklet, ezek felsorolását pedig a 4/10. melléklet tartalmazza.

(6) Az országos hulladékgazdálkodási létesítmények térbeli rendjét a 2. melléklet, ezek felsorolását pedig a 4/11. melléklet tartalmazza.

(7) Az országos kerékpárút-törzshálózat számozásának turisztikai célból való megváltoztatása a 4/5. és a 2. melléklet tartalmát nem érinti.

(8) Az M0 gyorsforgalmi út tervezett 10. sz. főút – M1-M0 közös csomópont közötti szakaszának szakági tervezéséről gondoskodni kell úgy, hogy a nyomvonal kialakítása társadalmi, természet- és környezetvédelmi szempontból a lehető legkisebb érdeksérelmet okozza.

15. §

(2) A településrendezési tervben

- a) az országos és térségi műszaki infrastruktúra-hálózatok és a műszaki infrastruktúra egyedi építményeinek helyét a kiemelt térségi, illetve megyei területrendezési tervekben meghatározott térbeli rend figyelembevételével kell meghatározni,
- b) az országos és térségi műszaki infrastruktúra-hálózatok nyomvonala a településrendezési terv egyeztetési eljárásában részt vevő, az egyeztetés tárgyát képező infrastruktúra elem vonatkozásában az adott egyeztetési szakterületet képviselő államigazgatási szerv hozzájárulása, és az egyéb érintett szakterületet képviselő államigazgatási szerv egyetértése esetén térhet el a kiemelt térségi, illetve

megyei területrendezési tervek szerkezeti tervében megállapított nyomvonalváltozattól, azok térbeli rendjétől és a térbeli rend szempontjából meghatározó települések felsorolásától.

(3) Az országos és térségi műszaki infrastruktúra-hálózatok nyomvonalának meghatározásánál biztosítani kell a szomszédos megyék és települések határán a folyamatos kapcsolódás lehetőségét.

A Műszaki infrastruktúra hálózatok a településszerkezeti terven a tényleges nyomvonalnak, illetve a tervezett nyomvonalnak megfelelően ábrázolásra kerültek. A nagysebességű vasútvonal nyomvonalát a FmTrT-ben szereplő nyomvonaltól kis eltéréssel délebbre helyeztük annak érdekében, hogy a gazdasági terület ne legyen érintett a tervezett nyomvonallal.

Úrhidát érintő műszaki infrastruktúra hálózatok:

Meglevő mellékút

7201 Sárszentmihály – Úrhida összekötő út

Egyéb tervezett mellékút:

Szabadbattyán – Úrhida – Nádasdladány – Jenő – Füle (Küngös) összekötő út

Meglevő földgázszállító vezeték:

504 Kápolnásnyék – Székesfehérvár – Nádasdladány – (Ősi) – (Pétfürdő)

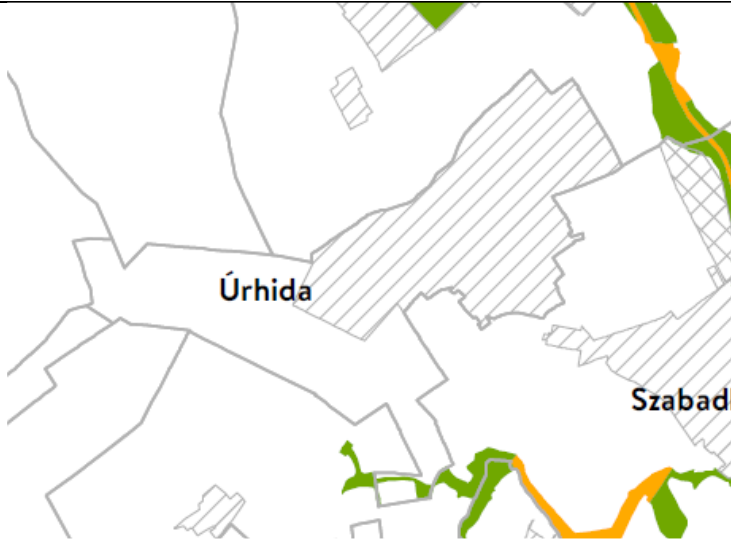

Országos övezetek lehatárolása

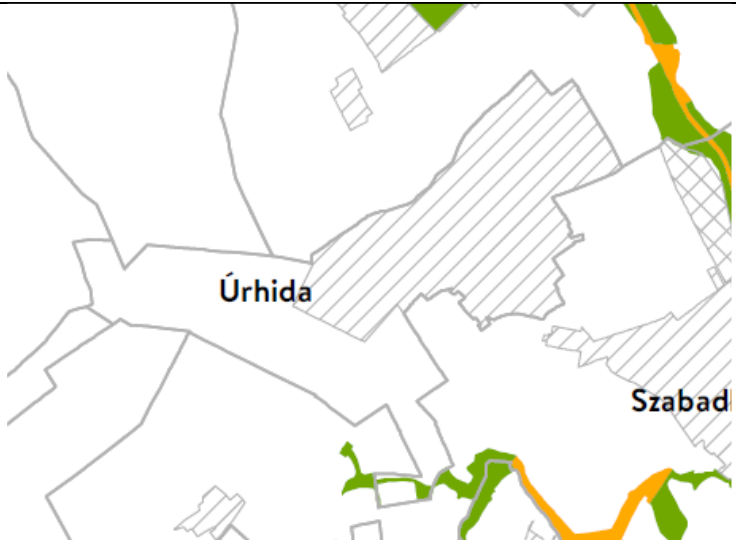
Fejér Megyei TrT övezetei	Település érintettsége
ORSZÁGOS ÖVEZETEK	
Ökológiai hálózat magterületének övezete, az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete és az ökológiai hálózat pufferterületének övezete (3.1. melléklet)	IGEN
Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete (3.2. melléklet) (<i>együtt a jó termőhelyi adottságú szántók övezetével</i>)	NEM
Erdők övezete (3.3. melléklet) (<i>együtt az erdőtelepítésre javasolt területek övezetével</i>)	IGEN
Világörökségi és világörökségi várományos területek övezete által érintett települések (3.5. melléklet)	NEM
Honvédelmi és katonai célú terület övezete által érintett települések (3.8. melléklet)	NEM
Jó termőhelyi adottságú szántók övezete (9/2019. (VI.14.) MvM rendelet (<i>FmTrt 3.2 melléklete</i>))	IGEN
Erdőtelepítésre javasolt terület övezete (9/2019. (VI.14.) MvM rendelet (<i>FmTrt 3.3 melléklete</i>))	NEM
Tájképvédelmi terület övezete (9/2019. (VI.14.) MvM rendelet (<i>FmTrt 3.4 melléklete</i>))	NEM
Vízminőség-védelmi terület övezete (9/2019. (VI.14.) MvM rendelet (<i>FmTrt 3.6 melléklete</i>))	IGEN
Nagyvízi meder övezete (9/2019. (VI.14.) MvM rendelet (<i>FmTrt 3.7 melléklete</i>))	NEM
VTT-tározók övezete (9/2019. (VI.14.) MvM rendelet (<i>MvM rendelet 6. melléklete</i>))	NEM
MEGYEI ÖVEZETEK	
Ásványi nyersanyagvagyon övezete (3.9. sz. melléklet) (9/2019. (VI.14.) MvM rendelet szerint)	NEM
Rendszeresen belvízjárta terület övezete (3.10. sz. melléklet) (9/2019. (VI.14.) MvM rendelet szerint)	NEM
Földtani veszélyforrás terület övezete (3.11. sz. melléklet) (9/2019. (VI.14.) MvM rendelet szerint)	NEM
EGYEDILEG MEGHATÁROZOTT MEGYEI ÖVEZETEK	
Felzárkóztatandó belső periféria övezet (3.12. sz. melléklet)	NEM
Turizmus szempontjából kiemelt, fejlesztendő övezet (3.13. sz. melléklet)	NEM
Megyei jogú városok vonzáskörzete gazdaságfejlesztési övezet (3.14. sz. melléklet)	NEM
Borvidéki és kertgazdálkodási fejlesztési övezet (3.15. sz. melléklet)	NEM
Kulturális örökségi-történeti fejlesztési övezet (3.16. sz. melléklet)	NEM
Majorsági térség övezete (3.17. sz. melléklet)	NEM
Karsztvízszint emelkedésével érintett területek övezete (3.18. sz. melléklet)	NEM
Naperőmű létesítése céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezete (3.19. sz. melléklet)	IGEN

1. Azon országos övezetek, melynek lehatárolása és az övezeti szabályok a MATrT-ben megállapításra kerültek:

Országos övezet kivágata FmTrT-ben	az övezetre vonatkozó szabályok MATrT szerint
 The map shows a geographical area with several labeled regions. 'Úrhida' is labeled in the center-left, and 'Szabad' is labeled in the center-right. The map features various colored zones: green areas are scattered throughout, while orange areas form a more continuous shape along the right and bottom edges. The background is a light gray with black outlines representing administrative boundaries or roads.	Ökológiai hálózat magterületének övezete MATRT 25. §-a szerint: az övezetet érintően az ökológiai hálózat magterületének övezetében csak olyan megyei területfelhasználási kategória és megyei övezet, valamint a településrendezési tervben olyan övezet és építési övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat magterülete és az ökológiai hálózat ökológiai folyosója természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem károsítja (2) Az ökológiai hálózat magterületének övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha: a) a települési területet az ökológiai hálózat magterülete, vagy az ökológiai hálózat magterülete és az ökológiai hálózat ökológiai folyosója körülzárja, továbbá b) a kijelölést más jogszabály nem tiltja. (3) A (2) bekezdésben szereplő kivételek együttes fennállása esetén beépítésre szánt terület az állami főépítési hatáskörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatalnak a területrendezési hatósági eljárása során kiadott területfelhasználási engedélye alapján jelölhető ki. Az eljárás során vizsgálni kell, hogy biztosított-e az ökológiai hálózat magterület és az ökológiai hálózat ökológiai folyosó természetes és természetközeli élőhelyeinek fennmaradása, valamint az ökológiai kapcsolatok zavartalan működése. (4) Az ökológiai hálózat magterületének övezetében a közlekedési és energetikai

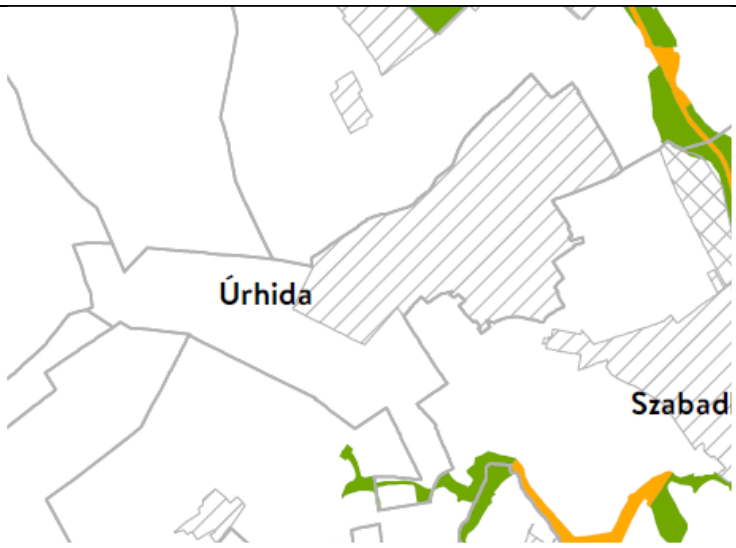

	infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonalát a magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával jelölhetők ki és helyezhetők el. (5) Az ökológiai hálózat magterületének övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető. Az övezetben új célkitermelőhely és külfejtéses művelésű bányatelek nem létesíthető, a meglévő külfejtéses művelésű bányatelek horizontálisan nem bővíthető. (6) Az ökológiai hálózat magterületének övezetében az erőművek közül csak háztartási méretű kiserőmű létesíthető épületen elhelyezve. Az övezet Úrhida közigazgatási területét kis területen érinti.
	Ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete MATRT 26. §-a szerint (1) Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében csak olyan megyei területfelhasználási kategória és megyei övezet, valamint a településrendezési tervben olyan övezet és építési övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat magterülete és az ökológiai hálózat ökológiai folyosója természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem károsítja. (2) Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha a) a települési területet az ökológiai hálózat ökológiai folyosó, vagy az ökológiai hálózat magterület és az ökológiai hálózat ökológiai folyosó körülzárja, továbbá

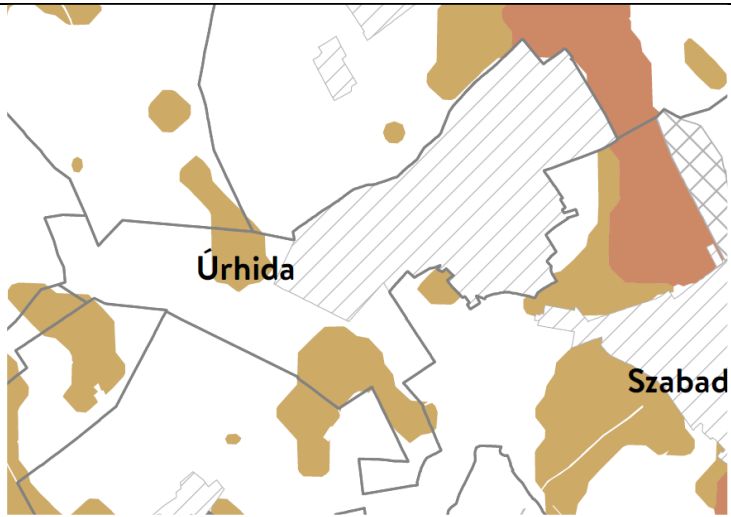
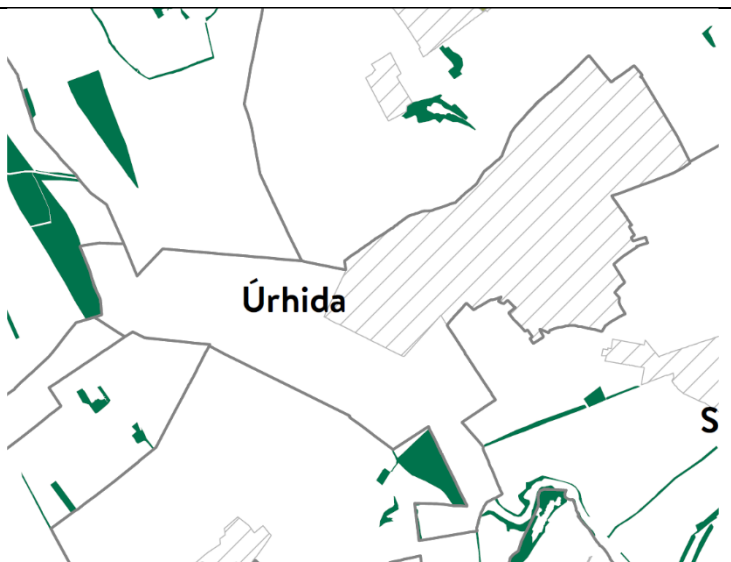

	b) a kijelölést más jogszabály nem tiltja. (3) A (2) bekezdésben szereplő kivételek együttes fennállása esetén, a beépítésre szánt terület csak az állami főépítési hatáskörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatalnak a területrendezési hatósági eljárása során kiadott területfelhasználási engedélye alapján jelölhető ki. Az eljárás során vizsgálni kell, hogy biztosított-e az ökológiai hálózat magterület és az ökológiai hálózat ökológiai folyosó természetes és természetközeli élőhelyeinek fennmaradása, valamint az ökológiai kapcsolatok zavartalan működése. (4) Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala, az ökológiai folyosó és az érintkező magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával jelölhetők ki és helyezhetők el. (5) Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető. Az övezetben új célkitermelőhely és külfejtéses művelésű bányatelek nem létesíthető, meglévő külfejtéses művelésű bányatelek horizontálisan nem bővíthető. Az övezet Úrhida közigazgatási területét nem érinti.

	Ökológiai hálózat puffterületének övezete MATRT 27. §-a szerint Az ökológiai hálózat puffterületének övezetében csak olyan megyei területfelhasználási kategória és megyei övezet, valamint a településrendezési tervben olyan övezet és építési övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat magterülete, ökológiai folyosója és puffterülete övezetek természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem károsítja. (2) Az ökológiai hálózat puffterületének övezetében – a (3) bekezdésben meghatározott feltétel kivételével – a településrendezési terv beépítésre szánt területet csak abban az esetben jelölhet ki, ha az a szomszédos magterület vagy ökológiai folyosó természeti értékeit, biológiai sokféleségét, valamint táji értékeit nem veszélyezteti. (3) Az ökológiai hálózat puffterületének övezetében, ahol az Ország Szerkezeti Terve, a Budapesti Agglomeráció Szerkezeti Terve vagy a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Szerkezeti Terve települési térséget határoz meg, beépítésre szánt terület a (2) bekezdésben meghatározott feltételektől függetlenül is kijelölhető. (4) Az ökológiai hálózat puffterületének övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető. Az övezetben célkitermelőhely nem létesíthető. Az övezet Úrhida közigazgatási területét nem érinti.

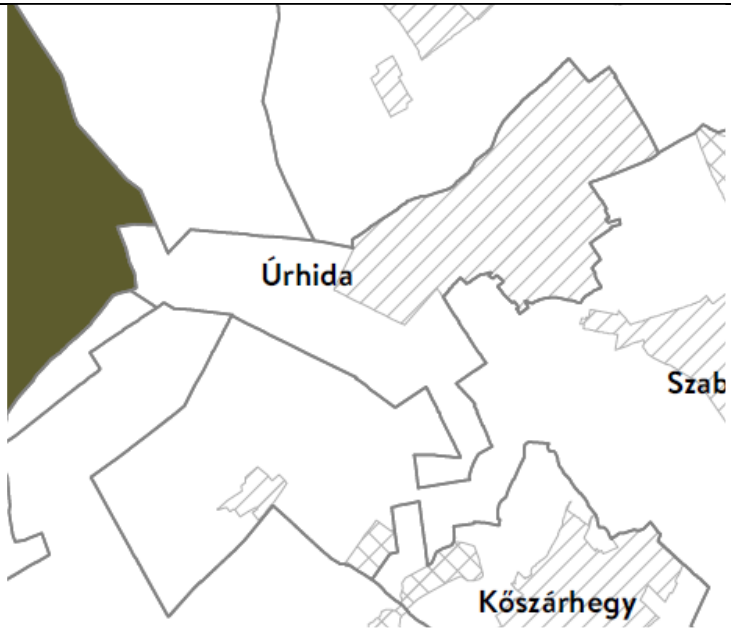

	Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete MATRT 28. §-a szerint (1) Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezetében új beépítésre szánt terület – kivéve, ahol az Ország Szerkezeti Terve, a Budapesti Agglomeráció Szerkezeti Terve vagy a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Szerkezeti Terve települési térséget határoz meg – csak az állami főépítési hatáskörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatalnak a területrendezési hatósági eljárása során kiadott területfelhasználási engedélye alapján jelölhető ki. (2) A kiváló termőhelyi adottságú szántók övezetében új külfejtéses művelésű bányatelek megállapítása és bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető. Az övezet Úrhida közigazgatási területét nem érinti
	Erdők övezete MATRT 29-30. §-a szerint Az erdők övezetébe tartozó területeket az adott településnek a településrendezési tervében legalább 95%-ban erdőterület övezetbe kell sorolnia. Az e törvény hatálybalépését megelőzően kijelölt beépítésre szánt területek, valamint az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény 4. § (2) bekezdésében meghatározott területek, továbbá az Ország Szerkezeti Terve, a Budapesti Agglomeráció Szerkezeti Terve, valamint a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Szerkezeti Terve által kijelölt települési térség területein lévő erdők övezetének területét a számításnál figyelmen kívül kell hagyni. 30. § Az erdők övezetében külfejtéses művelésű bányateleket megállapítani és bányászati tevékenységet

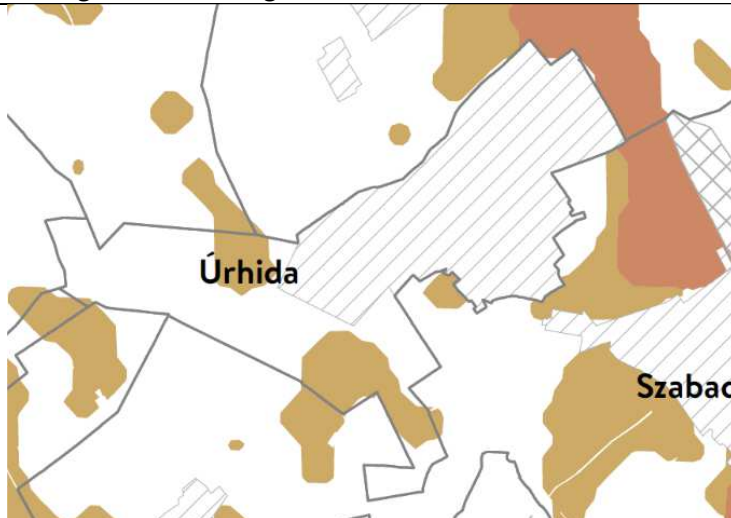
	engedélyezni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet. Az övezet Úrhida közigazgatási területét kis területen érinti.
	Világörökségi és világörökségi várományos területek övezete MATRT 31. §-a szerint (1) A világörökségi és világörökségi várományos területek övezetét a településrendezési tervben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni. (2) Az (1) bekezdés szerint lehatárolt világörökségi és világörökségi várományos terület övezetén: a) a területfelhasználás módjának és mértékének összhangban kell lennie a világörökségről szóló törvényben, valamint a világörökségi kezelési tervben meghatározott célokkal, b) új külfejtéses művelésű bányatelek, célkitermelőhely nem létesíthető, meglévő külfejtéses művelésű bányatelek területe horizontálisan nem bővíthető; a felszíni tájsebeket rendezni kell, c) a közlekedési, vízgazdálkodási és hírközlő infrastruktúra-hálózatokat, továbbá az erőműveket a kulturális és természeti örökség értékeinek sérelme nélkül, területi egységüket megőrizve, látványuk érvényesülését elősegítve és a világörökségi kezelési tervnek megfelelően kell elhelyezni. Az övezet Úrhida közigazgatási területét nem érinti
	Honvédelmi és katonai célú terület övezete MATRT 32. §-a szerint (1) A honvédelmi és katonai célú terület övezetét a településrendezési tervben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni.

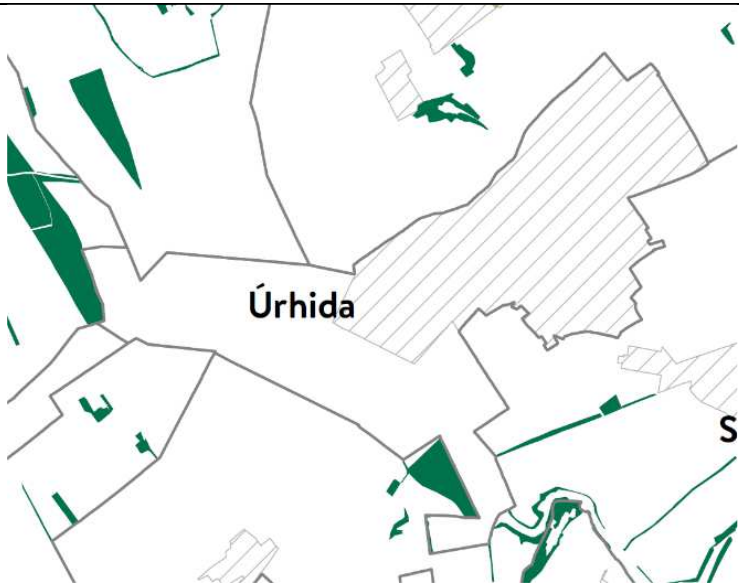
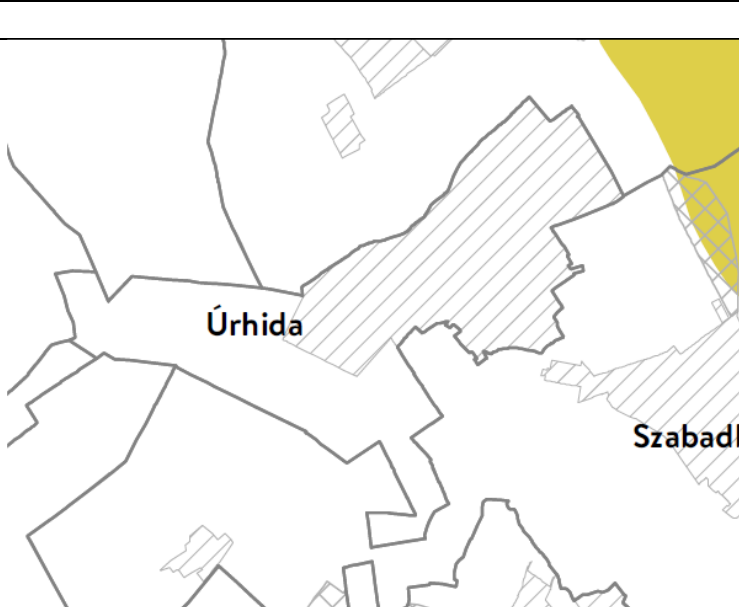
	(2) Az övezet (1) bekezdés alapján lehatárolt területét a településrendezési tervben a) a b) pontban megfogalmazottak kivételével – minden területfelhasználási kategóriában – beépítésre szánt vagy beépítésre nem szánt különleges honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló építési övezetbe vagy övezetbe kell sorolni; b) a zárt bekerített objektumok kivételével honvédelmi célú erdőterület övezetbe kell sorolni, ha az adott terület az erdők övezete által is érintett. (3) A (2) bekezdésben foglalt építési övezet, övezet módosítása csak a honvédelemért felelős miniszter hozzájárulásával lehetséges. Az övezet Úrhida közigazgatási területét nem érinti.
---	--

2. Azon országos övezetek, melynek területi lehatárolását és övezeti szabályait a területrendezésért felelős miniszter rendeletben állapítja meg.

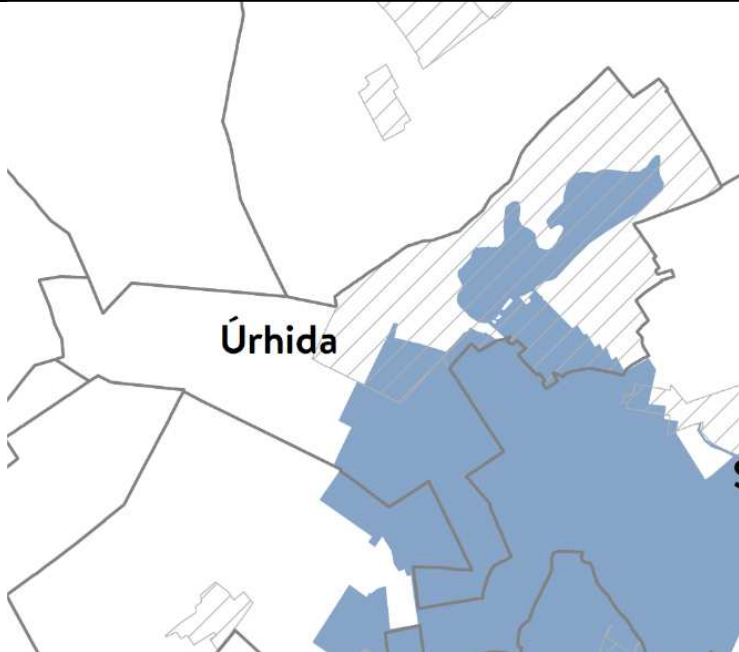
A 9/2019. (VI.14.) MvM rendelet 2019. június 22-én lépett hatályba.

Országos övezet kivágata FmTrT szerint	övezeti szabályok miniszteri rendeletben meghatározottak
	Jó termőhelyi adottságú szántók övezete 2. § (1) A településrendezési eszközök készítése során a mezőgazdasági terület területfelhasználási egység területét elsősorban – a kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete mellett – a jó termőhelyi adottságú szántók övezetén javasolt kijelölni. (2) A jó termőhelyi adottságú szántók övezetében új külfejtéses művelésű bányatelek megállapítása és bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.

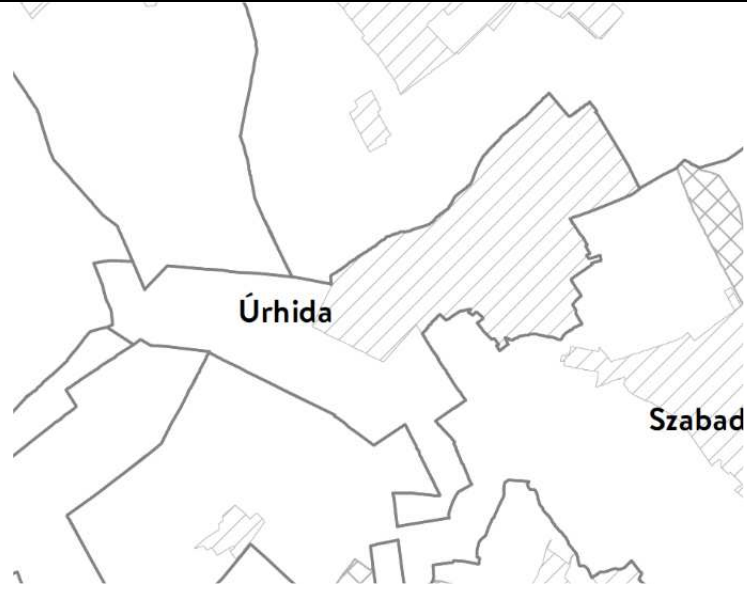

	Erdőtelepítésre javasolt terület övezete 3. § (1) A településrendezési eszközök készítése során az Országos Erdőállomány Adattárban nem szereplő erdőterület területfelhasználási egységeket a településfejlesztési és településrendezési célokkal összhangban – a természeti és kulturális örökségi értékek sérelme nélkül – az erdőtelepítésre javasolt terület övezet területén javasolt kijelölni. Az övezet Úrhida közigazgatási területét nem érinti.
	Tájképvédelmi terület övezete 4. § (1) A tájképvédelmi terület övezete területére a megye területrendezési tervének megalapozó munkarésze keretében meg kell határozni a tájjelleg térségi jellemzőit, valamint a település teljes közigazgatási területére készülő településrendezési eszköz megalapozó vizsgálata keretében meg kell határozni a tájjelleg megőrzendő elemeit, elemegyütteseit, valamint a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat helyi jellemzőit. (2) A tájképvédelmi terület övezetével érintett területre a tájképi egység, a hagyományos tájhasználat fennmaradása, valamint a tájba illesztés biztosítása érdekében – a településkép védelméről szóló törvény vagy annak felhatalmazása alapján kiadott jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában – meg kell határozni a) a településrendezési eszközökben a területfelhasználás és

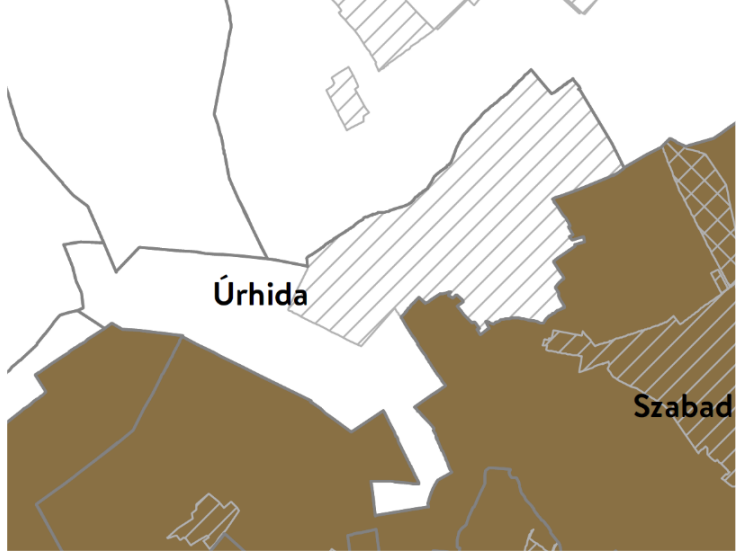
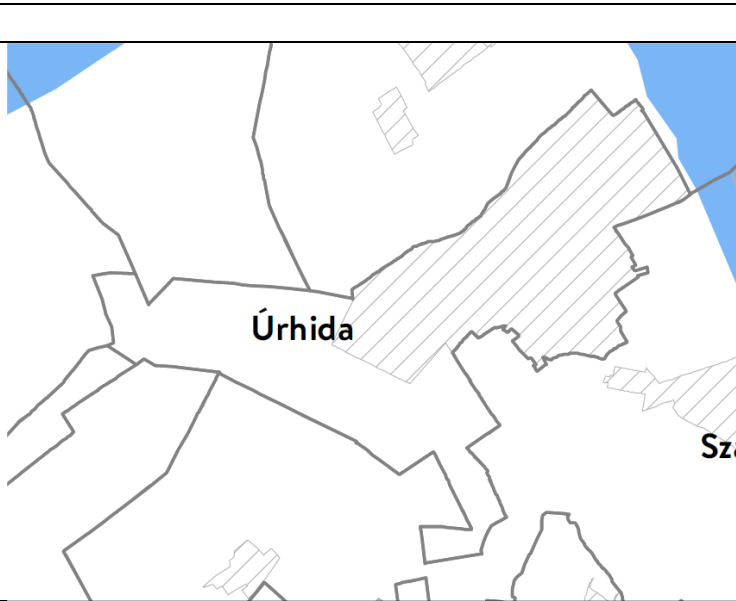
	az építés helyi rendjének egyedi szabályait, b) a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény 2. § (2) bekezdése szerinti településképi rendeletben (a továbbiakban: településképi rendelet) a településképi követelményeket. (3) A tájképvédelmi terület övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető. (4) A tájképvédelmi terület övezetében a közlekedési, elektronikus hírközlési és energetikai infrastruktúra-hálózatokat, továbbá az erőműveket a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával kell megvalósítani. Az övezet Úrhida közigazgatási területét nem érinti.
	Vízminőség-védelmi terület övezete 5. § (1) A vízminőség-védelmi terület övezetében keletkezett szennyvíz övezetből történő kivezetéséről és az övezeten kívül keletkezett szennyvizek övezetbe történő bevezetéséről, illetve a szennyvíz övezeten belüli kezelésének feltételeiről a megye területrendezési tervében rendelkezni kell. (2) A vízminőség-védelmi terület övezetébe tartozó települések településrendezési eszközeinek készítése során ki kell jelölni a vízvédellel érintett területeket. A kijelölt vízvédellel érintett területekre vonatkozó egyedi szabályokat a helyi építési szabályzatban kell megállapítani. (3) A vízminőség-védelmi terület övezetében bányászati tevékenység

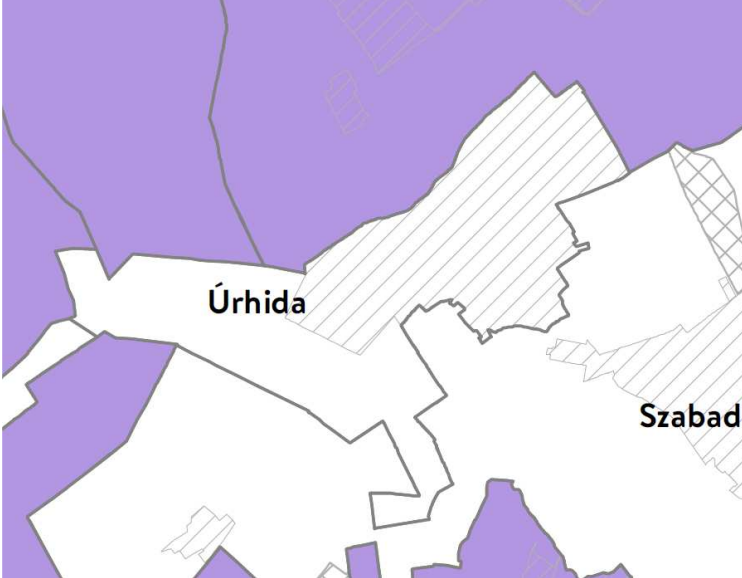
	folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.
	Nagyvízi meder övezete 6. § (1) A nagyvízi meder övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki. (2) A nagyvízi meder övezetében a településrendezési eszközökben, a jogszerűen kijelölt beépítésre szánt területen a helyi építési szabályzatnak megfelelően, a vízügyi igazgatási szerv hozzájárulásával lehet építési tevékenységet folytatni. (3) A településrendezési eszköz módosítása esetén a vízügyi igazgatási szerv egyetértésével lehet új beépítésre szánt területet kijelölni. Az övezet Úrhida közigazgatási területét nem érinti.
	VTT-tározók övezete 7. § A VTT-tározók övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki. Az övezet Úrhida közigazgatási területét nem érinti.

A területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet szerint a megyei övezetre vonatkozó előírások

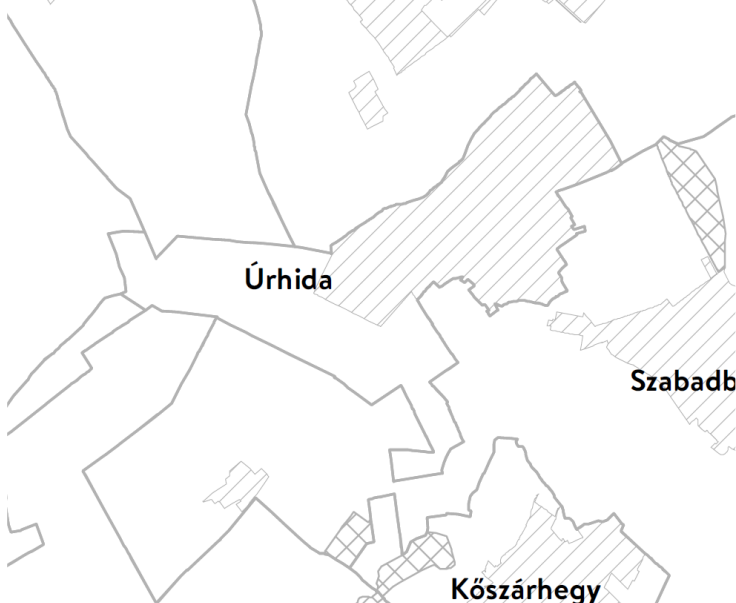
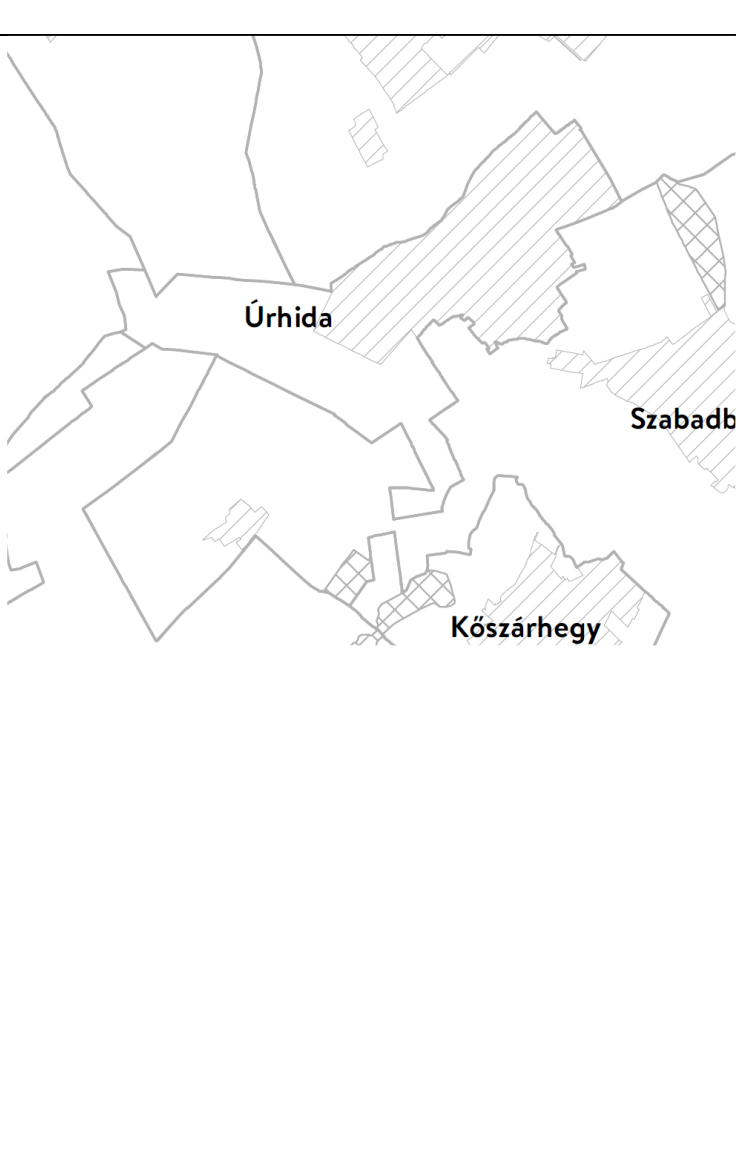
FmTrT szerint az övezet lehatárolása	MvM rendelet előírásai
	Ásványi nyersanyagvagyon övezete 8. § (1) Az ásványi nyersanyagvagyon övezetét a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni. (2) Az (1) bekezdés szerinti területen, a településrendezési eszközökben csak olyan területfelhasználási egység, építési övezet vagy övezet jelölhető ki, amely az ásványi nyersanyagvagyon távlati kitermelését nem lehetetleníti el. Az övezet Úrhida közigazgatási területét nem érinti.
	Rendszeresen belvízjárta terület övezete 9. § (1) A rendszeresen belvízjárta terület övezetében új beépítésre szánt terület csak akkor jelölhető ki, ha ahhoz a működési területével érintett vízügyi igazgatási szerv a településrendezési eszközök egyeztetési eljárása során adott véleményében hozzájárul. Az övezet Úrhida közigazgatási területét nem érinti.

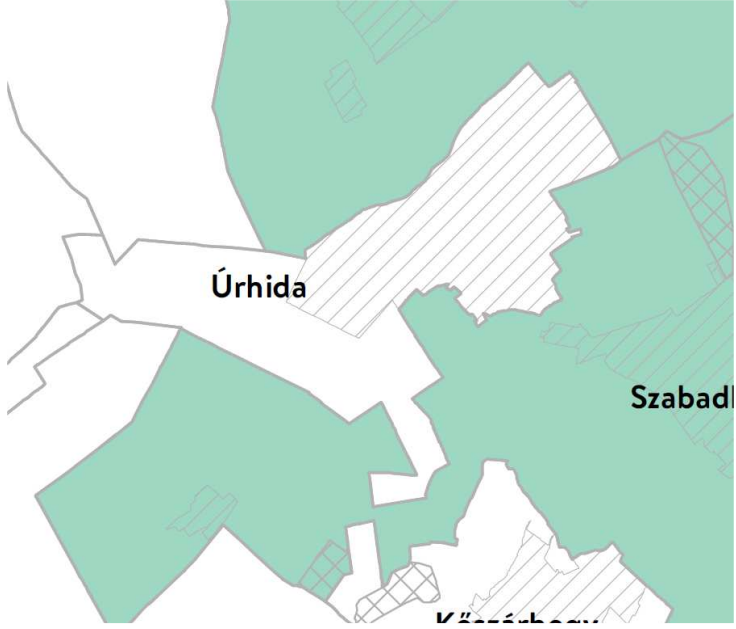
	Földtani veszélyforrás terület övezete 11. § (1) A földtani veszélyforrás terület övezetében a földtani veszélyforrással érintett terület kiterjedését a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni. (2) Az (1) bekezdés szerinti területen új beépítésre szánt terület csak akkor jelölhető ki, ha ahhoz a bányafelügyelet a településrendezési eszközök egyeztetési eljárása során adott véleményében hozzájárul. (3) A beépítés feltételeit a bányafelügyeleti hatáskörben eljáró illetékes fővárosi és megyei kormányhivatal hozzájárulásával kell meghatározni. (4) A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet hatálya alá tartozó települések településrendezési eszközeiben a földtani veszélyforrás terület övezet területén, az (1)–(3) bekezdésben foglaltakon túl, le kell határolni az övezetbe tartozó azon területeket, amelyekre vonatkozóan új beépítésre szánt terület tényleges igénybevétele előtt a felszíni vizek és belvizek szakszerű elvezetését biztosító tervet kell készíteni. Az övezet Úrhida közigazgatási területét nem érinti.
---	--

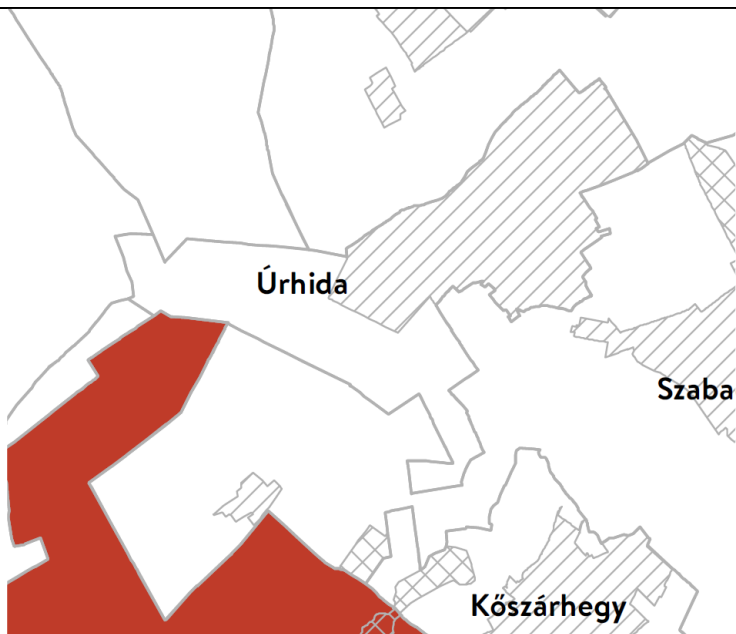
Fejér Megye Területrendezési tervében az egyedileg meghatározott megyei övezetek a következők:

FmTrT szerint az övezet lehatárolása	Fm-i önk. rendelet előírásai
	Felzárkóztatandó belső periféria övezet 8. § (1) A felzárkóztatandó belső periféria övezetbe tartozó települések településfejlesztési koncepcióinak, integrált településfejlesztési stratégiáinak készítése, módosítása során azokat a megyei önkormányzattal és az övezetbe tartozó valamennyi településsel is egyeztetni kell. Az övezet Úrhida közigazgatási területét nem érinti.
	Turizmus szempontjából kiemelt, fejlesztendő övezet 9. § (1) A Vértesi Natúrpark településeinek a településfejlesztési koncepciókat, az integrált településfejlesztési stratégiákat és a településrendezési eszközöket a natúrpark létrehozási céljainak megfelelően kell kidolgozni. Az azokban megfogalmazott előírásoknak támogatnia kell a natúrpark alapító (felterjesztési) dokumentumában szereplő célkitűzéseket, továbbá biztosítani kell a natúrpark természeti és kulturális, valamint táj- és településképi értékeinek védelmét. (2) A turisztikai térségek fejlesztésének állami feladatairól szóló 2016. évi CLVI. törvény rendelkezéseivel összhangban álló Pannónia Szíve turizmusfejlesztési koncepció program által érintett települések településfejlesztési koncepcióit és az integrált településfejlesztési stratégiáit a turisztikai régió turizmusfejlesztési koncepcióban megfogalmazott céloknak megfelelően kell kidolgozni. A Pannónia Szíve program desztinációs elvben gondolkodva alkot egy olyan, számos települést magába

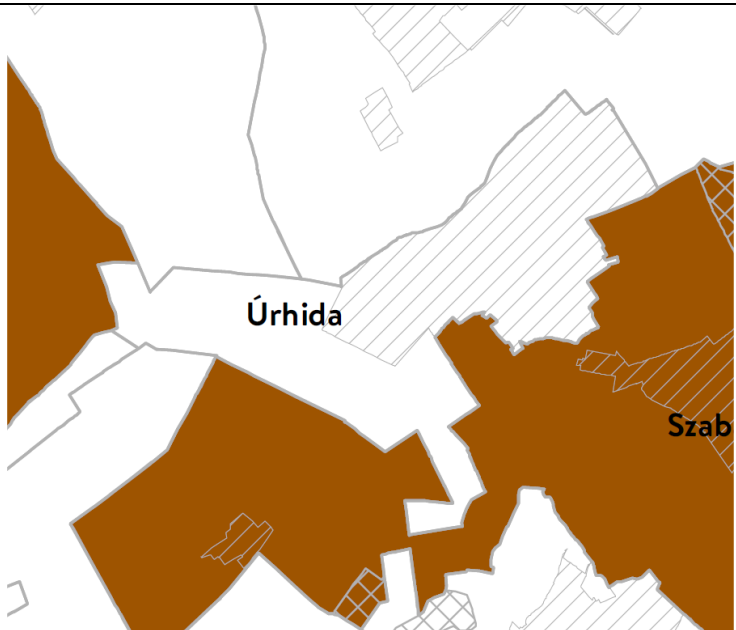

	foglaló térséget, ahol a fejlesztési elképzeléseket nemcsak a turizmus, hanem számos egyéb területen is össze kell hangolni. Az övezet Úrhida közigazgatási területét nem érinti.
	Megyei jogú városok vonzáskörzete gazdaságfejlesztési övezet 10. § (1) A megyei jogú városok vonzáskörzete gazdaságfejlesztési övezetbe tartozó települések településfejlesztési koncepcióinak, integrált településfejlesztési stratégiáinak, valamint településszerkezeti terveinek készítése, módosítása során azokat a megyei önkormányzattal és az érintett megyei jogú város vonzáskörzetébe tartozó valamennyi településsel is egyeztetni kell. (2) Az érintett megyei jogú város vonzáskörzetébe tartozó települések esetében közös, társulásban elkészített településfejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia, valamint településszerkezeti terv kidolgozása javasolt. (3) A tervdokumentumokban különösen az alábbi térségi jelentőségű tartalmi elemeket kell összehangolni, a térségi szinten rendelkezésre álló humán, gazdasági és természeti erőforrások együttes vizsgálata alapján: a) a közlekedési hálózat elemeit, b) a több település ellátását szolgáló közműhálózati elemek helyét, nyomvonalát, c) a kereskedelmi gazdasági területek, ipari gazdasági területek, ipari parkok, innovációs, logisztikai területek helyét és méretét, d) az érintett térségben rendelkezésre álló munkaerőhelyzet igényeit, e) a rendelkezésre álló szabad „barnamezős” területeket, figyelemmel a kialakult hagyományos, értékes településszerkezetekre, és a táj

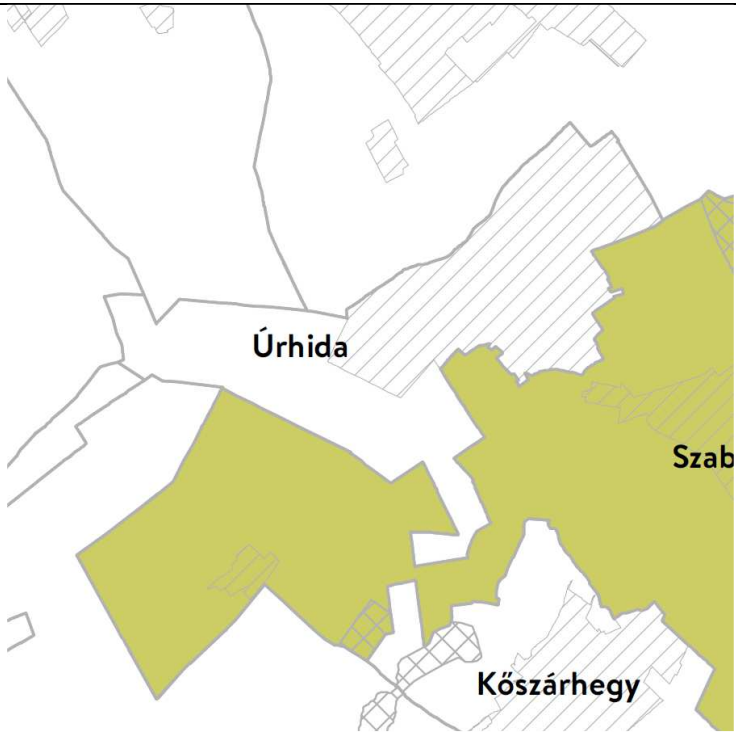
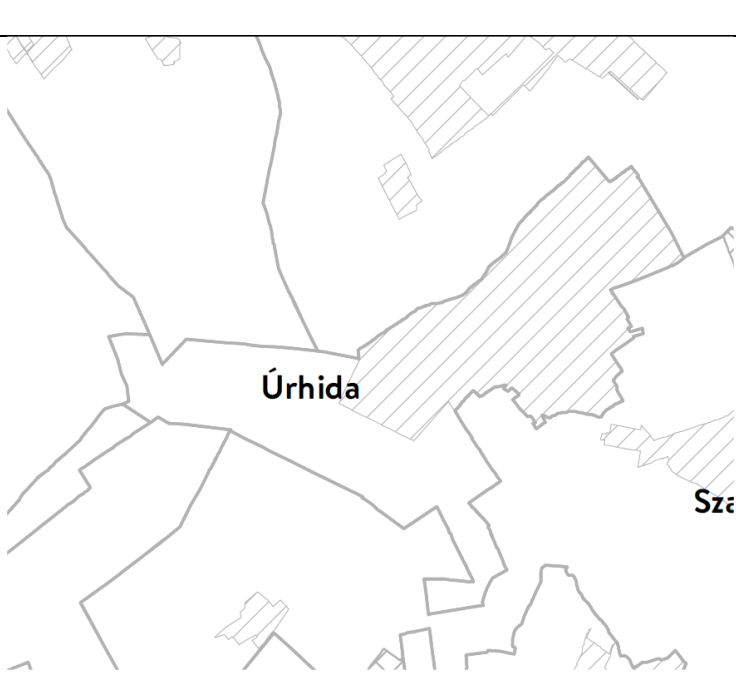

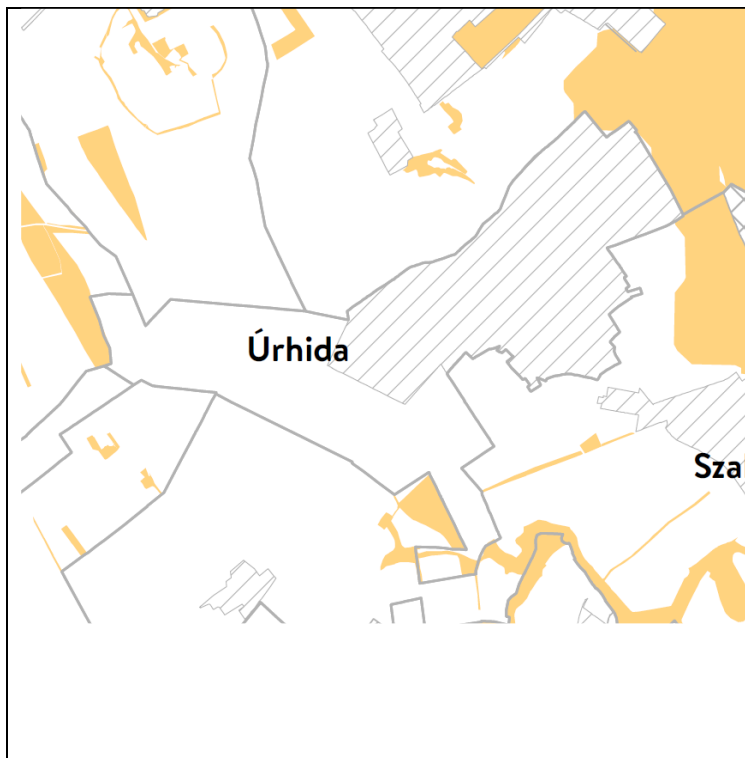
	terhelhetőségére. Az övezet Úrhida közigazgatási területét nem érinti.
	Borvidéki és kertgazdálkodási fejlesztési övezet 11. § (1) A Borvidéki és kertgazdálkodási fejlesztési övezetbe tartozó települések borszőlő termőhelyi kataszteri I. és II. osztályú területeire, valamint a volt zártkerti (kertes mezőgazdasági) területeire a településrendezési eszközöket olyan tartalommal kell kidolgozni, amely a szőlő- és borgazdálkodást és gyümölcstermesztést segíti és ösztönzi, továbbá ezen területek beépíthetőségét csak az előbbi célok érdekében teszi lehetővé. Kerülni kell a beépítésre szánt területek és a mezőgazdasági birtokközpontok kijelölését, kivéve, ha a birtokközpont szőlészeti-borászati, kertgazdasági funkciót, illetve ehhez kapcsolódó lakó, szállás és vendéglátó funkciót szolgál. (2) A volt zártkertek (kertes mezőgazdasági területek) területe a település településszerkezeti tervében beépítésre szánt területté csak akkor minősíthető, ha az nem tartozik borszőlő termőhelyi kataszteri I. és II. osztályú területhez, és az átminősítés egyéb jogszabállyal nem ellentétes, továbbá, ha a következő feltételek együttesen teljesülnek: a) az érintett terület a település belterületével, vagy beépítésre szánt területével határos, b) a tervezett területhasználathoz tartozó, jogszabályban szabályozott és a helyi sajátosságoknak is megfelelő telekstruktúra, telekméret és telekgeometria kialakítása biztosítható, vagy erre vonatkozóan a települési önkormányzat a településrendezési szerződéseket az érintett tulajdonosokkal megkötötte, c) a tervezett funkció (lakó, üdülő, gazdasági, stb.) működéséhez szükséges – a megközelítést és a közművek elhelyezését egyaránt lehetővé tevő – közterületek biztosítottak, vagy erre vonatkozóan a települési önkormányzat a

	településrendezési szerződéseket az érintett tulajdonosokkal megkötötte, d) a közművek kiépítettek vagy kiépítésük lehetősége és feltételei biztosítottak és erre vonatkozóan a települési önkormányzat a településrendezési szerződéseket az érintett tulajdonosokkal megkötötte vagy döntést hozott a költségek vállalásáról. (3) A volt zártkertek, hagyományos szőlőhegyek sajátos településképi és tájképi értékeit a településképi arculati kézikönyvekben és a településképi rendeletekben figyelembe kell venni. Az övezet Úrhida közigazgatási területét nem érinti.
 Úrhida Szab	Kulturális örökségi-történeti fejlesztési övezet 12. § (1) Kulturális örökségi-történeti fejlesztési övezetbe tartozó települések településfejlesztési koncepcióit és az integrált településfejlesztési stratégiáit, valamint településrendezési eszközeit a település jellemző kulturális örökségének megőrzésére és fejlesztésére tekintettel, a turisztikai értékek, vonzerők bemutathatóságát is figyelembe véve kell kidolgozni. (2) A településképi rendeletekben ki kell jelölni azoknak a településképvédelmi szempontból meghatározó területeknek a határát, amelyek a védendő örökségi és történeti objektumokat és területegységeket, valamint ezek környezetét, védőövezetét foglalják magukban. Az övezet Úrhida közigazgatási területét nem érinti.

	Majorsági térség övezete 13.§ (1) Majorsági térség övezetbe tartozó települések mezőgazdasági területein és mezőgazdasági üzemi különleges területein a településrendezési eszközökben olyan tartalommal kell kidolgozni, amely a termőföldvédelem, környezetvédelem, valamint az épített örökségi és táji értékek figyelembevétele mellett segíti és ösztönzi - különösen a mezőgazdasági funkcióhoz, tevékenységekhez kapcsolódó - fejlesztéseket és beépítéseket. (2) A meglévő majorsági területek (mezőgazdasági üzemi különleges területek, „majorok”, „puszták”) figyelembevétele, és lehetőség szerinti felhasználásával kell meghatározni mezőgazdasági birtokközpontok létesítésének, valamint beépítésének speciális, helyi adottságokat és igényeket figyelembe vevő szabályait. Az övezet Úrhida közigazgatási területét nem érinti.
	Karsztvízszint emelkedésével érintett területek övezete 14. § (1) Az érintett települések településrendezési eszközeiben vízügyi adatszolgáltatás, szakvélemény alapján kell meghatározni a biztonságos, vízkárral nem veszélyeztetett, továbbá a karsztvizek tisztaságának megőrzését is biztosító területhasználatokat, le kell határolni a veszélyeztetett területrészeket, valamint ki kell dolgozni azok használati, építési szabályait. (2) A fentiek figyelembevétele el kell készíteni a települési vízgyűjtőkre is kitekintő csapadék- és karsztvíz elvezetési, hasznosítási tervet. Az övezet Úrhida közigazgatási területét nem érinti.

Naperőmű létesítése céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezete

15. § (1) A településrendezési eszközöket úgy kell kidolgozni, elkészíteni, hogy a naperőmű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezet területét érintően - a háztartási méretű kiserőművek kivételével - naperőmű ne legyen létesíthető.

(2) A településképi arculati kézikönyvekben és a településképi rendeletekben figyelembe kell venni a naperőmű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető területeket.

Az övezet Úrhida közigazgatási területét kis területen érinti.

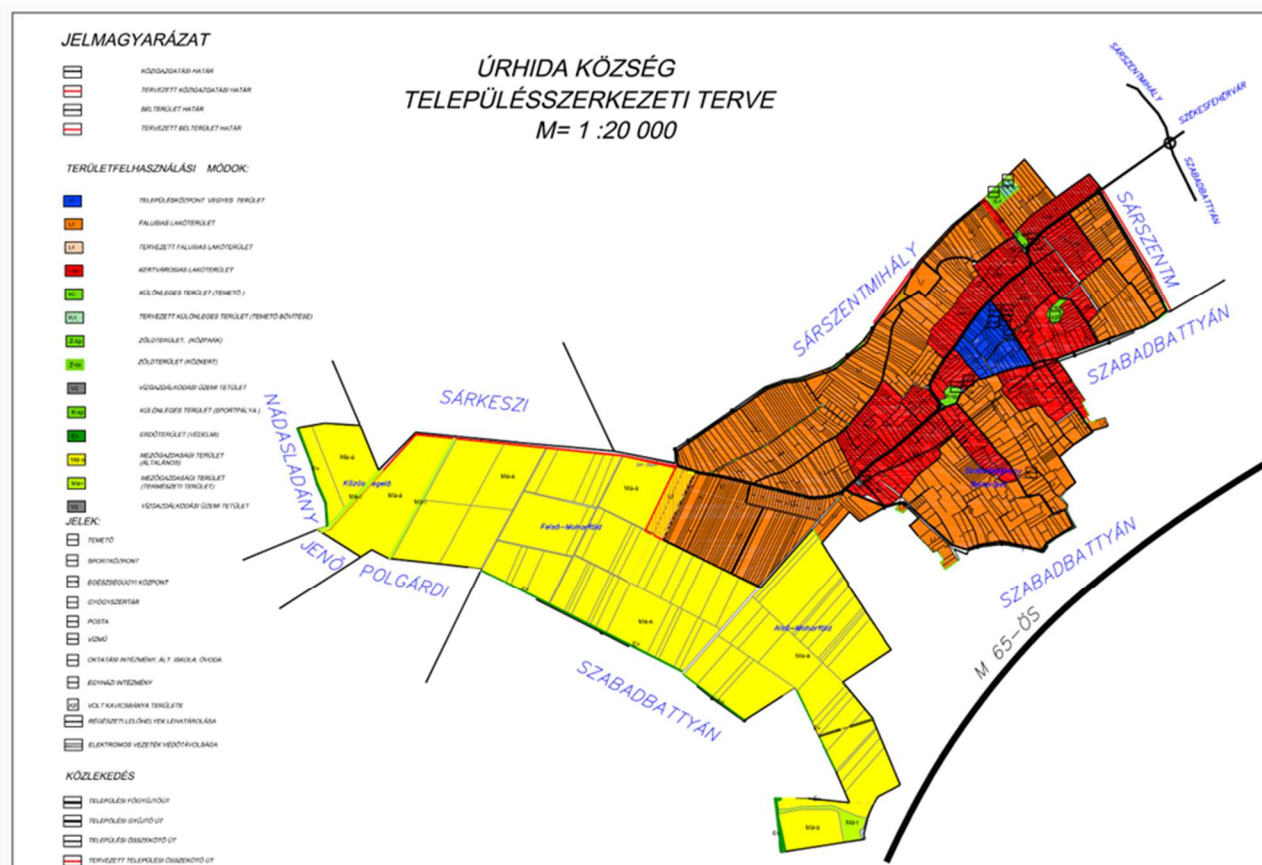
4. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata

A hatályban lévő településrendezési eszközök

Úrhida község képviselőtestülete 51/2005. (IX.22.) határozatával jóváhagyta a település szerkezeti tervét, továbbá megalkotta a helyi építési szabályzatról szóló 8/2005. (IX.26.) rendeletét.

A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek

A hatályos településszerkezeti terv legfontosabb elhatározásai:

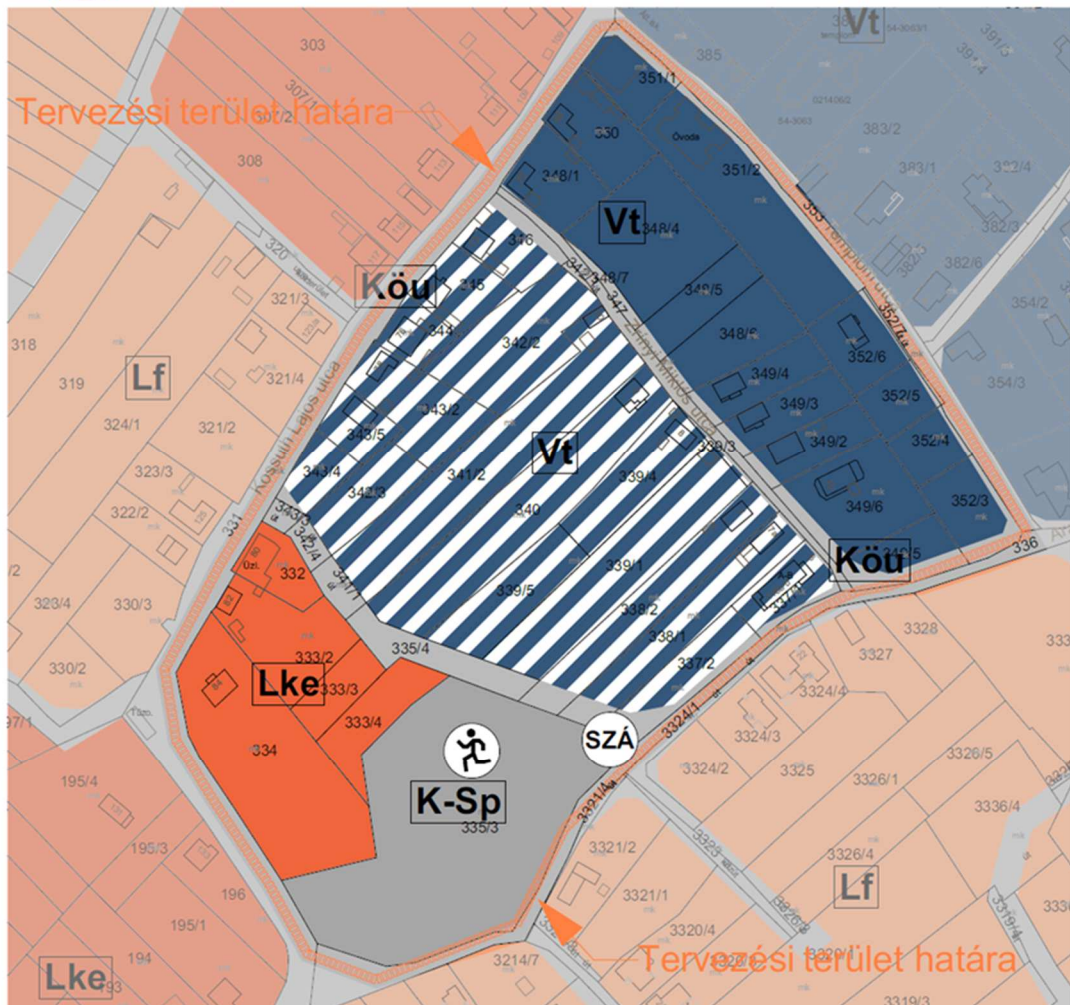

A hatályos településszerkezeti terv

ÚRHIDA KÖZSÉG

Településközpont, Településszerkezeti terv
M=1:2000

TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERV JELMAGYARÁZAT

Beépítésre szánt területek

megelevő tervezett

Kertvárosias lakóterület

Falusias lakóterület

Településközponti vegyes terület

Beépítésre nem szánt területek

megelevő tervezett

Közü közlekedési terület

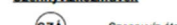

Sport terület

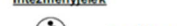
Vizgazdálkodási üzem terület

Szennyvízközművek

Szennyvíz átemelő

Intézményjelek

Sport központ

Tervezési terület határa

Az alaptérkép az állami alapadatok felhasználásával, a földhivatalból beszerzett hiteles ingatlan-nyilvántartási térkép alapján készült.

Fehér VÁRtervező KFT. 8000 Székesfehérvár, Rába utca 22. tel.: +36 70/385 0133 email: feherv@feherv.hu		Rajtszám: 1. melléklet
Tervező: Bodó Beáta TT 07-0368 Erő Antal TT 07-0075	Megrendelő: Úrhida Község Önkormányzata	
Tervezési terület: Úrhida, új általános iskola megvalósítása		
Feladat: Hatályos településrendezési eszközök módosítása	Rajz címe: Településszerkezeti Terv fedvényterve	
Tervfajta: Tárgyalásos eljárás	Lépték: M=1:2000 (A3)	Kelt: 2021. január

A belterületi településszerkezeti terv 2021. évi módosítása

A hatályos településfejlesztési döntések bemutatása

Településfejlesztési koncepciót nem tudta az önkormányzat a tervezők rendelkezésére bocsátani.

A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek

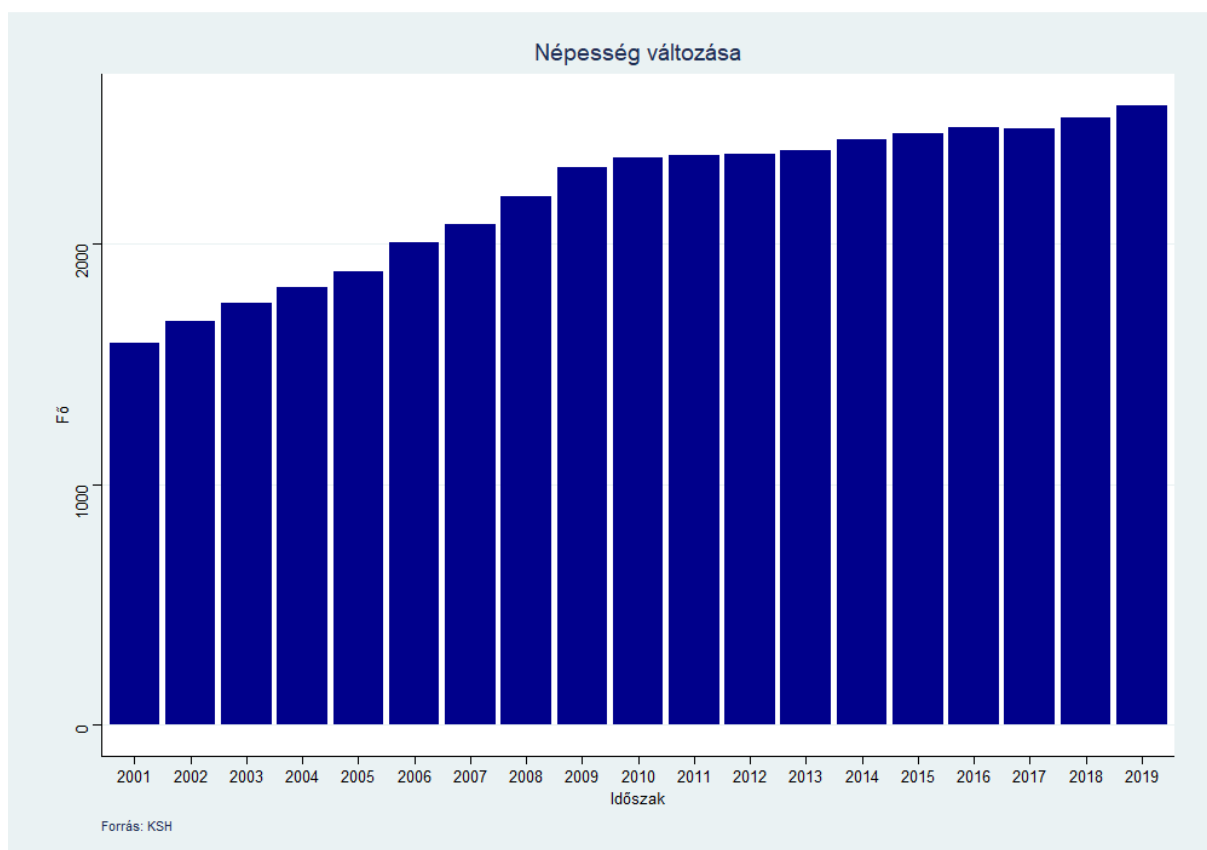
Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések a településen nincsenek.

5. A település demográfiai helyzete

(A fejezetben található adatok a KSH, a TeIR adattárból származnak) A kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szóló 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet szerint Úrhida nem tartozik a kedvezményezett települések közé.

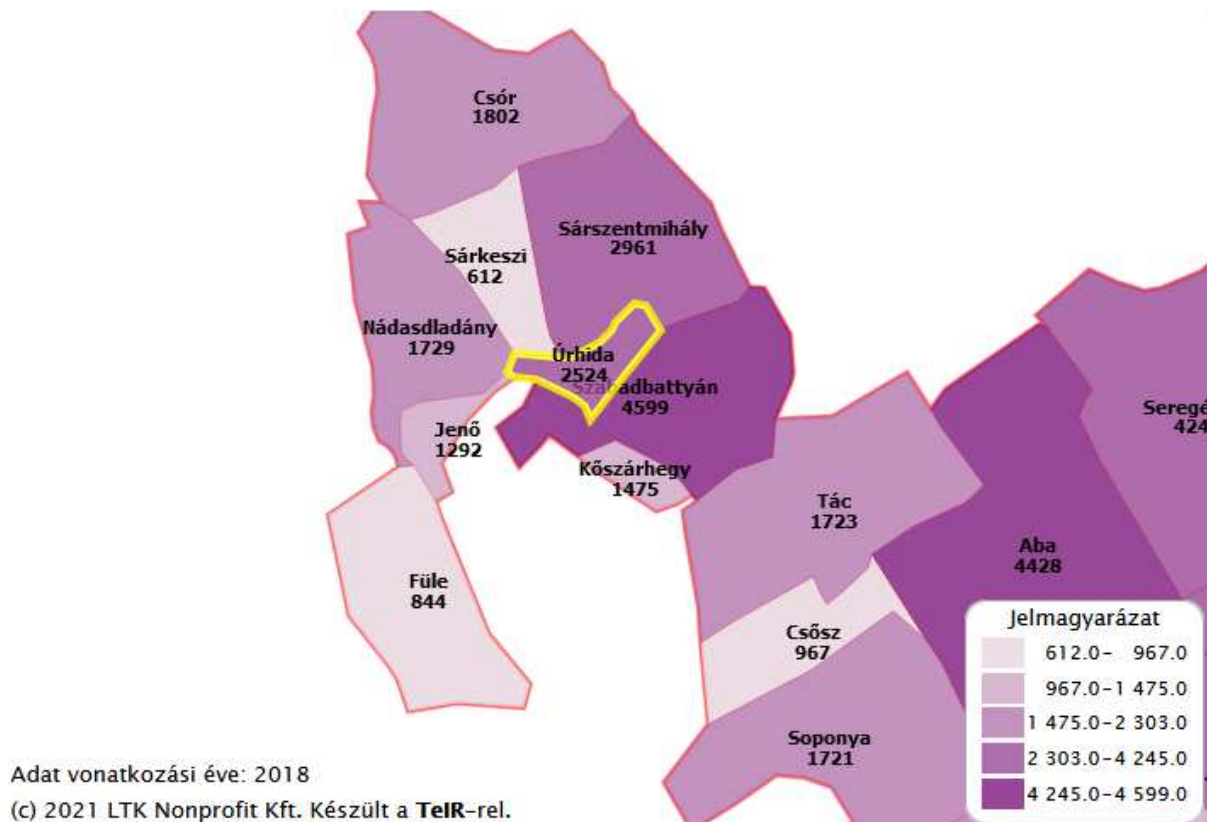
Demográfia, népesség

	<i>Népesség</i>	<i>Népességből nők</i>	<i>Népességből férfiak</i>
2000	1536	NA	NA
2001	1586	797	789
2002	1680	838	842
2003	1754	860	894
2004	1817	894	923
2005	1885	931	954
2006	2007	992	1015
2007	2081	1025	1056
2008	2194	1083	1111
2009	2315	1147	1168
2010	2359	1176	1183
2011	2367	1163	1204
2012	2374	1173	1201
2013	2389	1181	1208
2014	2431	1201	1230
2015	2456	1211	1245
2016	2483	1238	1245
2017	2477	1231	1246
2018	2524	1248	1276
2019	2576	1278	1298

Lakónépesség alakulása 2001 és 2019 között.

Forrás: KSH

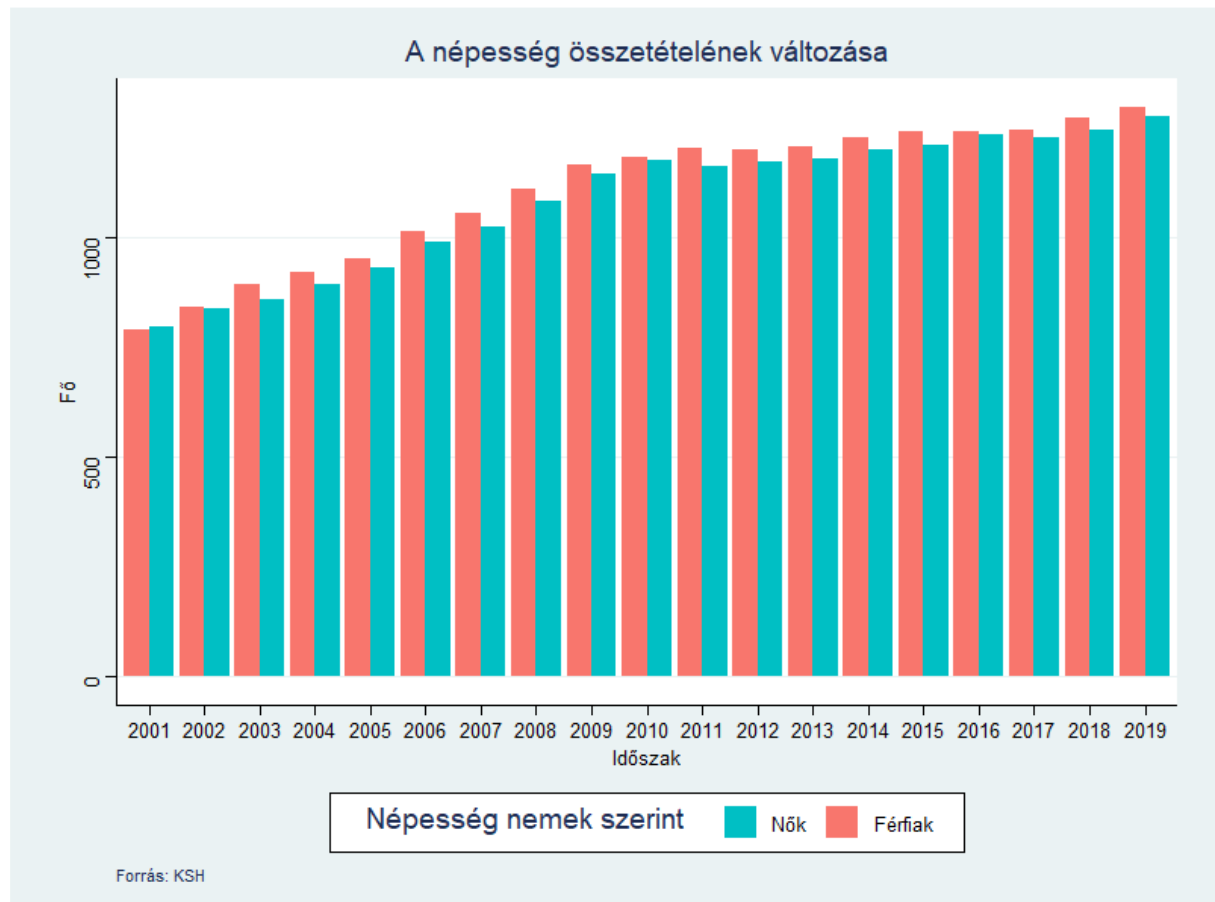
Úrhida és a környező települések népessége

Forrás: TeIR

Úrhida népessége a 2000-es évek elejétől folyamatos növekedést mutat. A 2019-es, népszámlálásból továbbvezetett adat szerint a település népessége 2576 fő volt, amely a 2017-hez képest 99, 2001-hez képest 1030 fővel tudott növekedni. A népesség változását szemlélteti a fenti táblázat, illetve az idősoros ábra: a jelenlegi népességet, illetve a környező települések népességét a fenti térkép mutatja be. Az idősorból, illetve az idősor trendje folyamatos növekvő trendet mutatott, 2009-től azonban ez a növekedési ütem – mely a nagy számú odavándorlásnak és a pozitív vándorlási egyenlegnek köszönhető – csökkenni kezdett.

Az alábbi ábra a lakónépesség számát szemlélteti a nemek megoszlásában:

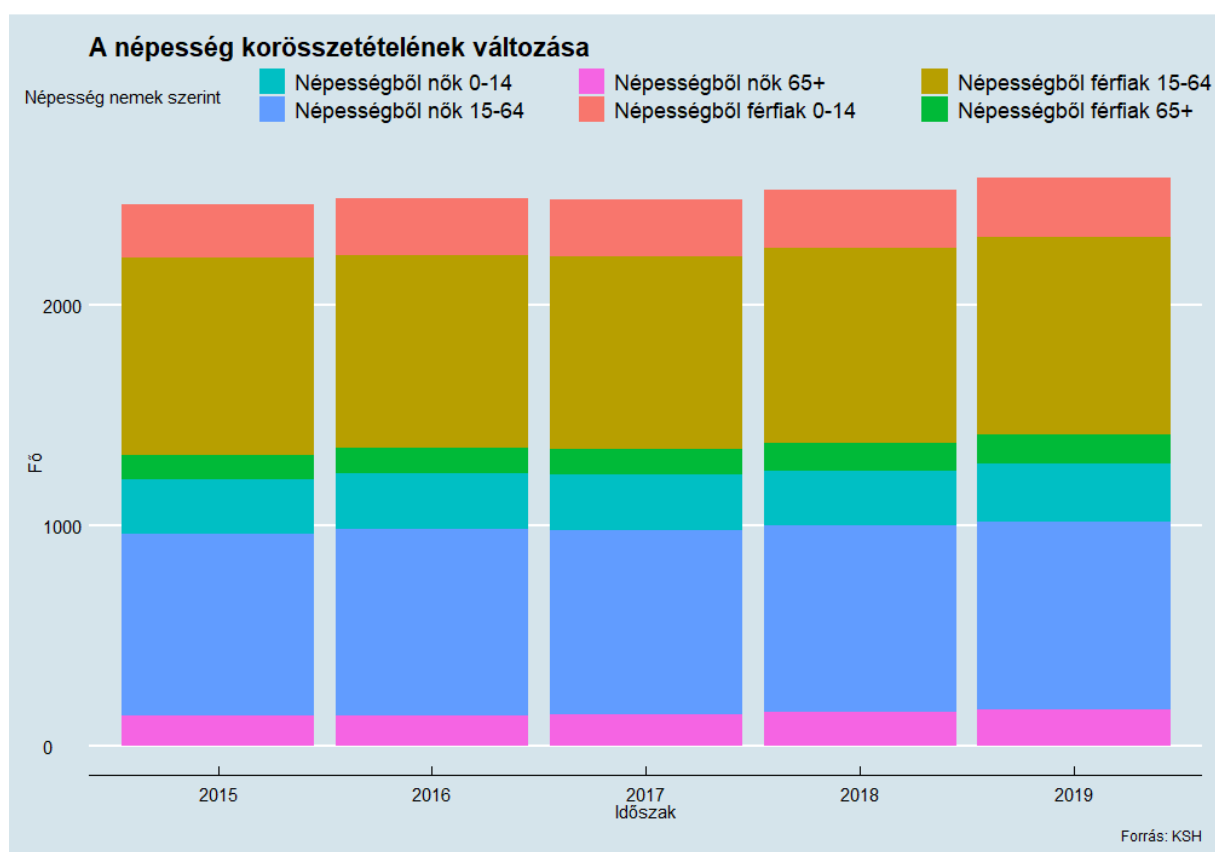
Lakónépesség megoszlása nemek szerint 2001 és 2019 között

Forrás: KSH

Az ábráról jól leolvasható a férfiak és a nők számának együttmozgása. A nemek eloszlása meglehetősen egyenlőnek mondható a településen; a vizsgált időszakban -2001 kivételével – a férfiak marginálisan többségben voltak, a nők száma egyedül 2011-ben és 2017-ben csökkent átmenetileg. A népszámlálásból továbbvezetett adatok alapján a településen 2019-ben 1289 férfi és 1278 nő lakott. Összességében elmondható, hogy a nemek eloszlása kiegyenlített a településen.

<i>Időszak</i>	<i>Nők 0-14</i>	<i>Nők 15-64</i>	<i>Nők 65+</i>	<i>Férfiak 0-14</i>	<i>Férfiak 15-64</i>	<i>Férfiak 65+</i>
2015	250	824	137	244	892	109
2016	253	845	140	255	878	112
2017	252	834	145	256	876	114
2018	247	846	155	268	883	125
2019	262	848	168	269	895	134

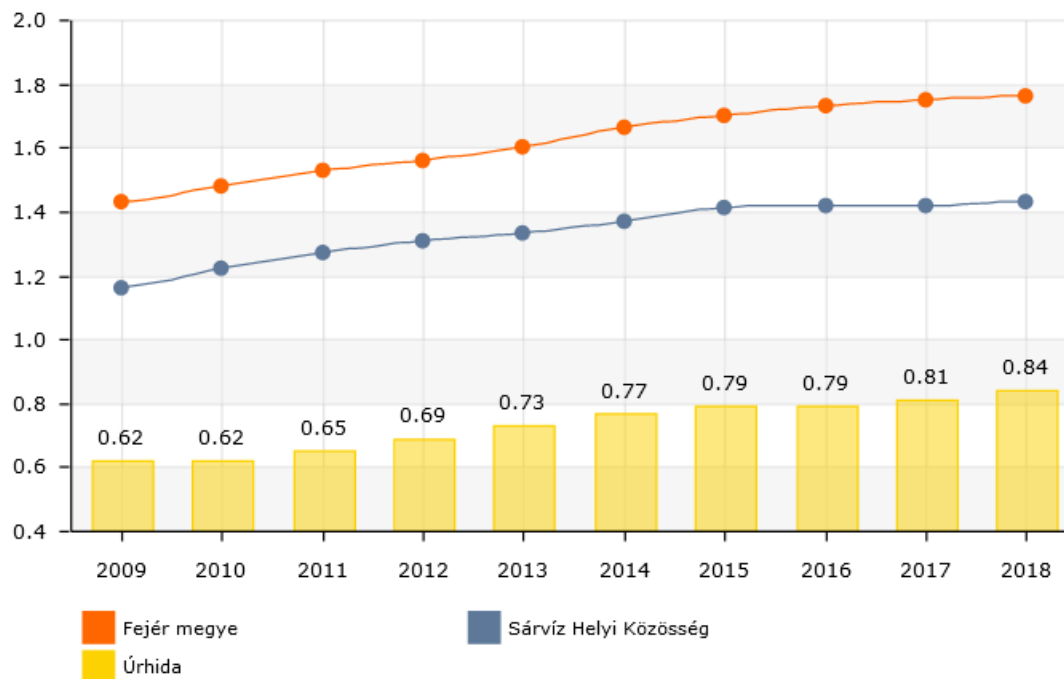
Lakónépesség megoszlása korosztályok szerint 2015 és 2019 között

Forrás: KSH

A fenti ábra a lakónépesség megoszlását mutatja a 3 korcsoport szerint. 2019-ben az aktív korú népesség száma 1743 fő volt Úrhidán, míg a gazdaságilag inaktív korba tartozó népesség száma 833 fő volt; a település 2/3-a aktív, harmada pedig inaktív. A 65 év feletti korosztályba tartozók száma mindössze 202 volt. Úrhida népessége így kivételes ellenpéldája a magyar előregedő társadalomnak, a településen döntően a fiatalabb korosztály van jelen.

(c) 2021 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

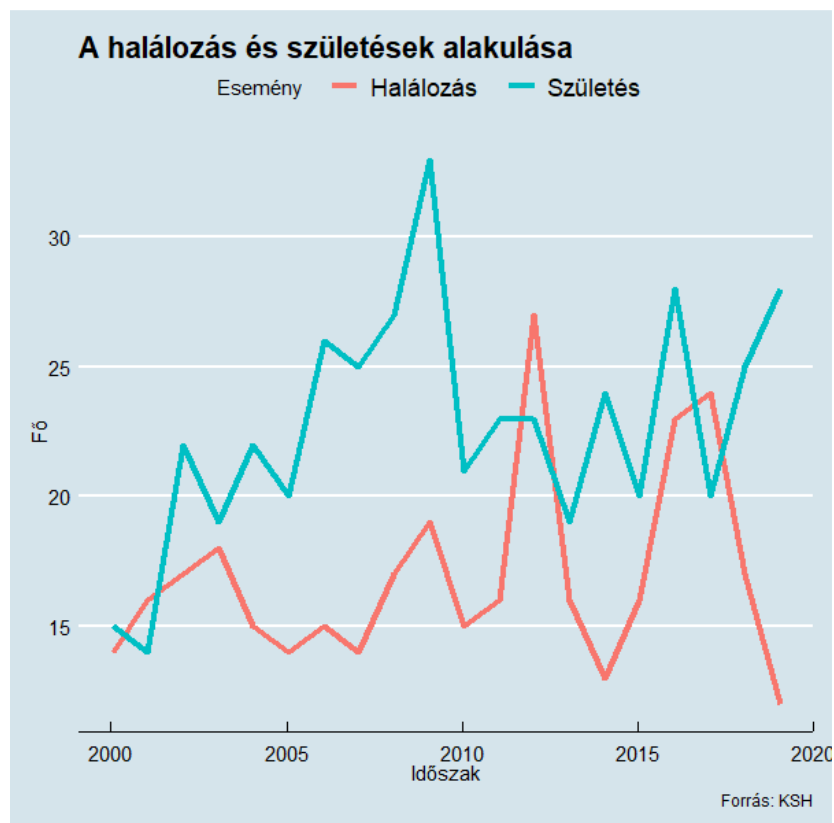

Öregségi mutató (száz 0-14 évesre jutó 60-x éves)

Forrás: TeIR

A fenti ábra szemlélteti az öregségi mutató alakulását. Az öregségi mutató definíciója: „Az adott területen lakóhellyel rendelkező 60-x éves személyek száma száz 0-14 évesre vetítve.” (TeIR) A bemutatott index becslése a 2011-es népszámlálási adatból továbbvezetett adatok a természetes népmozgalmi és a vándorlási adatok alapján lettek kiszámítva. Az index jelentős információval szolgál a társadalom, illetve a település előregedéséről.

Ez alapján az úrhidai öregségi mutató értéke jelentősen alacsonyabb a Fejér megyei átlagnál, azonban lassú emelkedő tendenciát mutat. 2018-ban egy 0-14 éves fiatalra 0,84 60 év fölötti lakos jut, amely alacsonyabb a Fejér megyei 1,75-ös értéknél. Megjegyzendő, hogy a környező települések átlagánál is alacsonyabb volt az öregségi mutató értéke Úrhidán.

Élveszületések és halálozások száma Úrhidán

Forrás: KSH

Az előző két ábra részletezi a népesség változásának egy potenciális forrását: az élveszületések és halálozások különbségét. Az ábra alapján látszódik, hogy a népesség növekedési a születésszám növekedéséből is fakad.

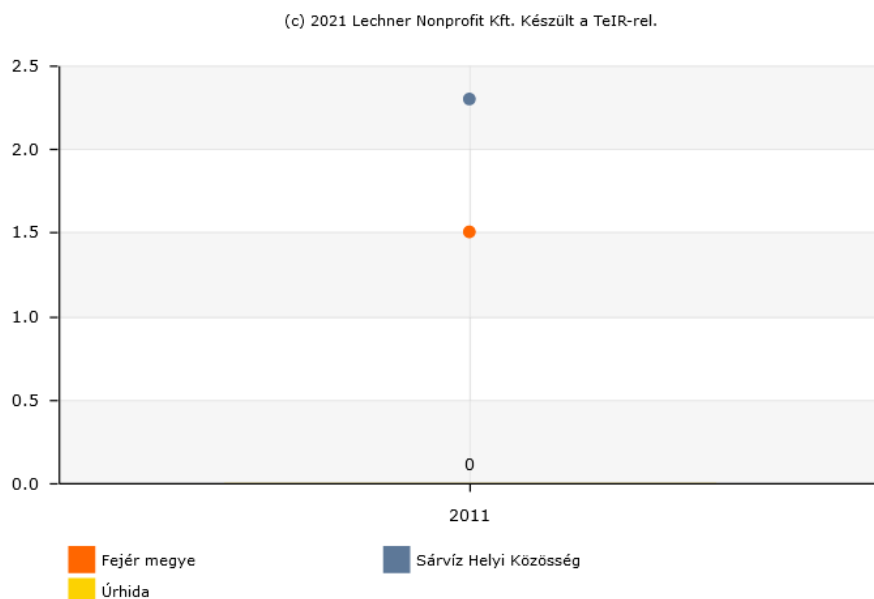
Mindezek alapján Úrhida nem tartozik a klasszikus magyarországi előregedő települések közé. Sikere abban is rejthet, hogy a települést vonzóbbá tették és vonzóbbá lehet tenni mind a helyi lakosok, mint pedig a beköltözni vágyók előtt, illetve a gyermekvállalást a település erejéhez mérten kell segíteni a közszolgáltatások, a szociális és egészségügyi rendszer fejlesztésével és munkahelyteremtés elősegítésével. Emellett természetesen az idős emberek aktív és széleskörű részvételének elősegítése is kiemelendő, ennek érdekében az idősbárát fizikai és társadalmi környezet megteremtése, és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása ugyanúgy fontos, mint bármely más magyarországi településen.

Nemzetiségi összetétel

A cigány (romani, beás) etnikai kisebbséghez tartozó népesség aránya (%), 2011

A 2011-es népszámlálás során magukat cigány (románi, beás) etnikai kisebbséghez tartozónak vallók a lakosság százalékában.

A cigány (romani, beás) etnikai kisebbséghez tartozó népesség aránya százalékban, 2011-es népszámlálás adatai alapján
forrás: TeIR

A fenti ábra mutatja a roma kisebbségek jelenlétét, illetve arányát a 2011-es népszámlálás alapján. Úrhidán 2011-ben senki nem tartotta magát roma etnikai kisebbséghez. Kisebbségi Önkormányzat éppen ezért nem működik a településen.

Képzettség

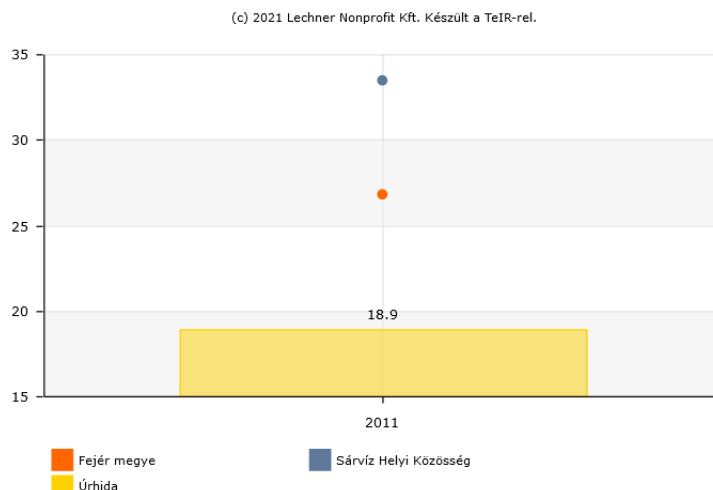
Úrhidán alapfokú oktatási intézmények – bölcsőde, óvoda, általános iskola – működnek. Az általános iskola elvégzése után a 14-15 éves korosztály a környező nagyobb települések, jobb esetben csak a megyeszékhely gimnáziumainak, illetve középiskoláinak egyikébe jár naponta tanulni.

A középiskola elvégzése után sokuk csak később vagy egyáltalán nem jön vissza Úrhidára; ez alapvetően az iskolai végzettség szintjétől függ.

Legfeljebb általános iskola 8. osztályát végzett 7 éves és idősebbek aránya (%), 2011

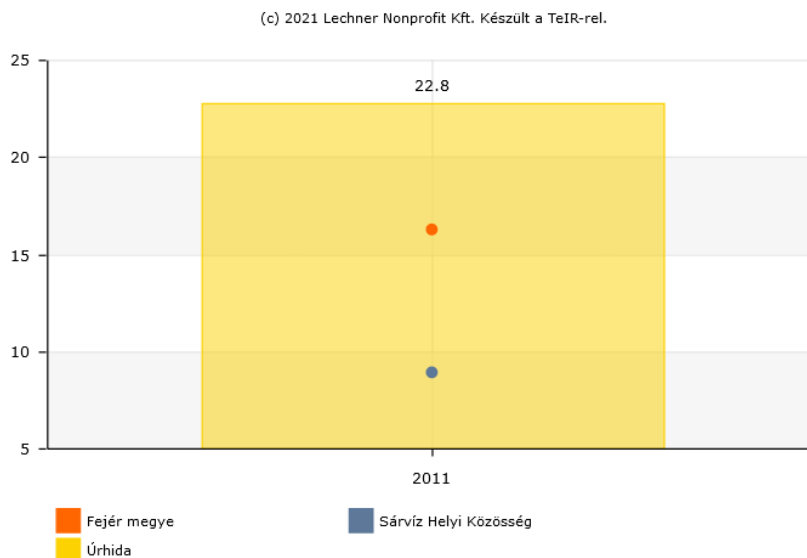
Legfeljebb általános iskola 8. osztályát végzetek a 7 éves és idősebbek arányában, 2011 (Technikai okból a 2001-es adat külön mutatóként szerepel)

*Legfeljebb általános iskola 8. osztályát végzett 7 éves és idősebbek aránya (%), 2011
forrás: TEIR*

Felsőfokú végzettségű 25 éves és idősebb népesség aránya (%), 2011

Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában, 2011 (Technikai okból a 2001-es adat külön mutatóként szerepel)

*Felsőfokú végzettségű 25 éves és idősebb népesség aránya (%), 2011
Forrás: TeIR*

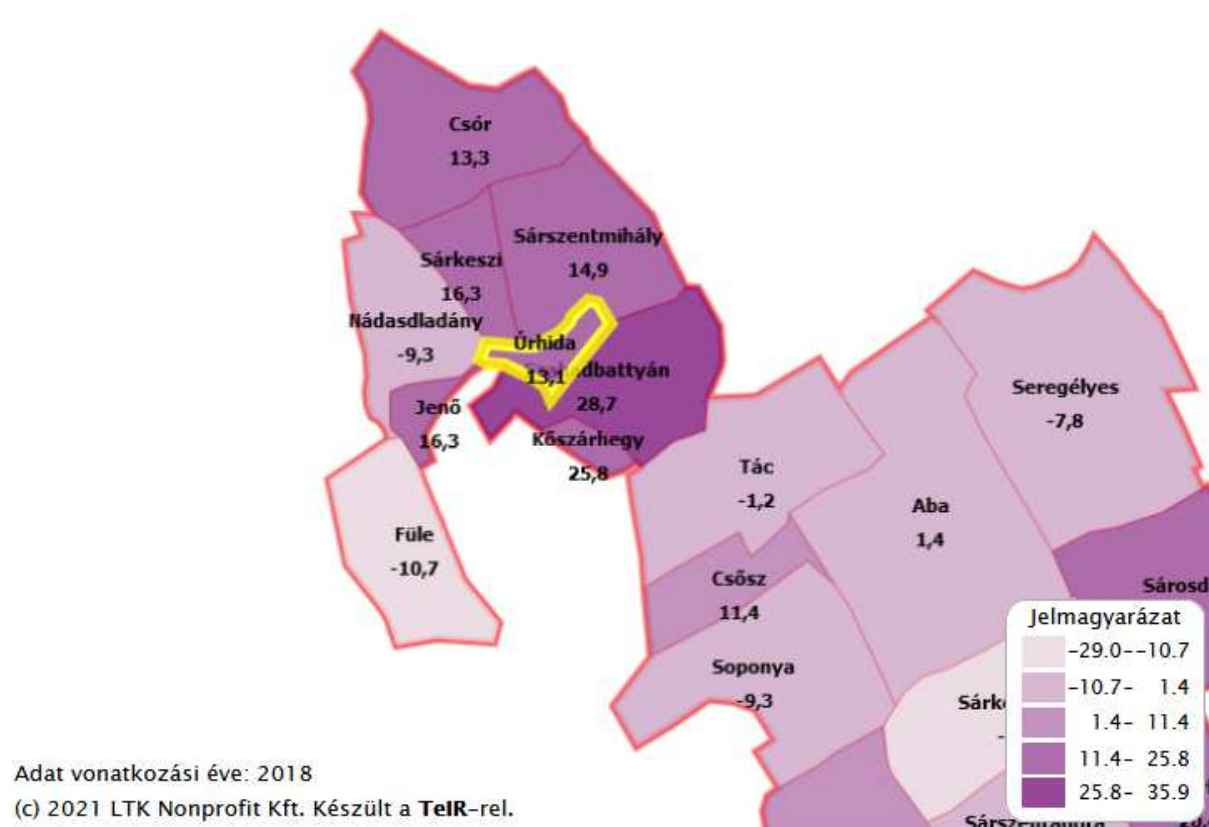
A fenti ábrákon láthatjuk az iskolázottsági mutatók, illetve az iskolai végzettség megoszlását a 2011-es népszámlálási adatok szerint. Ezen adatok alapján az alábbi következtetéseket lehet levonni:

- 2011-ben az legfeljebb az általános iskola 8 osztályát elvégző lakosság aránya 18,9% volt, jelentősen kedvezőbb képet mutat a környező települések átlagánál, és alacsonyabb a Fejér megyei átlagnál (26,8%).
- Ezzel ellentétesen alakult 2011-ben a felsőfokú végzettséggel rendelkezők száma, ahol a 22,8%-os arány messze meghaladja a környező települések átlagát, és jelentősen eltér a Fejér megyei átlagtól (16,8%).

Összességében elmondható, hogy a 2011-es adatok alapján a magasabb iskolázottság szintjei meghaladják a térség iskolai végzettségét, és a 2011 után a demográfiai folyamatok révén nincs jele, hogy ez a kedvező trend ne folytatódna.

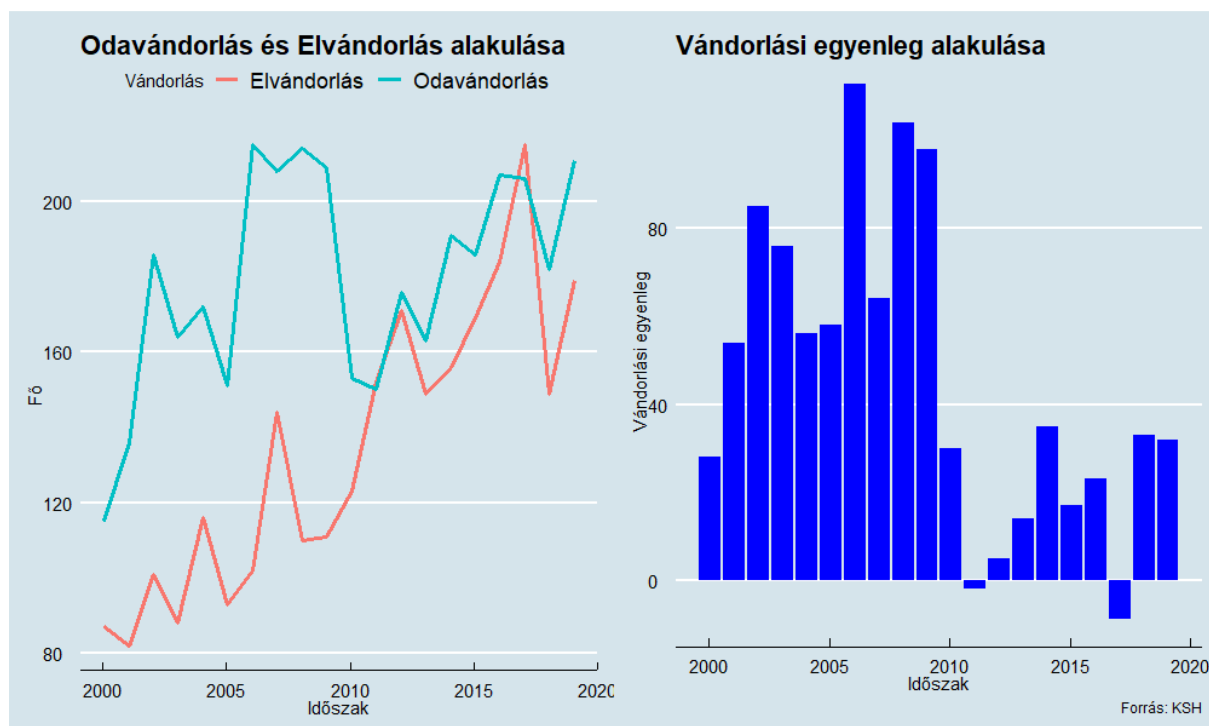

Foglalkoztatottság

Vándorlási egyenleg alakulása ezrelékben (2018)

Forrás: TeIR

Belföldi elvándorlások és belföldi odavándorlások száma Úrhidán, és a vándorlási egyenleg alakulása 2000 és 2020 között

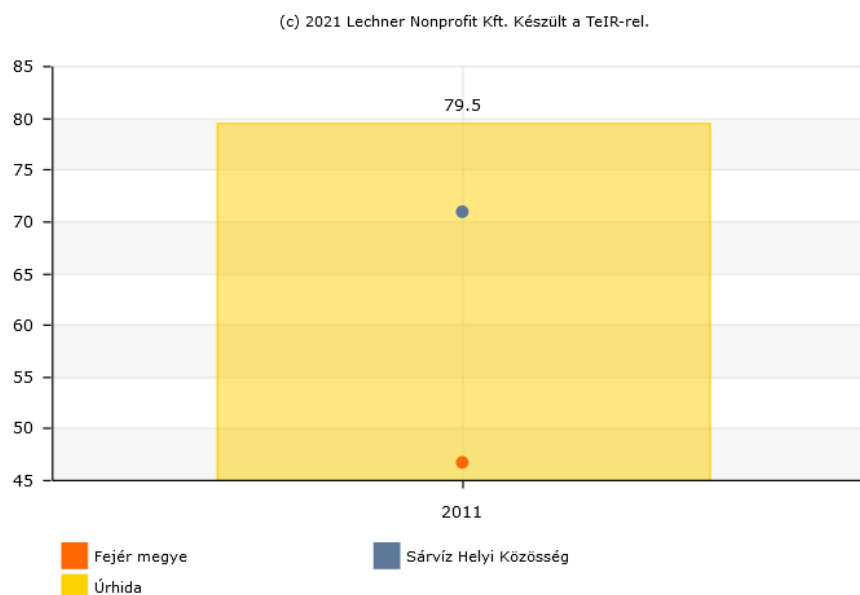
Az előző ábrák mutatják Úrhida, illetve a környező települések vándorlási egyenlegét. A vándorlási egyenleg alakulásának definíciója a következő:” Az adott közigazgatási egységbe állandó vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők és az onnan másik közigazgatási egységbe állandó vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők számának különbözete, ezer lakosra vetítve. A diagramm mutatja az idő múlásával a vándorlási egyenleg alakulását, a második, térképes ábra pedig Úrhida és a környező települések 2015-ös vándorlási egyenleg értékét.

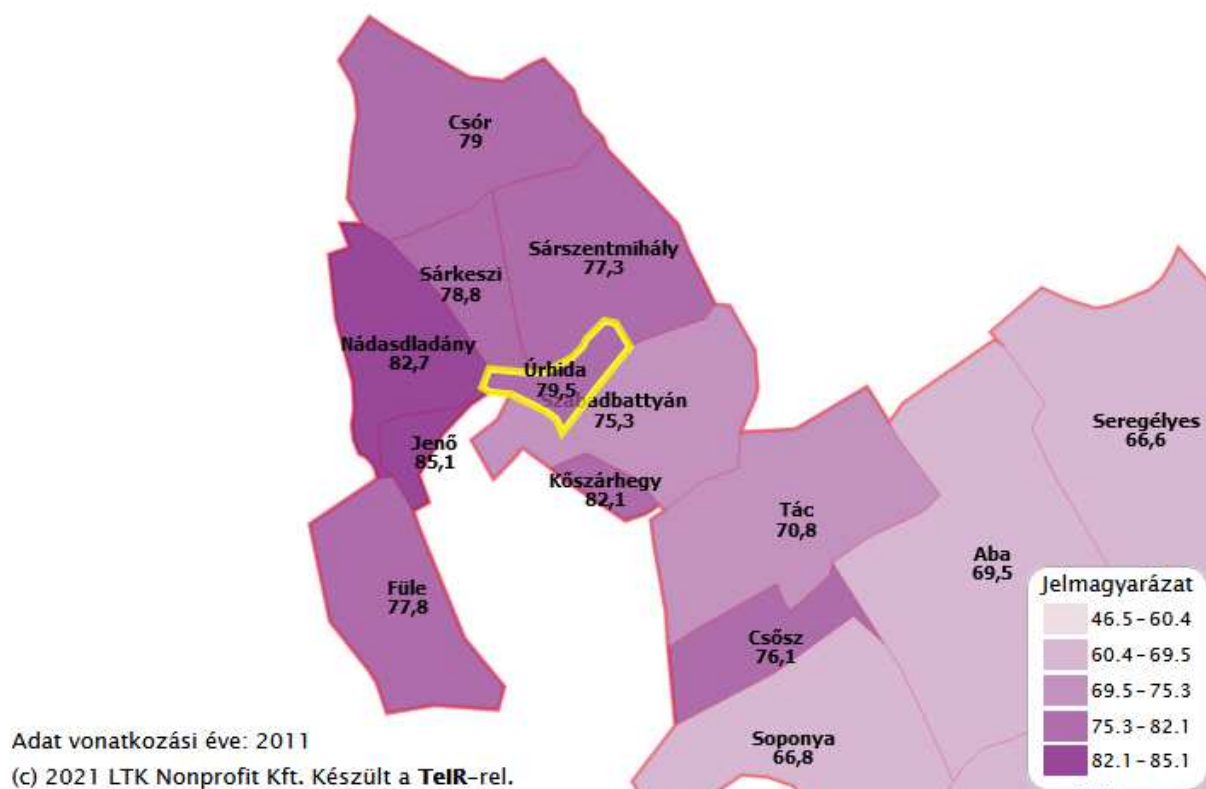
Az időssorra erős fluktuáció jellemző, a térségtől statisztikailag erőteljesen eltérően. A vándorlási egyenleg az elmúlt 20 évben stabilan pozitív maradt, és a környező településekhez képest jelentős növekedést mutatott. 2019-ben az odavándorlók száma 217, még az elvándorlók száma 194 fő volt.

A kedvező elhelyezkedés következtében környező településekre is jellemző, hogy a munkavállalók a megyeszékhelyen, vagy a környező más településeken vállalnak munkát. Úrhidán sincs másképp: a 2011-es népszámlálási adatok szerint a településen a foglalkoztatottak közel 80%-a naponta ingázó. Az arányt javítani lehetne helyi foglalkoztatási programokkal, illetve a vállalkozások támogatásával.

Naponta ingázó (eljáró) foglalkoztatottak aránya (%), 2011

Naponta ingázók (eljárók) aránya a foglalkoztatottak százalékában. (Technikai okból a 2001-es adat külön mutatóként szerepel)

Naponta ingázó (eljáró) foglalkoztatottak aránya (%), 2011

Forrás: TeIR

Jövedelmi viszonyok

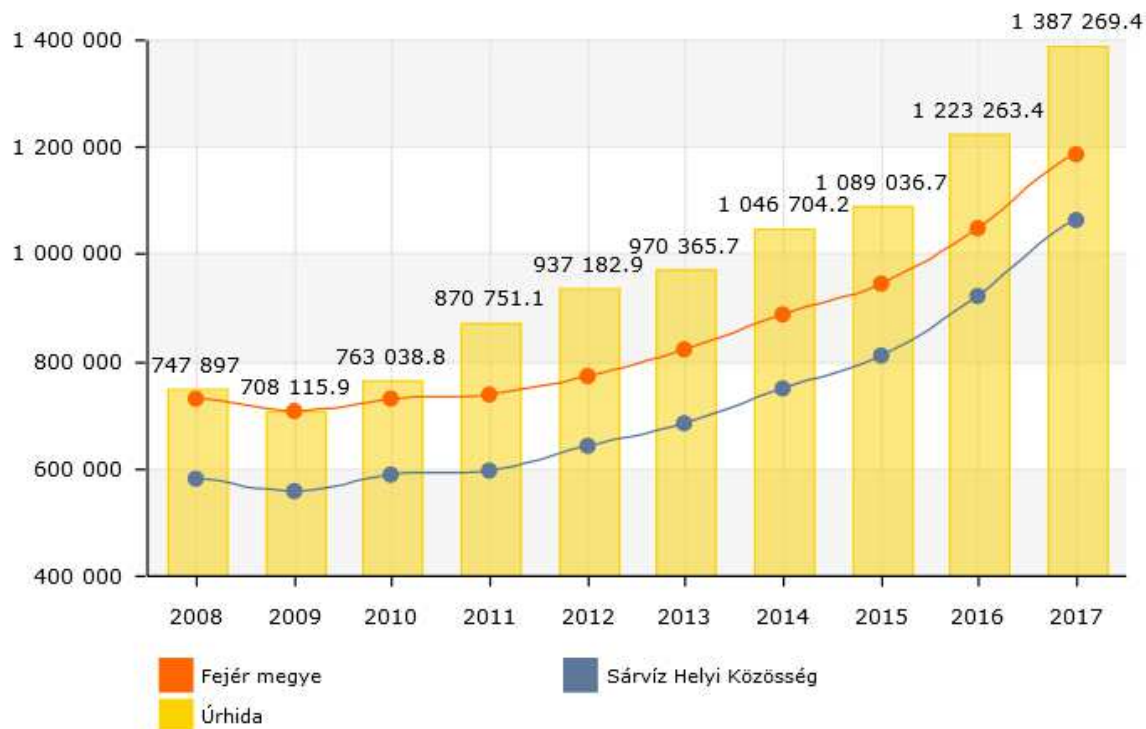

Száz lakosra jutó adófizetők száma Úrhidán és a térségben

forrás: TeIR

(c) 2021 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

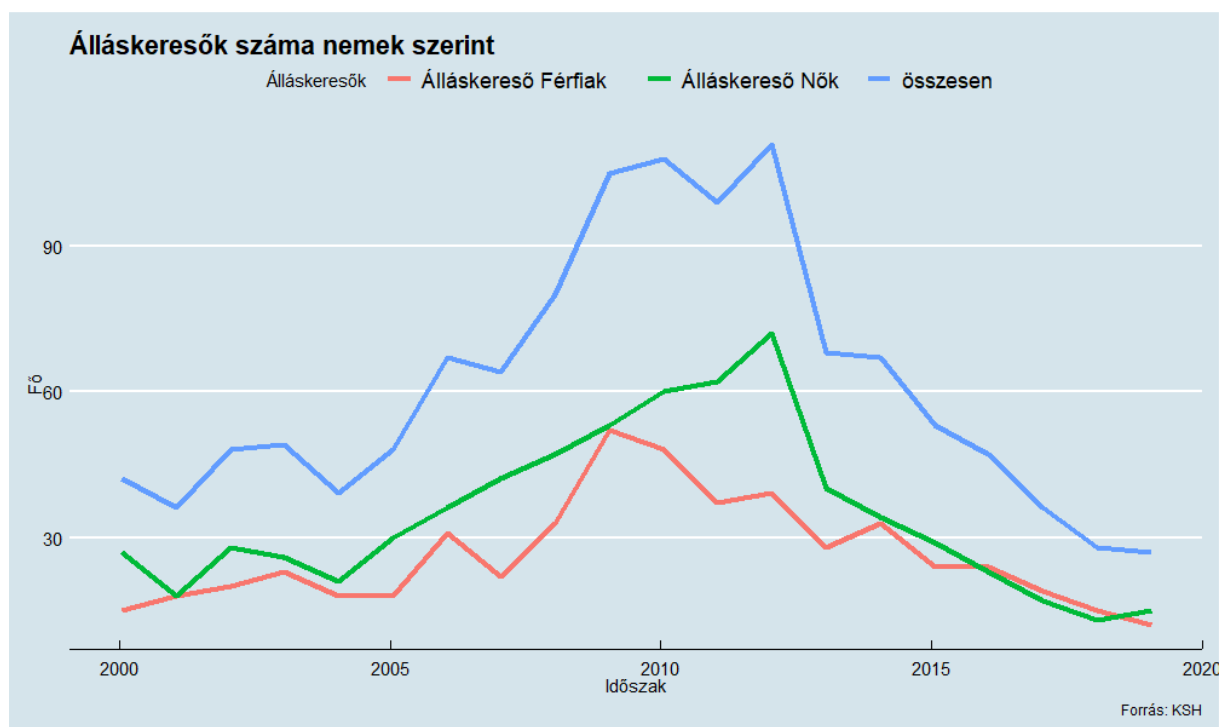

Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem forintban Úrhidán és a környező településeken
 Forrás: TeIR

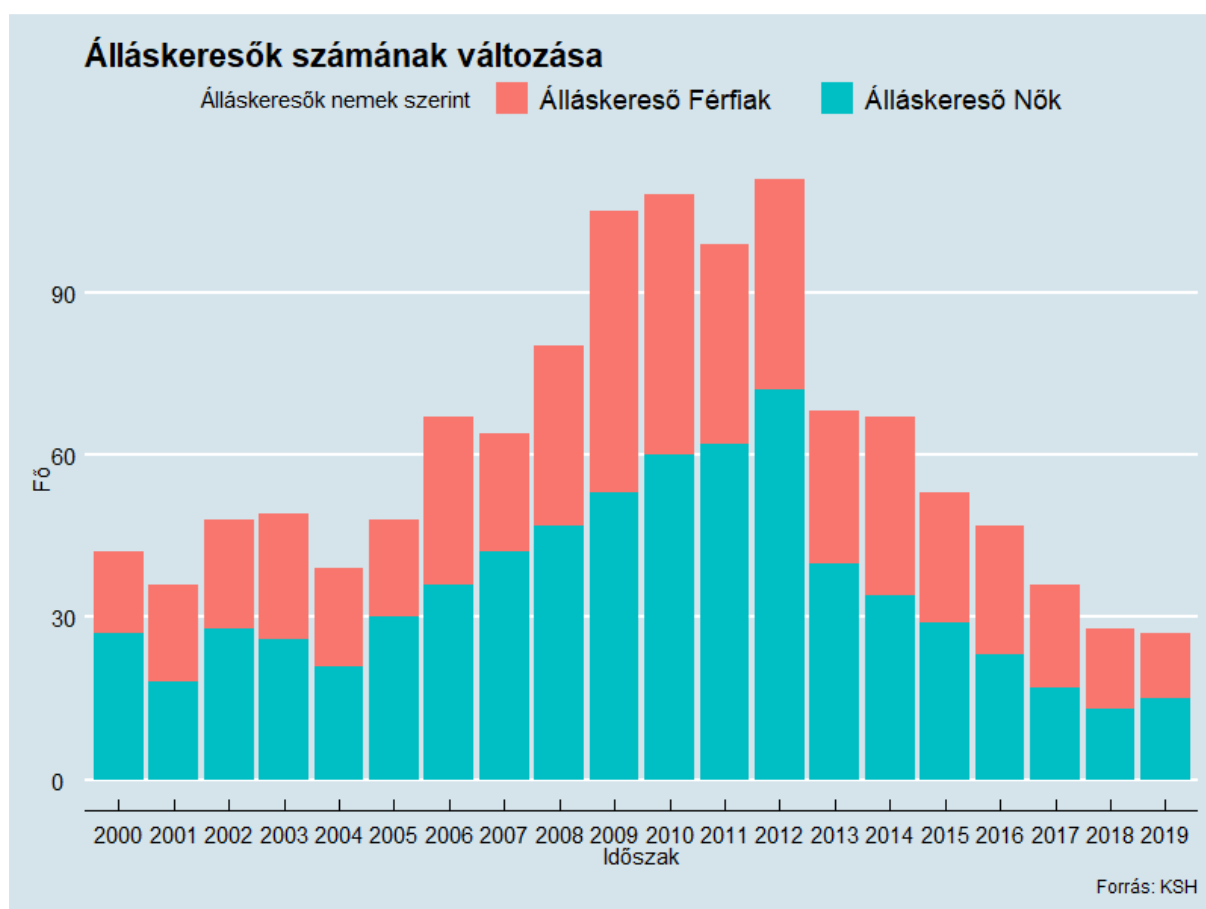
A fenti két ábra mutatja Úrhida két makrogazdasági adatát az adófizetők arányáról és az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelemről. Az adófizetők aránya 2008 és 2011 között stagnált, majd 2012 után egy növekedés figyelhető meg, ami valószínűleg a munkanélküliség csökkenésének, illetve a képzett munkaerő bevándorlásának tudható be. Úrhidán 2010 óta meghaladja az adófizetők aránya a fejér megyei átlagot, és a környező településektől is pozitív irányba eltér.

Az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem trendszerűen növekedett 2009 és 2017 között; a válság hatását mutatja a 2008 és 2010 között megfigyelhető alacsony növekedés/stagnálás. A nettó belföldi jövedelmek 2011 után újra növekedni kezdtek, majd utolérték a fejér megyei átlagot. A jelentős együtt mozgás a bérekben részben az ingázó munkavállalóknak tudható be.

Az alábbi ábra mutatja a nyilvántartott álláskeresőket 2000-től 2019-ig, illetve a nemek szerinti megoszlást:

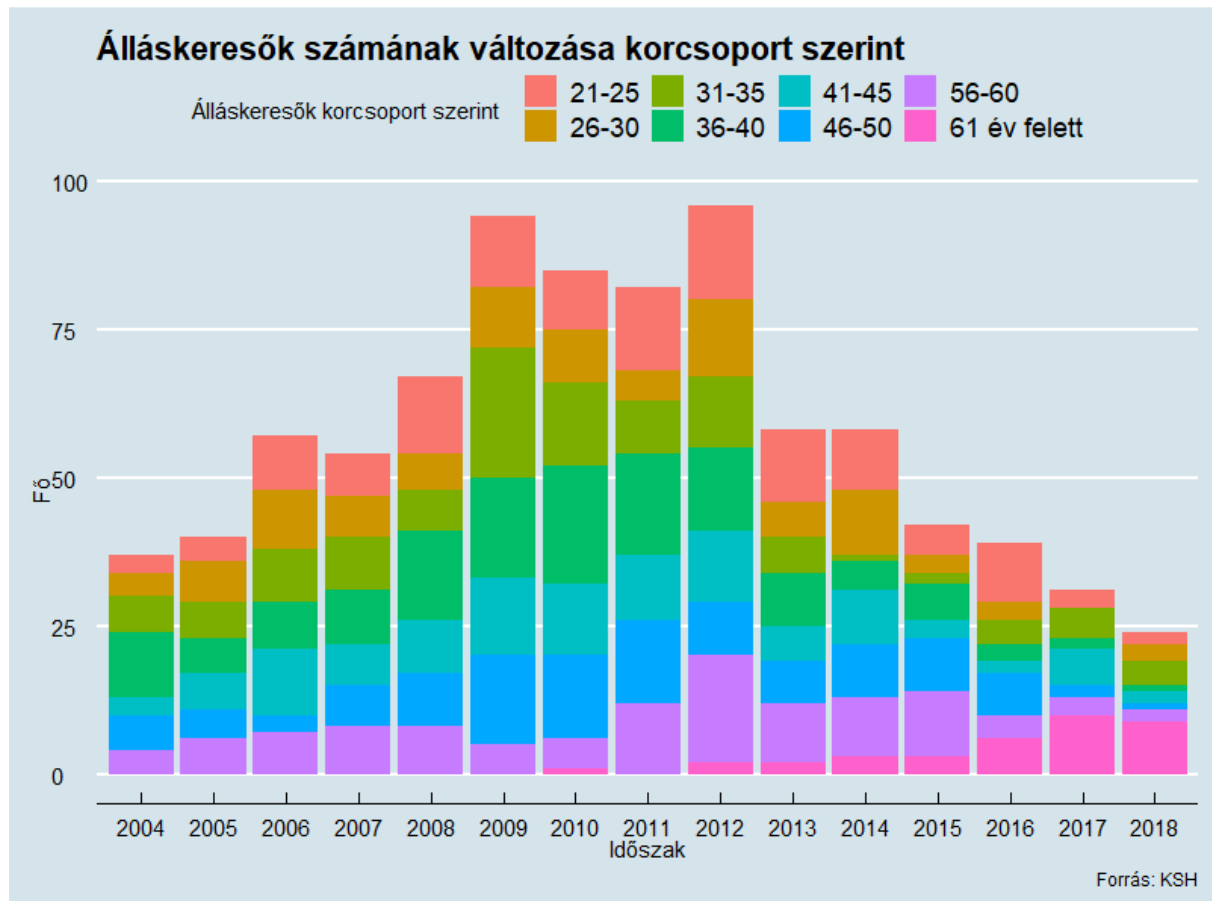
Nyilvántartott álláskeresők száma
forrás: KSH

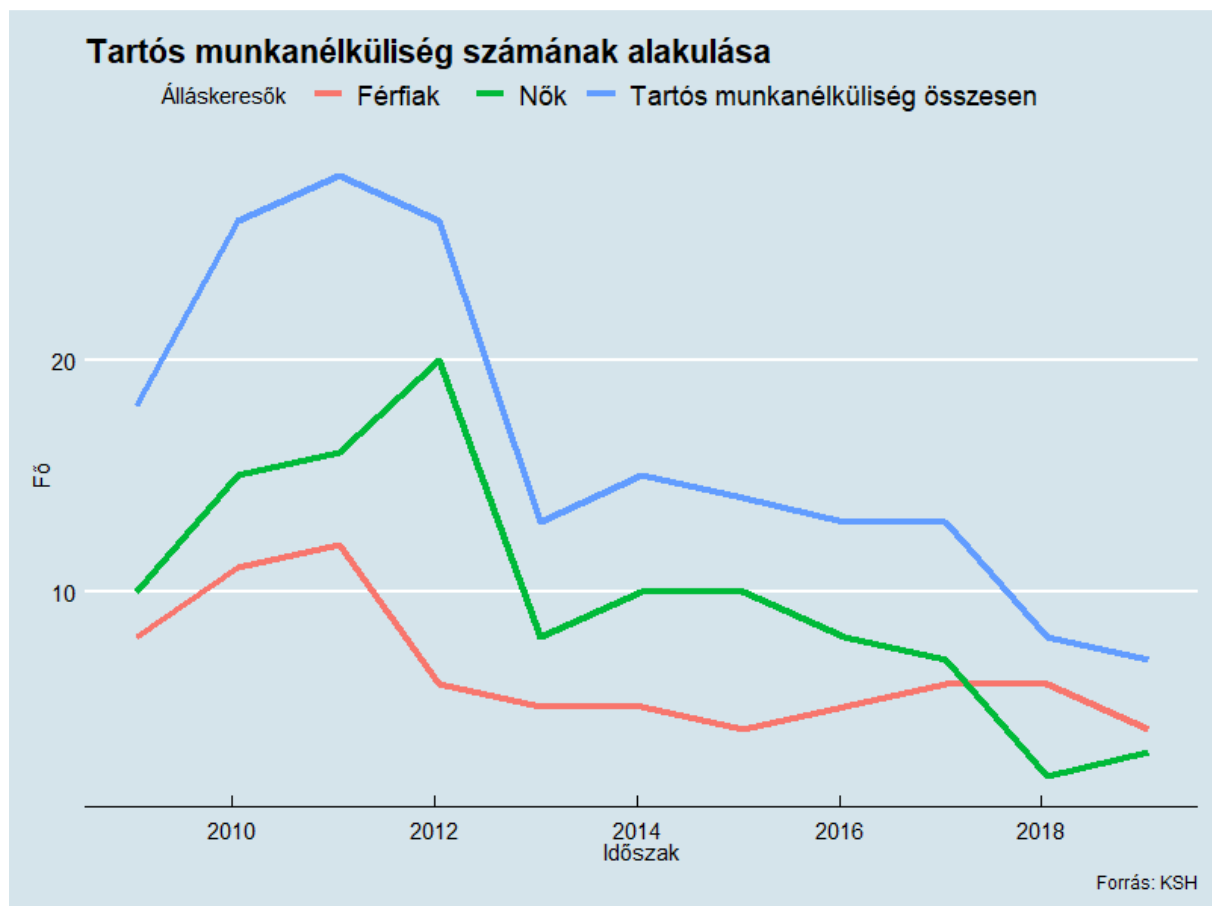
Nyilvántartott álláskeresők alakulása nemek szerint
forrás: KSH

A fenti ábráról leolvasható a 2008-ban kirobbanó válság hatása: a helyzet és 2012-ben volt a legsúlyosabb, amikor összesen 111 fő keresett állást, azonban ezután tartós csökkenő tendencia látható. A válság a nők helyzetét jobban befolyásolta, azonban a munkát kereső egyének száma 2016-re a 2012-es adat közel harmadára esett vissza. Ez részben köszönhető az újrainduló gazdaságnak, illetve a Közmunka Programnak is. A válság főként a 31-40, illetve a 46-50 közötti korosztályokat érintette, 2012-ben azonban az 56-60 éves korosztályban volt a legnagyobb munkanélküliségi növekedés. 2019-ben a korcsoportok közül a legtöbb munkanélküli a nyugdíjhoz közeli korcsoportban, a 61 éven felüliek között a legnagyobb.

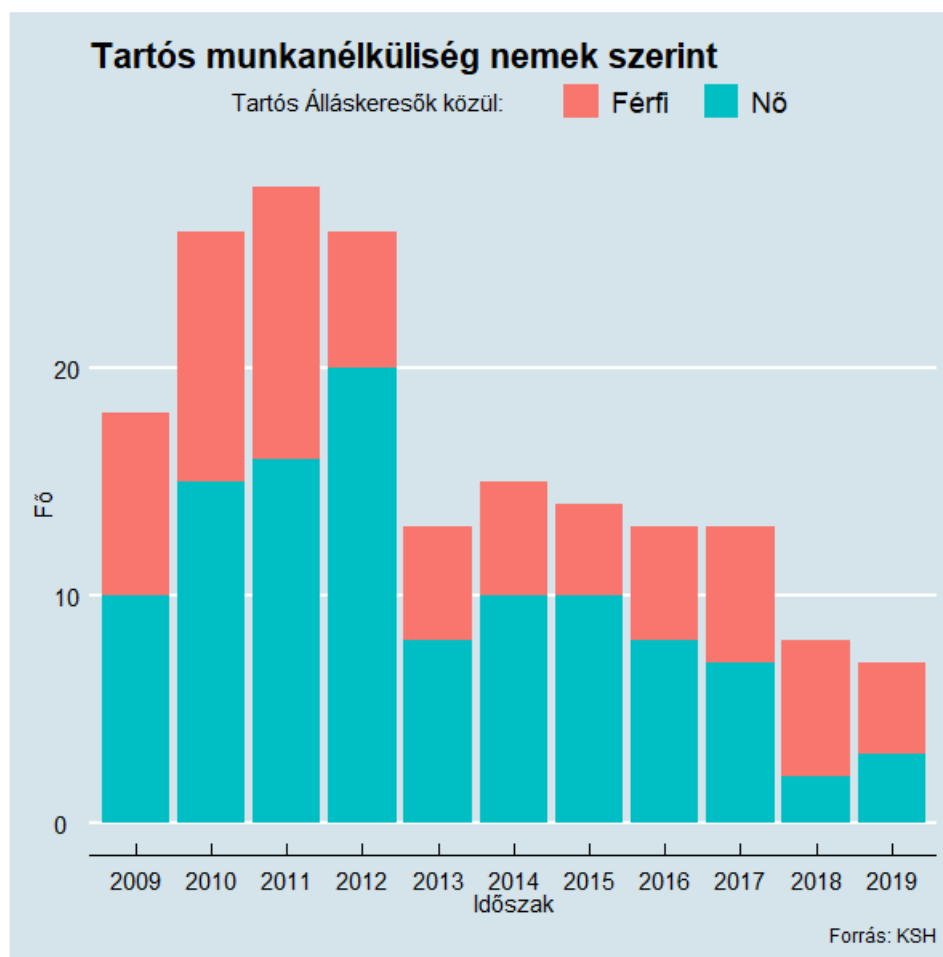

Álláskeresők számának változása korcsoportok szerint Úrhidán, 2004 és 2019 között
Forrás: KSH

Az egy éven túl nyilvántartott (tartós) álláskeresők száma

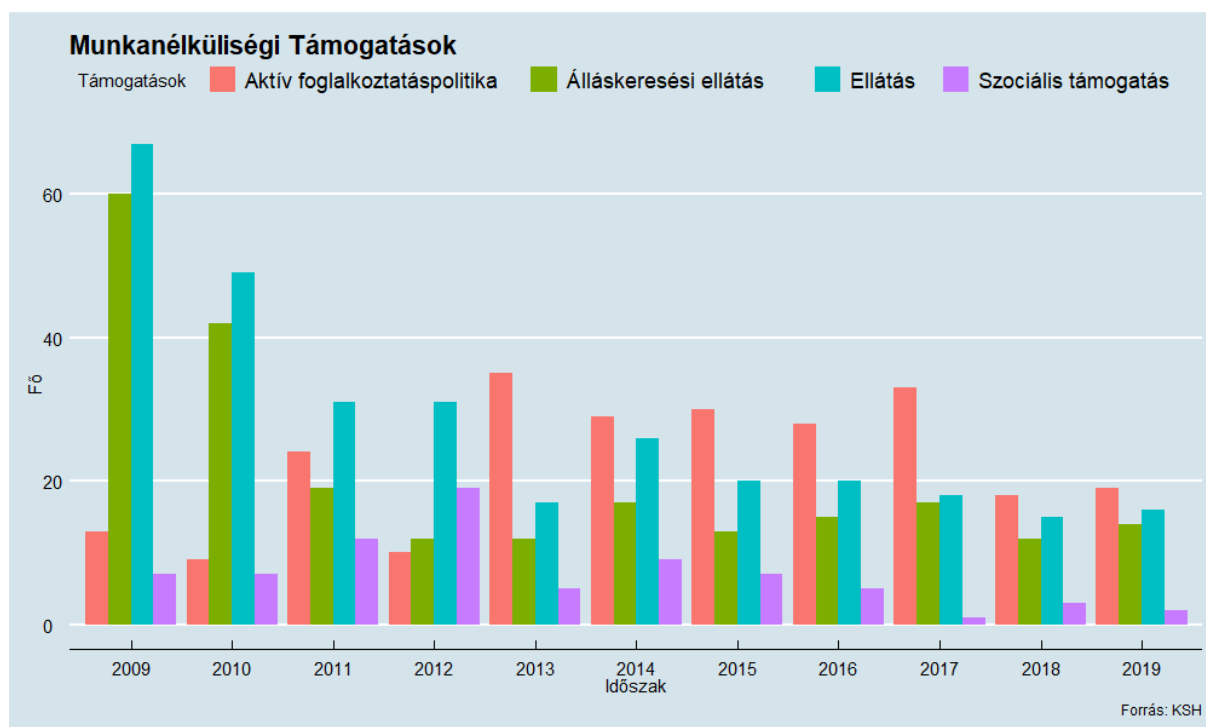
A fenti ábra mutatja az egy éven túl nyilvántartott álláskeresők számát Úrhidán. A 2010-2011-évi magasabb tartós munkanélküliséget ugyancsak a válság magyarázza, azonban konzisztensen megfigyelhető egy nagy különbség a nők és a férfiak közti megoszlásban az egy éven túl munkakeresők között, és bár a nők között magasabb a tartós munkanélküliség előfordulása, a tartós munkanélküliek száma 2013 óta 15 fő alatt van, és a nemek közti megoszlás ekkora elemszámnál marginális. Az alábbi ábra szemléletesebben mutatja be a különbségeket:

A nemek megoszlása az egy éven túl nyilvántartott álláskeresőik számában Úrhidán, 2009 és 2019 között.

Forrás: KSH

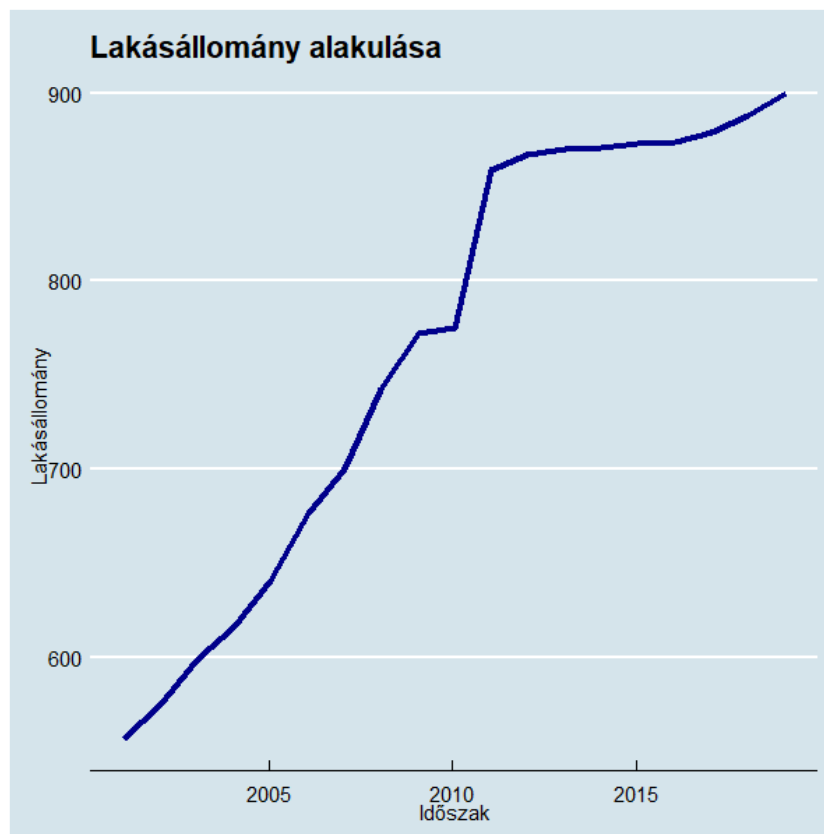
Az alábbi ábra mutatja a különféle támogatásban részesülők számának alakulását Úrhidán. A 2009-2010 évi nagyon magas álláskeresői ellátás a már korábban többször megemlített válság, illetve annak gazdaságpolitikai orvosolásának eredményének tudható be. 2011-től az álláskeresői ellátását visszaszorították, és nagyobb arányban vettek részt az aktív foglalkoztatáspolitikai eszközökkel való támogatásban (amilyen például a 2013-tól bevezetett Közmunka Program is). A szociális támogatásban részesülők száma tartósan alacsony, 2015-ig körülbelül 10 fő körül mozgott, majd az utóbbi években marginálisan csökkent. Az ellátásban, illetve az álláskeresői ellátásban részesülők száma azonban 2015 óta lényegében stagnál.

Különféle támogatásban részesülők száma (fő)
Forrás: KSH

Lakásállomány

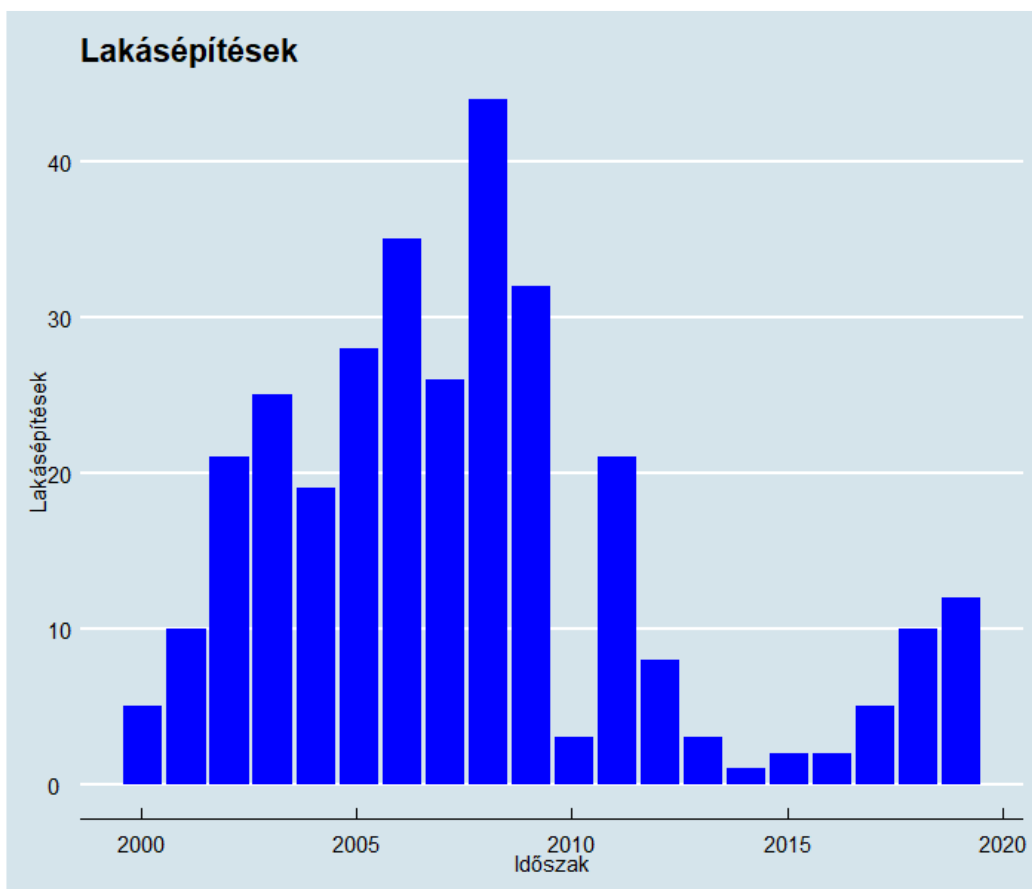
2019-ben a lakásállomány 900 darab volt: 2000 óta 312 új lakást építettek (forrás: KSH). Úrhidán a lakásállomány az alábbi idősor alapján alakult:

Úrhida lakásállományának alakulása 2004-től 2019-ig
forrás: KSH

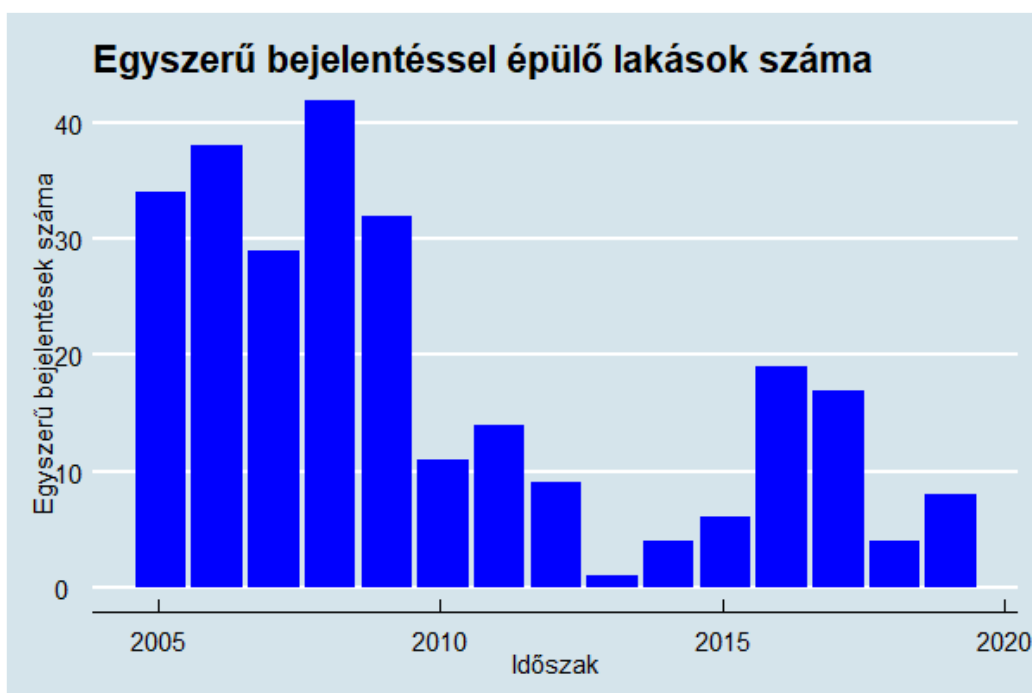

2000-től meredeken nőtt a lakásállomány, 2011 után egy ugrást követően egy lassuló trend figyelhető meg, évente mintegy 10 lakás épült. A lakásépítések számát mutatja az alábbi ábra: jól látható, hogy az új építések száma a válság óta viszonylag alacsony, az utóbbi négy évben kezdett el újra növekedni.

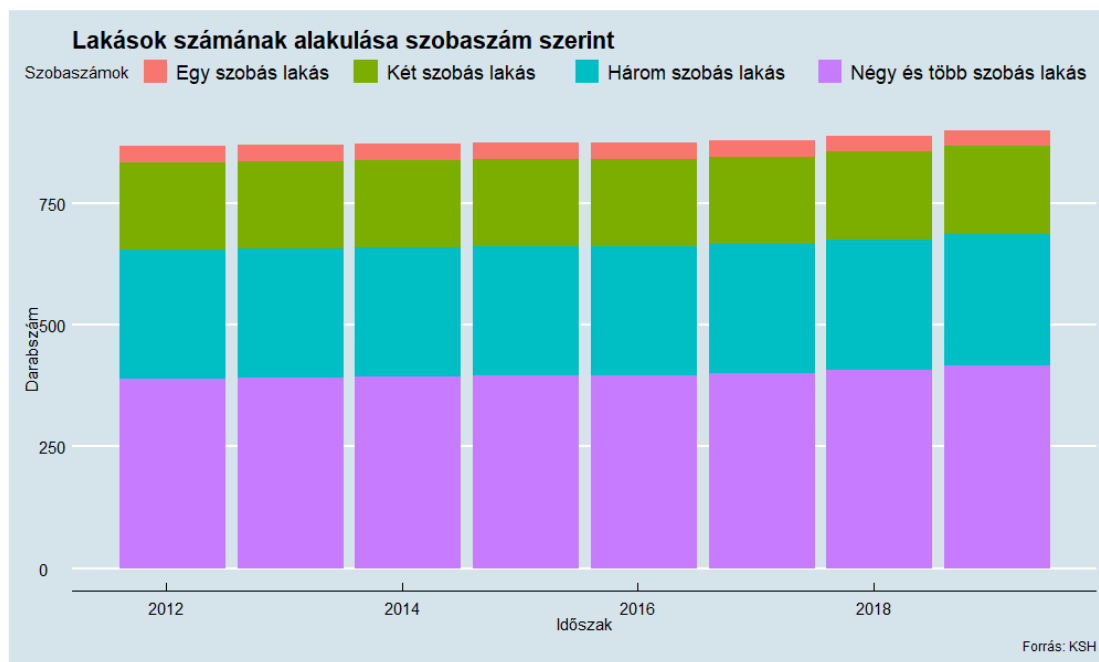
Új lakások száma Úrhida településen

Forrás: KSH

Egyszerű bejelentéssel épülő lakások száma Úrhidán

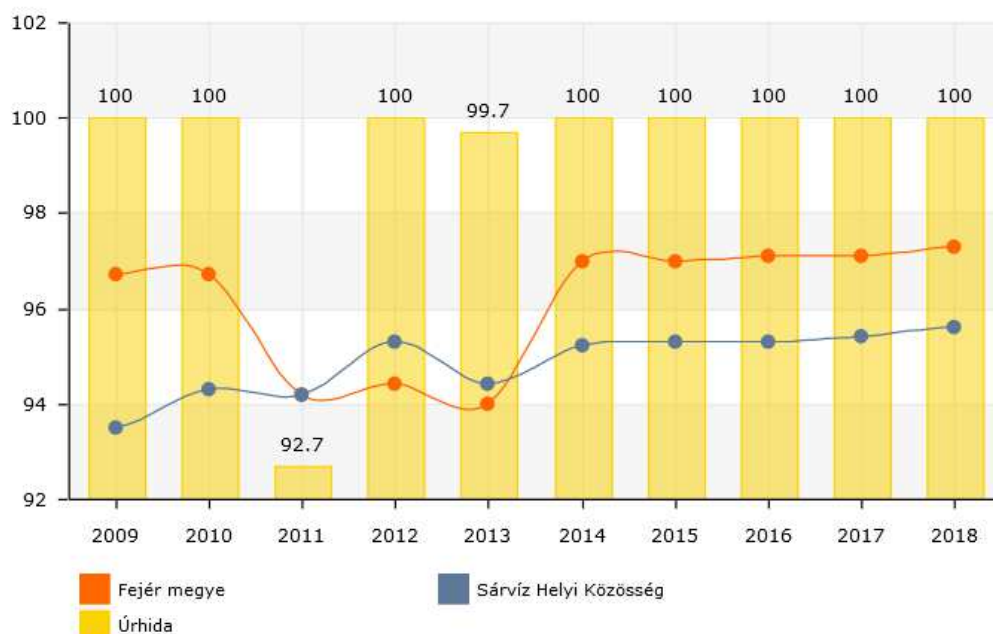
Forrás: KSH

A lakások megoszlása szobák száma szerint

Forrás: KSH

A fenti ábra mutatja az úrhidai lakások megoszlását a szobák száma szerint. 2019-es adatok alapján legnagyobb megoszlásban (46,3%) a négy és több szobás lakások vannak (417 darab); a második legnagyobb csoport (29,9%) a három szobás lakások csoportja (269 darab), míg a két szobások száma 181 darab, amely a lakásállomány 20,1%-a. Az egyszobás lakások száma mindössze 33, mely 3,67 %-a az úrhidai lakásoknak.

Közüemi ivóvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya Úrhidán és a környező településeken

Forrás: TelR

A fenti diagramm mutatja a közüemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások arányát százalékban: az utóbbi 10 évben közel 100%-os értéket mutat, 2014-től pedig 98,3 %-os értékkel jobb eredményt mutat a Fejér megyei átlagnál, illetve a környező települések átlagos hálózati bekötöttségénél.

6. A település humán infrastruktúrája, közszolgáltatások

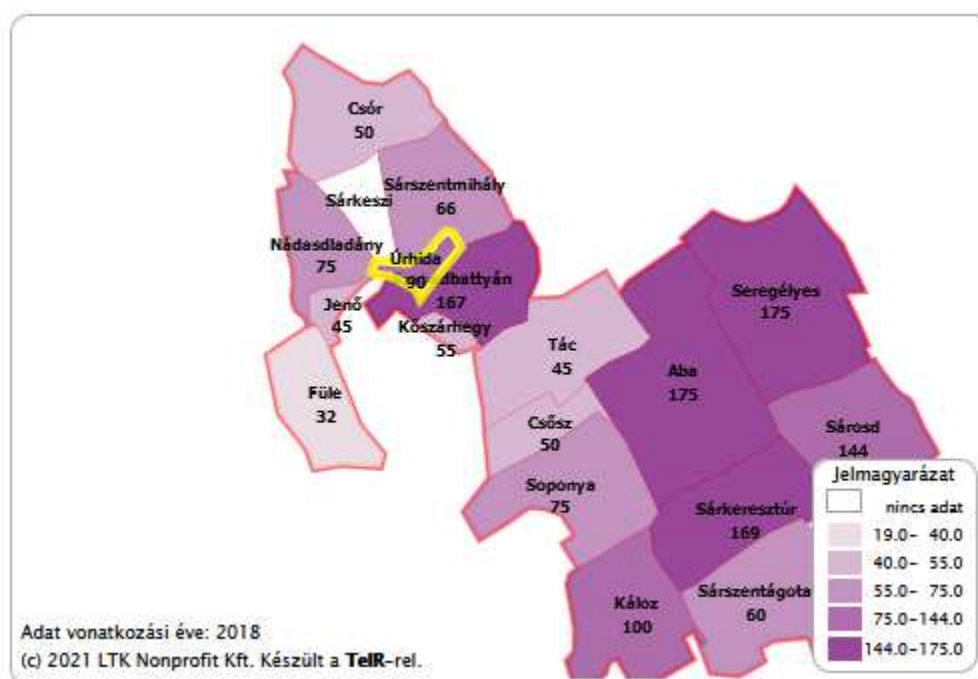
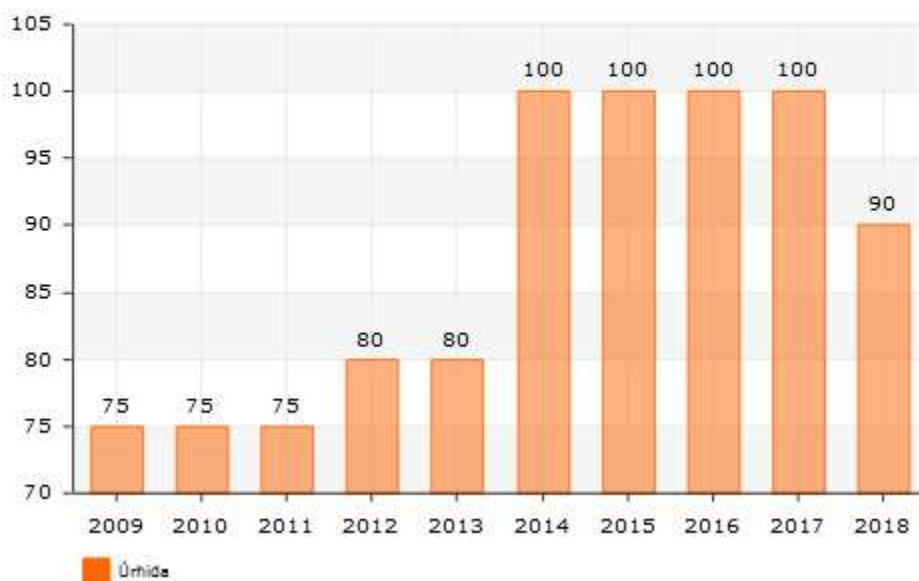
Oktatás- nevelés

A település nyugodt, csendes lakókörnyezetet biztosít az itt élők számára. Bölcsődei és óvodai szolgáltatások is találhatók a településen.

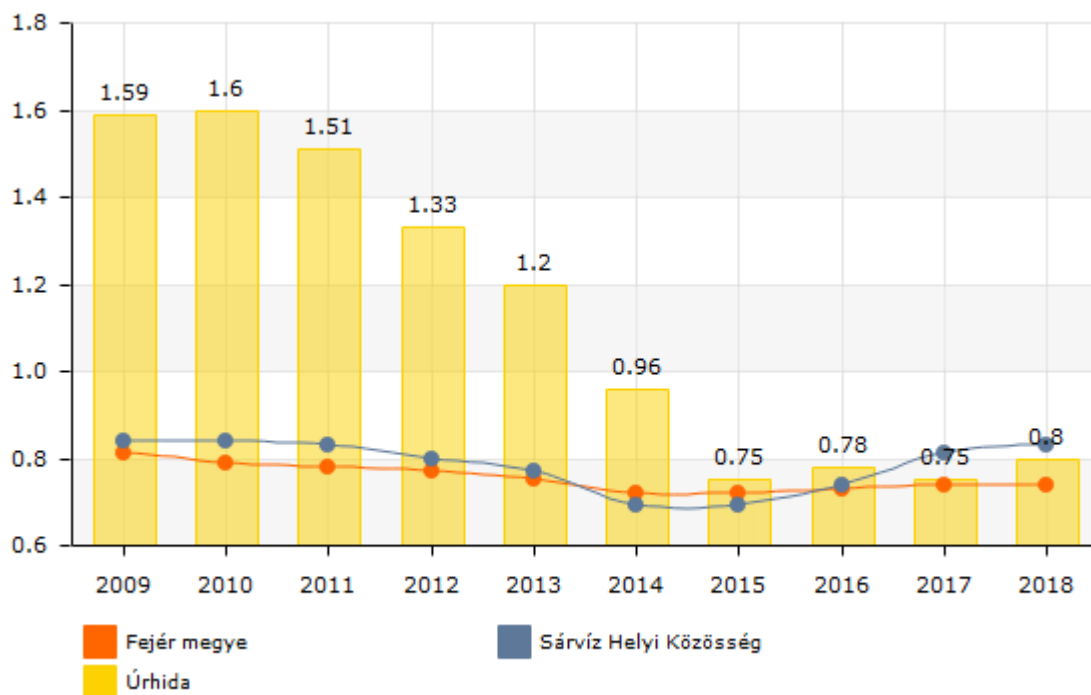
Óvodai férőhelyek száma (db)

Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt).

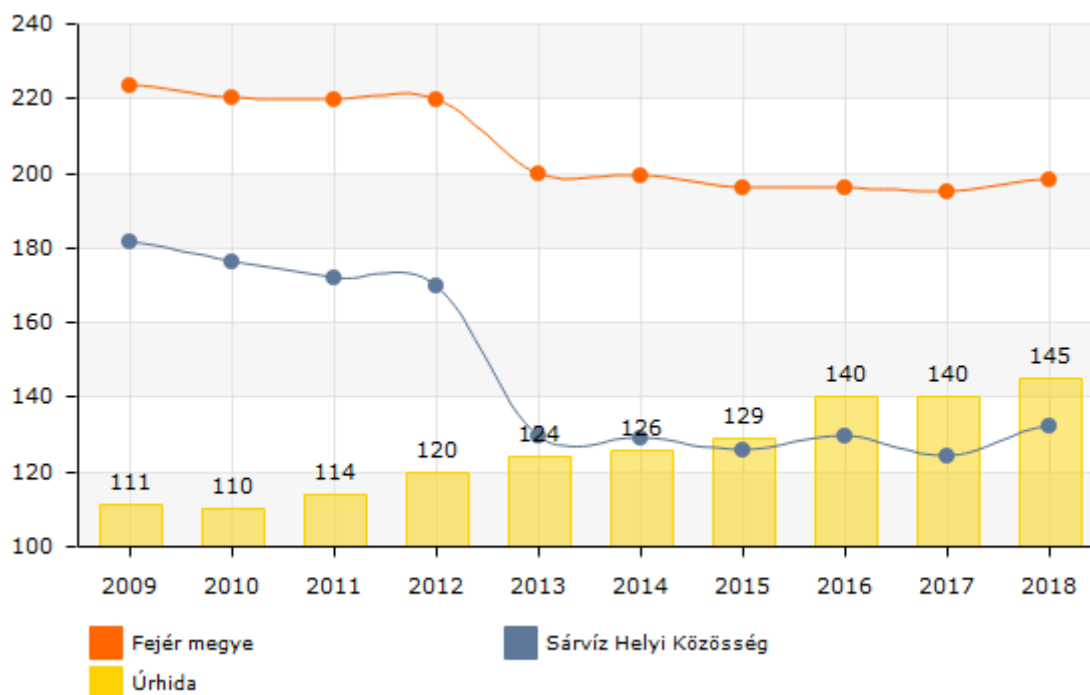
(c) 2021 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

Óvodai férőhelyek száma Úrhidán
Forrás: TeIR

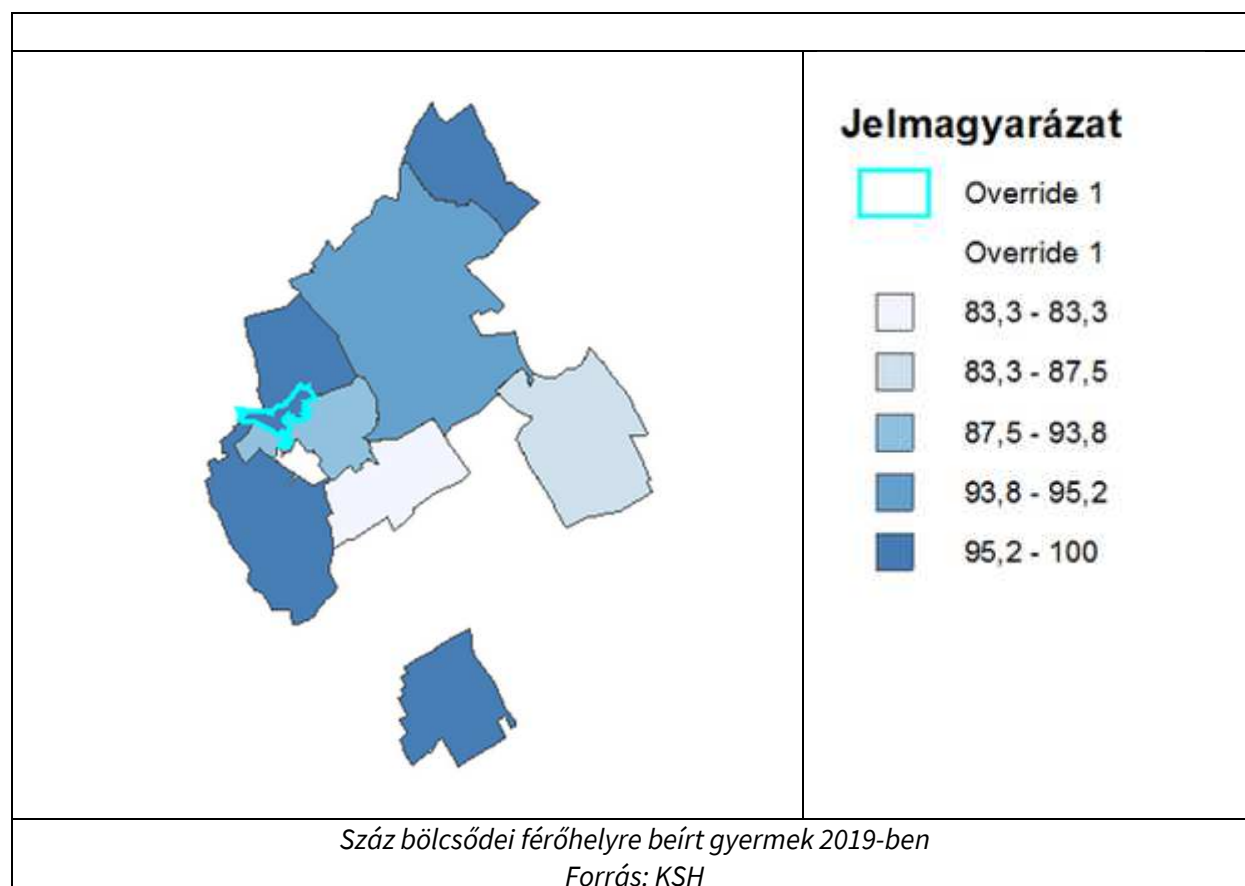

Egy óvodai férőhelyre jutó 3-5 évesek száma Úrhidán és környezetében
Forrás: TeIR

Általános iskolai tanulók száma Úrhidán és környékén (gyógy pedagógiai oktatással együtt)
Forrás: TeIR

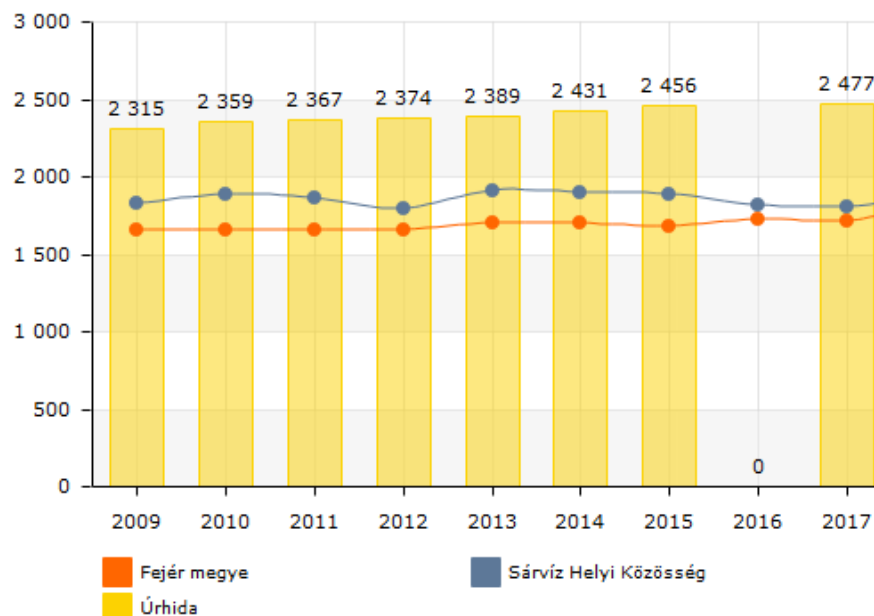
Úrhidán a Tündérkert Óvoda és Bölcsőde segíti a kisgyermek napközbeni elhelyezését; az óvoda maximális férőhelye 100 fő. Az intézmények saját honlapja van, ahol elérhetők a legfontosabb információk a működésről és a különböző gyermekjóléti szolgáltatásokról. A KSH adatai szerint 2020-ban a bölcsőde befogadó képessége 14 fő, ebből 11 hely volt kihasználva az évben. A településen 2019-ben a 3-6 éves korosztály létszáma 141 fő volt; az óvodába ebben az időszakban 95 gyermek volt beírva, 3 csoportban, akikre 8 óvopedagógus és 4 gondozónő vigyázott.

Az úrhidai Batthyány Lajos Általános Iskola Géza Fejedelelem Tagiskolája a településen biztosítja helyi szinten az alapfokú iskoláztatást, mellyel a településen lévő családok túlnyomó többsége él is. Az általános iskola 8 osztályt működtet 15-20 fős osztályokkal, és saját, jól karbantartott honlapja van, ahol a tanulók és leendő tanulók szülei jól tájékozódhatnak az intézmény adta lehetőségekről, fontos hírekről. 2018-ban a településen összesen 145 gyermek részesült általános iskolai oktatásban. 2020-ban a Batthyány Lajos Általános Iskola Géza Fejedelelem Tagiskolába beiratkozott tanulók száma összesen 133 fő volt. Az általános iskolában napközi tagozat működik: a napközis tanulók aránya 45 és 50% között ingadozott az utóbbi években.

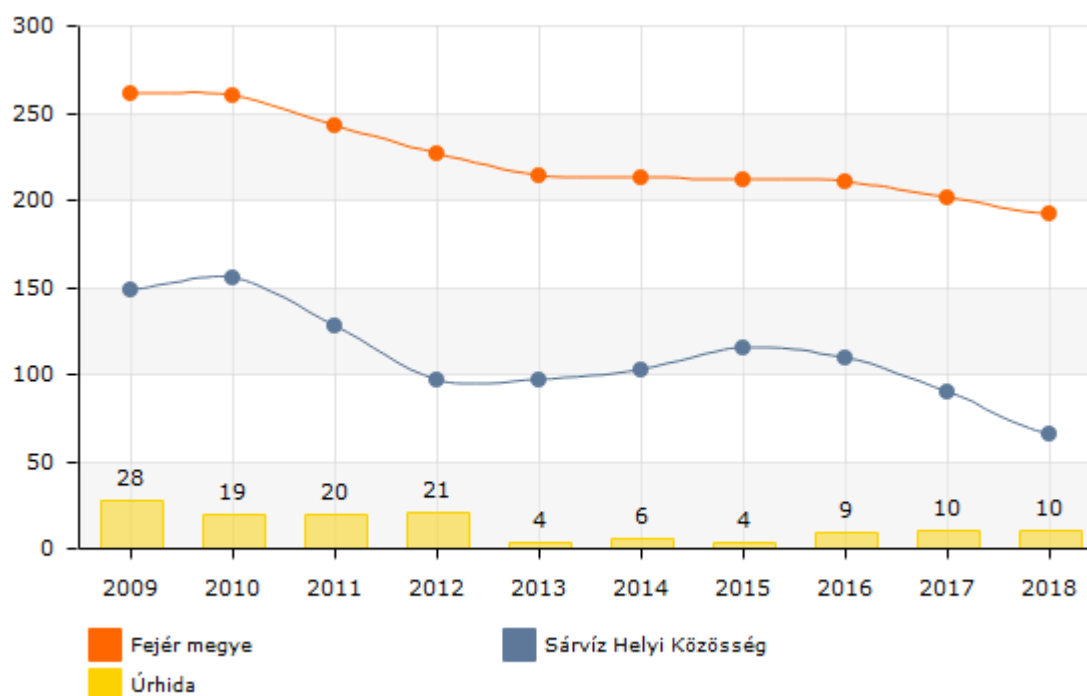
Egészségügy és szociális közszolgáltatások

Egy házi- és házi gyermekorvosra jutó lakosok száma Úrhidán és környékén
Forrás: TeIR

Úrhidán felnőtt háziorvos és gyermekrendelés egyaránt működik; fogászati ellátásért a szomszédos Szabadbattyánba, illetve Székesfehérvárra mehetnek a település lakói. A székesfehérvári megyei kórház gyorsan, körülbelül 15-20 perc alatt megközelíthető autóval.

Közösség, művelődés, kultúra

A települési könyvtárakból kölcsönzött könyvtári egységek száma száz lakosra Úrhidán
Forrás: TeIR

A településen kölcsönzött könyvek száma jelentősen elmarad a térség és a megyei átlagtól. Ez egyrészt adódik abból, hogy a településnek nincs saját könyvtára, azonban mind a szabadbattyáni könyvtár, mind pedig a székesfehérvári Megyei Könyvtár könnyen megközelíthető, így bár a statisztikában nem jelenik meg, az úrhidai lakosoknak viszonylag könnyű a könyvkölcsönzés, és élnek is ezen lehetőségekkel.

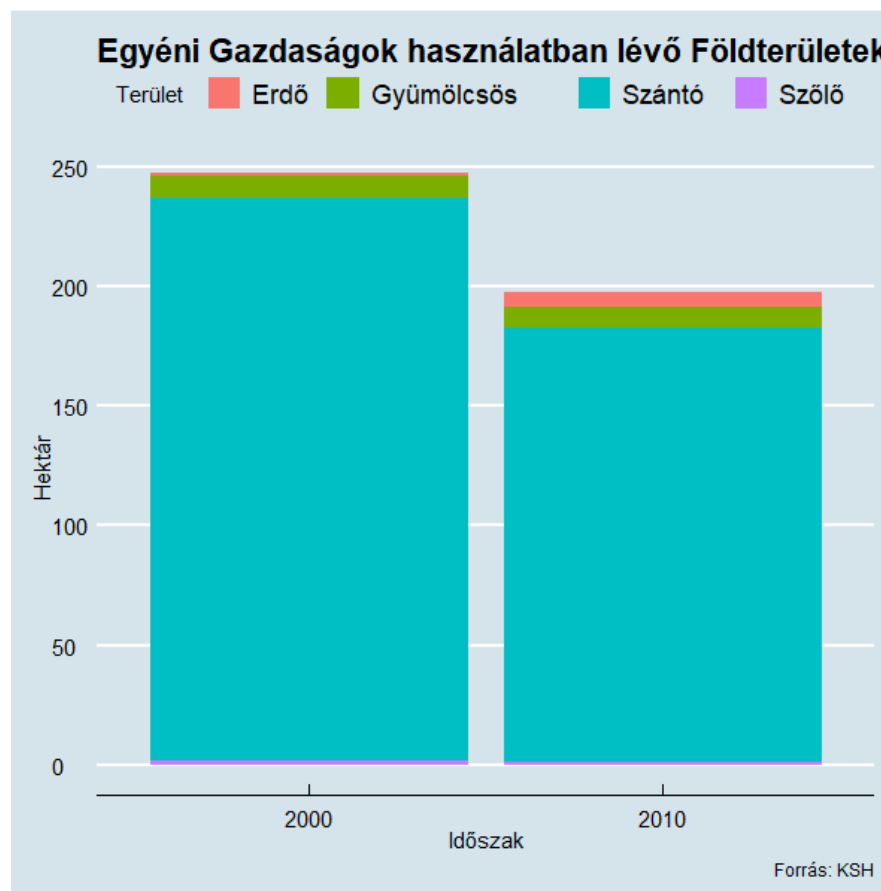
7. A település gazdasága

A település gazdasági súlya, szerepköre

A népszámlálási adatok alapján 2000 és 2010 között csökkent az egyéni gazdaságok használatában lévő földterületek mérete – legnagyobb mértékben a szántók területe csökkent, azonban az erdős területek hasznosítása nominálisan és arányszámban is nőtt. Az alábbi táblázat mutatja a két népszámlálás adatát (ezer négyzetméterben):

<i>Időszak</i>	<i>Összes Földterület</i>	<i>Szántó</i>	<i>Gyümölcsös</i>	<i>Szőlő</i>	<i>Erdő</i>
2000	3121629	2348179	90428	18441	18000
2010	2422187	1810608	88251	10704	62500

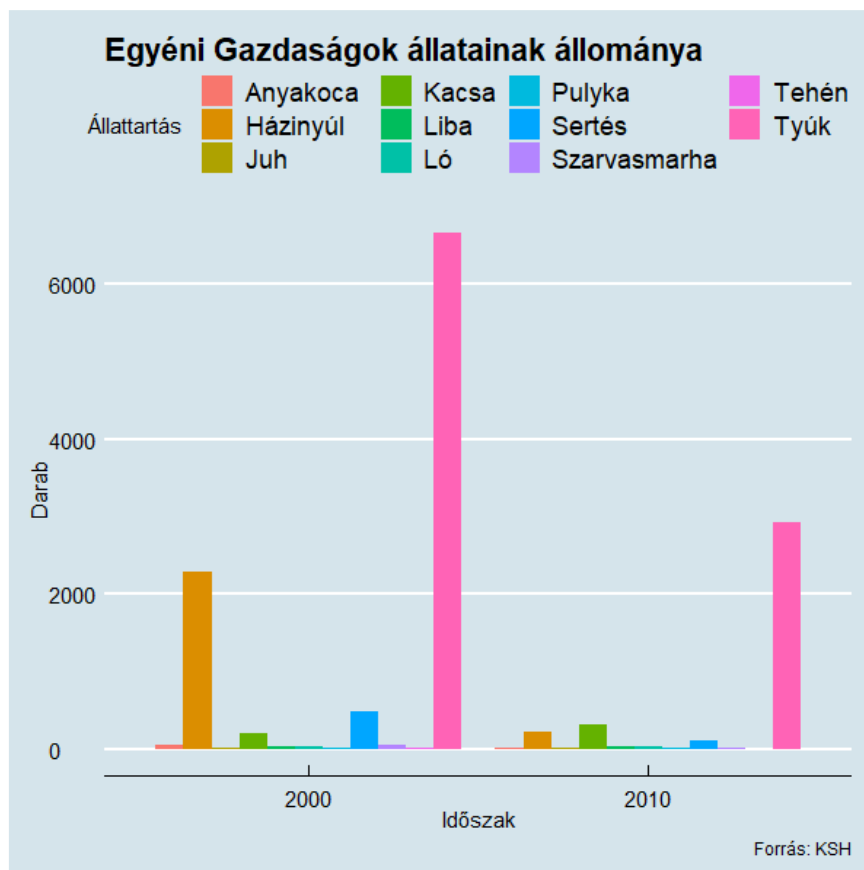
A diagram szemlélteti a szántók túlsúlyát a használatban lévő földterületekben. Bár a tíz év alatt jelentősen, mintegy 70 hektárral csökkent az egyéni gazdaságok által használatban lévő szántók területe, az állomány 2010-ben még mindig csaknem 180 hektárra rúgott:

Az alábbi diagramm szemlélteti az egyéni gazdaságok által gondozott állat-állomány alakulását a két népszámlálás idején. 2000-ben Úrhidán jelentős volt a tartott házinyulak és tyúkok állománya – előbbi

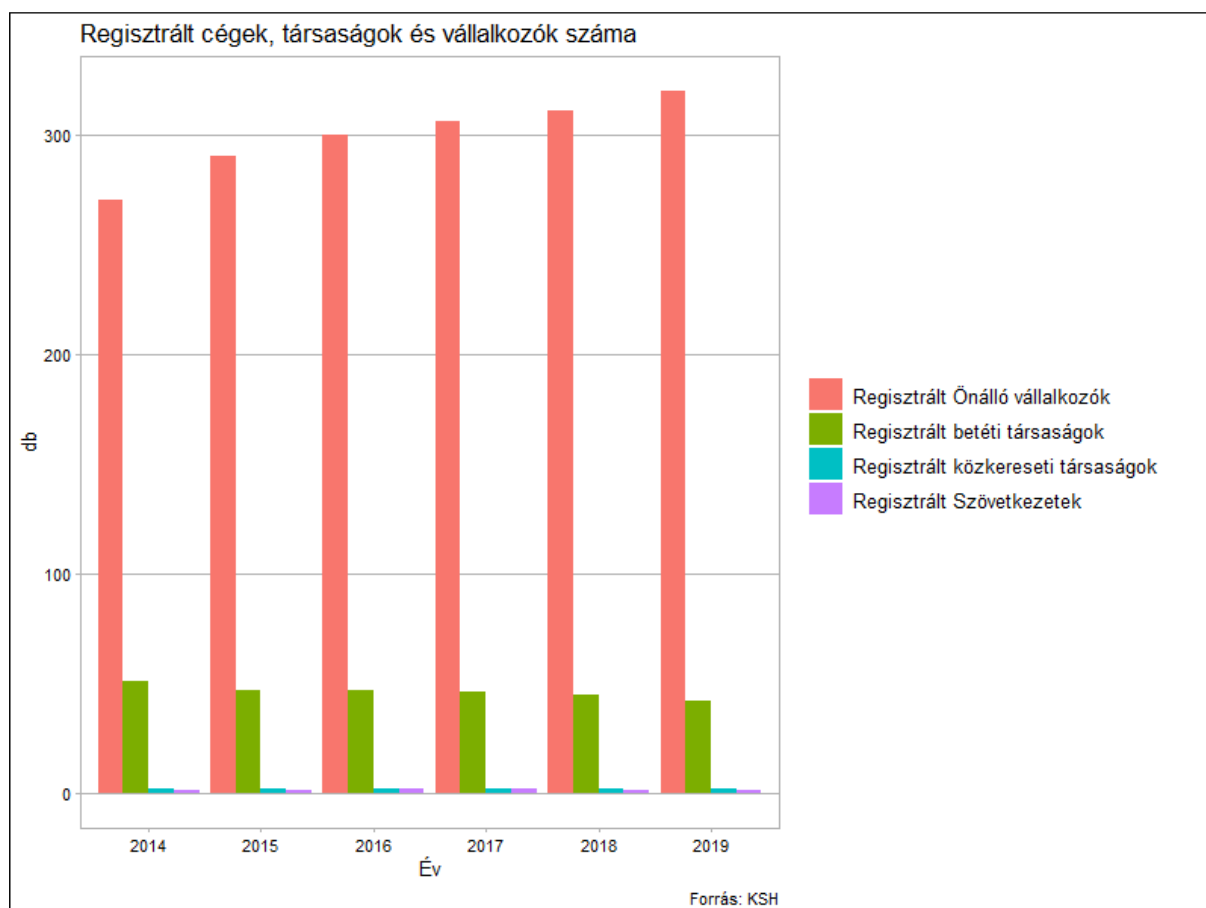
azonban 2010-re szinte teljesen eltűnt. A két népszámlálás közt egyedül a kacsa-és libatartás tudott marginálisan növekedni, míg a tyúkállomány csaknem felére esett vissza:

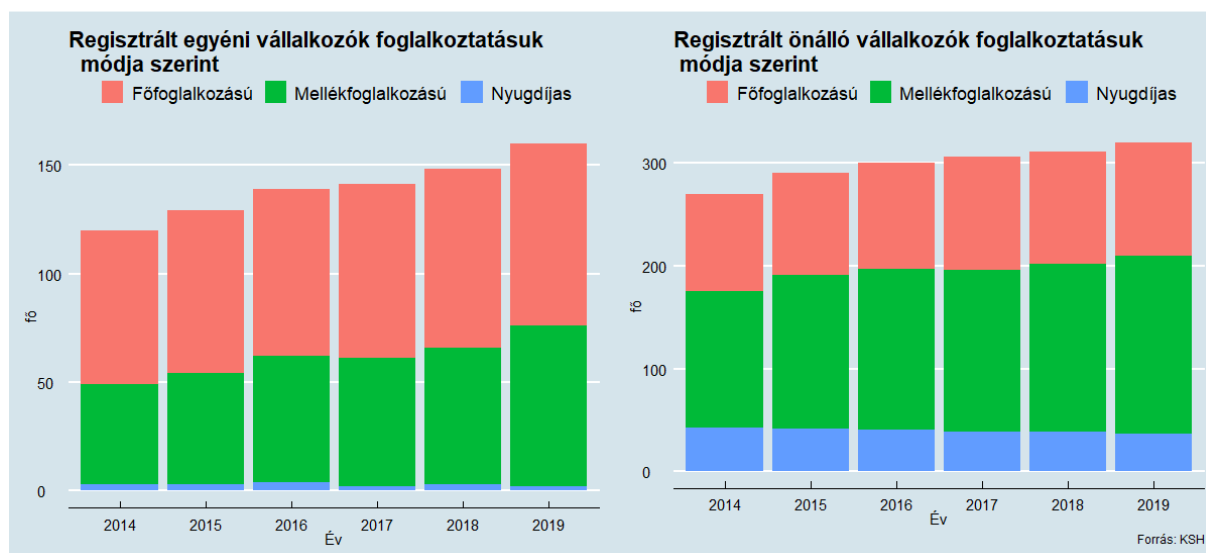
A regisztrált vállalkozások száma 2016-ban érte el eddigi csúcspontját – mintegy 492 vállalkozás volt ekkor regisztrálva Úrhidán. Az utóbbi években a regisztrált vállalkozások száma stabilan 480-490 között mozgott; hasonlóan a megszűnt vállalkozások száma 20 és 37 között mozgott.

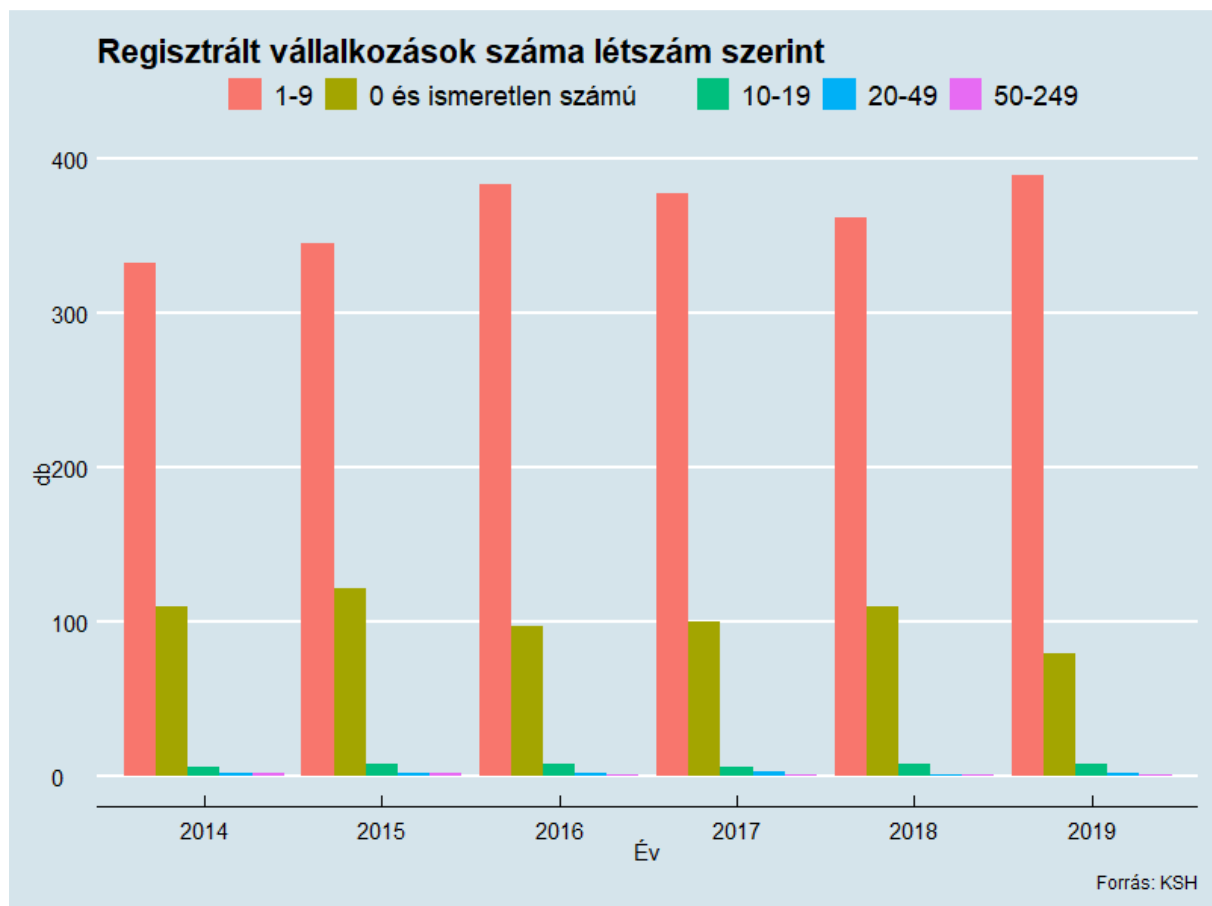
Időszak	Regisztrált vállalkozások száma	Megszűnt vállalkozások száma
2014	453	37
2015	479	21
2016	492	37
2017	488	27
2018	482	19
2019	480	31

A regisztrált gazdasági társaságokat tekintve az önálló vállalkozások jelentős túlsúlyban vannak: a regisztrált vállalkozások mintegy hatszorosa volt a társas vállalkozásokénak – számuk 2016-ban elérte a 300-at. Többségük mellékfoglalkozásban foglalkoznak vállalkozásukkal, azonban a főfoglalkoztatottak aránya az utóbbi években nőtt, míg a nyugdíjas önálló vállalkozók száma csökkent.

A regisztrált egyéni vállalkozók száma 2019-ben meghaladta a 150 főt. Úrhidán az egyéni vállalkozók döntő többsége főállásúként vállalkozik, azonban az utóbbi öt évben az mellékvállalkozású egyéni vállalkozók száma is jelentősen nőtt, míg a nyugdíjasok száma elenyésző.

Létszámukat tekintve Úrhidán a vállalkozások döntően mikro- és kisvállalkozások: 2019-ben 390 olyan vállalkozás volt, melyekben a foglalkoztatottak száma 1 és 9 fő közt volt. Jelentős a 0 és ismeretlen fős vállalkozások száma is (2019-ben 79 darab): ezek főként az inaktív vállalkozásokból tevődnek ki.

A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

Úrhidán a főbb termelő gazdasági ágazat a társas vállalkozások számát tekintve a szolgáltatói ágazat. Ez egyéni és társas vállalkozások árbevételét és foglalkoztatását figyelembe véve is a szolgáltató ágazat a fő termelő ágazat.

A szolgáltatások a megyeszékhely közelsége miatt inkább az alapfokú ellátásra, szállítmányozásra korlátozódnak.

A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése

A gazdasági szervezetek jellemzően kis mértékben fejlődő termelő tevékenységet folytatnak.

A településen két fő területre összpontosulnak a telephellyel rendelkező vállalkozások.

A vállalkozások kis csoportja a település belterületén találhatóak, a szolgáltatások nem egy településközpontra korlátozódnak. Ezeken a területeken a fejlesztések építészeti feltételei a több gazdasági társaság esetében korlátozottak a meglévő telekszerkezet és építmények miatt.

A település területén gazdasági fejlesztési területek kijelölésére alig van lehetőség.

A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F, stb.)

A vállalkozások közül könnyen megközelíthetők.

A gazdasági társaságok egy részének tevékenysége helyhez kötött (mezőgazdasági művelés, állattartó telep stb.). A tevékenység nem igényel nagyszámú magasan képzett munkaerőt, ezért a megfelelő munkaerő a térségben rendelkezésre áll. Az építőipari és a szállítmányozó vállalkozások számára is rendelkezésre áll szabad munkaerő. A K+F tevékenységről nincs elég információ, az építőipari vállalkozásokban a tevékenysége nem kötődik kizárólag a településhez.

Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

Úrhidán az ingatlanpiac az országos átlagnak megfelelő. A gazdasági társaságok a már meglévő telephelyeiken bővítik a tevékenységüket. Új gazdasági tevékenység iránti ingatlan kereslet csekély. A hatályos településszerkezeti tervben nem áll rendelkezésre fejlesztésre kijelölt gazdasági terület.

Az önkormányzatnak erősítenie kell a kistérségben betöltött szerepét. Különösen meghatározó jelentőségű az oktatás, nevelés területe, a területfejlesztéssel kapcsolatos együttműködés a térség többi önkormányzataival.

A partnertelepülési kapcsolat mellett törekedni kell az Úrhidához közel azonos lélekszámú hazai községekkel való szorosabb együttműködés kialakítása.

8. Az önkormányzat gazdálkodása, településüzemeltetés

Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Az Önkormányzat ingatlanvagyonára forgalomképtelen, korlátozottan forgalomképes és üzleti (korábban: forgalomképes) vagyonból áll.

A forgalomképtelen törzsvagyon körébe tartozó főbb ingatlanok: közterületek, utak, parkok, stb. Korlátozottan forgalomképes törzsvagyon körébe tartozó főbb vagyonelemek jelenleg: Községi ház, Egészség ház, stb. Az üzleti vagyon körébe tartoznak belterületi beépítetlen területek.

Üzemeltetésre átadott vagyon az ivóvíz-, illetve a csatornahálózat rendszer.

Úrhidán a vagyon vagyonelem szerinti megoszlása kedvezőtlen, mert nagyon nagy a forgalomképtelen, illetve a korlátozottan forgalomképes vagyon aránya.

A képviselő-testület a költségvetést évente megalkotott költségvetési rendeletben határozza meg, melynek összeállítási alapját az állami normatíva és a saját bevételek képezik. Az saját bevételek a működtetési kiadásokat szűkösen fedezik, az esetleges felújítások, fejlesztések finanszírozása csakis pályázati forrásból lehetséges.

Az Önkormányzat az alábbi területeken tervez fejlesztéseket: településszintű infrastruktúra, környezetvédelem, gazdaság, településmarketing, közfoglalkoztatás (a részletes tervezetet az Önkormányzat 2020-2030 évekre megalkotott Gazdasági Programja tartalmazza).

Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Az önkormányzat gazdaságfejlesztő tevékenysége keretében együttműködik a település gazdasági vállalkozásaival, a településfejlesztési célok meghatározásában alapvető tényező a gazdasági társaságok támogatása.

Gazdaságfejlesztési tevékenység

Az önkormányzat gazdaságfejlesztő tevékenysége keretében együttműködik a település gazdasági vállalkozásaival, a településfejlesztési célok meghatározásában alapvető tényező a gazdasági társaságok támogatása.

Településüzemeltetés

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdése, 20 kiemelt helyi közügy, valamint helyben biztosítható közfeladat között másodikként említi a településüzemeltetési feladatokat, melyek a következők:

- köztemető kialakítása és fenntartása,
- a közvilágításról való gondoskodás,
- kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása,
- a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása,
- közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása,
- gépjárművek parkolásának biztosítása

9. Településrendezési, településszerkezeti vizsgálat

Úrhida Fejér megye nyugati részén, Székesfehérvártól 10 km-re fekszik DNY-i irányban. A természetföldrajzi tájbeosztás szerint az Alföld természetföldrajzi nagytáj Mezőföld középtájához tartozó Sárrét kistáj része.

A község megközelítése zsákutcs jellegéből adódóan csak egy irányból lehetséges. A település Székesfehérvárról közvetlen megközelíthető a 7201. számú közútról, valamint Sárszentmihály és a Szabadbattyán felől a 7202. számú közútról. Tömegközlekedéssel Székesfehérvár felől busszal közvetlenül elérhető, ám a buszjáratok sűrűsége és minősége nem megfelelő. A települést vasútvonal nem érinti.

A település fejlődését zsákfalú jellege, valamint a megyeszékhely közelsége határozta meg.

Úrhida egy jellegzetes szőlőhegyi településből fejlődött ki többutcs, szalagtelkes községgé. A település belterületét keskeny, kanyargós utcák tárják fel. Az egykori szőlőterületek és gyümölcsösök fokozatosan átalakultak zártkert jellegű területekké, melyeket a növekvő igények miatt belterületté nyilvánították. A településen még nagy számban található beépítetlen lakótelek, a lakóutak felszabályozása és közművesítése az eredeti elképzelések szerint még nem valósult meg. A település területén iparterület nem található, ipari és gazdasági célra szánt terület kijelölésére nincs igény. A lakóterületen belül kisebb vállalkozások vannak. Ezek nincsenek zavaró hatással a lakófunkcióra.

A lakóterület telekszerkezete eltérő, az újonnan kialakított lakótelek mélysége kisebb a hagyományosan falusias lakótelek telekmélységénél, szélességük viszont nagyobb. Az oldalhatáron álló beépítési mód és a 3-5 m körüli épületmagasság általánosnak mondható.

Úrhida területének nagy része mezőgazdasági tájhasznosítás alatt áll, amely magába foglalja egyrészt a kis- és nagyparcellás szántóföldi művelést. Az egykori zártkert területek átminősítésével, a belterületbe vonással a település külterülete az elmúlt években jelentősen csökkent. Jelenleg a község külterülete – néhány keskeny erdősávától eltekintve – mezőgazdasági művelés alatt áll, szántóként és legelőként hasznosítják.

A község mezőgazdasági területeit magángazdálkodók művelik. A szántók összterülete közel 310 ha. A szántóterületek adottsága kedvező, jó minőségű termőterületek. A szántókon jellemzően búzát, kukoricát és takarmánynövényeket termesztnek. A szántóterületeken és a külterületi utak mentén a védelmi funkciót szolgáló növénytelepítés nem összefüggő, helyenként teljesen hiányzik, ahol van, ott nem megfelelő kialakítású.

A kertés mezőgazdasági területeket az 1997-es általános rendezési terv során beépítésre szánt területté minősítették.

A település területén az erdőterületek elsődlegesen védelmi rendeltetésűek. A hiányos fasorok, illetve ligetes növénytelepítések nem töltenek be teljes értékű védelmi funkciót.

Az egykori kavicsbánya területe a település keleti részén, az Orgona utca és a Kőbányai utca találkozásánál terül el. A területen kavicskitermelés már nem folyik. A terület az idők folyamán spontán beerdősült. A területet zöldterületként használják a településen élők.

Beépítésre szánt területek:

Lakóterület:

- Kertvárosias lakóterület
- Falusias lakóterület

Településközpont terület:

- Településközponti vegyes

Különleges beépítésre szánt terület:

- sport
- temető
- közmű

Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok

Úrhida összes települési területe 724,75 ha. Ebből a külterületi ingatlanok 328,99 ha területet foglalnak el.

Földrészlet statisztika fekvésenként							
fekvés	földrészletek száma	egyéb önálló épületek száma	egyéb önálló lakások száma	összes terület (m ²)	legkisebb földrészlet terület (m ²)	legnagyobb földrészlet terület (m ²)	átlagos földrészlet terület (m ²)
belterület	1679	22	44	3957537	6	30346	2357
külterület	121	0	0	3289928	727	260697	27189
ÖSSZESEN	1800	22	44	7247465			

A Fejér Megyei Kormányhivatal előzetes véleményében tájékoztatott Úrhida vonatkozásában az átlagosnál jobb minőségű termőföldekről. E szerint átlagosnál jobb minőségű a 3-4. minőségi osztályú szántó, 3. minőségi osztályú legelő.

Földrészlet statisztika művelési áganként						
művelési ág	földrészletek száma	alrészletek száma	összes alrészlet terület (m ²)	legkisebb alrészlet terület (m ²)	legnagyobb alrészlet terület (m ²)	átlagos alrészlet terület (m ²)
erdő	10	10	21831	408	7706	2183
gyümölcsös	3	3	2801	520	1183	934
kert	1	1	771	771	771	771
kivett	1690	1690	3870421	6	27419	2290
legelő	5	6	51502	1532	27530	8584
rét	1	1	10286	10286	10286	10286
szántó	108	161	3289061	436	230697	20429
szőlő	1	1	792	792	792	792

A településen az ingatlan-nyilvántartás szerint a külterületen nagyrészt szántó (összesen 328,1 ha) és rét, legelő (6,01ha), erdő (2,18 ha) található. A kivett területek lakóterületek, és az utak területei.

Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

Beépítésre nem szánt területek:

Közlekedési terület:

- közúti

Zöldterület:

- közpark
- közkert

Erdőterület:

- védelmi célú erdő terület

Mezőgazdasági terület:

- általános mezőgazdasági terület

Vízgazdálkodási terület

vízgazdálkodási terület (V)

10. Az épített környezet és építészeti örökség vizsgálata

Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok

Épített környezet és településképi szempontból a legjellemzőbb helyi sajátosság a település környezetében található Szár-hegy lába és a Szabadság hegy az egykori szőlőhegy telekstruktúrájával. Úrhida jellegzetes településképe a hagyományosan mezőgazdálkodással, szőlő és gyümölcsstermesztéssel foglalkozó vidéki településforma átalakulóban van, a lakóterületeken a kertvárosias telekhasználat kerül előtérbe. Az infrastrukturális és településszerkezeti fejlődésnek köszönhetően a hagyományosan falusi lakóépületek helyett a mai kor követelményeinek jobban megfelelő családi házak épülnek a településen. Az utóbbi időben megjelent az igény a két- vagy több lakásos lakóépületek építésére.

A lakóterületek jellemző épülettípusai:

	hagyományos falusias beépítés
--	--------------------------------------

	Kis előkerttel épült falusias lakóépületek, tömegformálásuk és építészeti megjelenésük jellegzetes, egységes utcaképet eredményez
	Az ún. sátoztetős „kockaházak” karbantartott példája
	Földszint, emelet és tetőtér beépítésű nyeregtetős épület.

	Több helyen megfigyelhető a falusias lakóépületek utcafronti épületrész elbontását követően új, kontyolt ún. sátozott épület építése
	Új, földszintes családi ház
	Új lakóépület,

	új családi házak
	

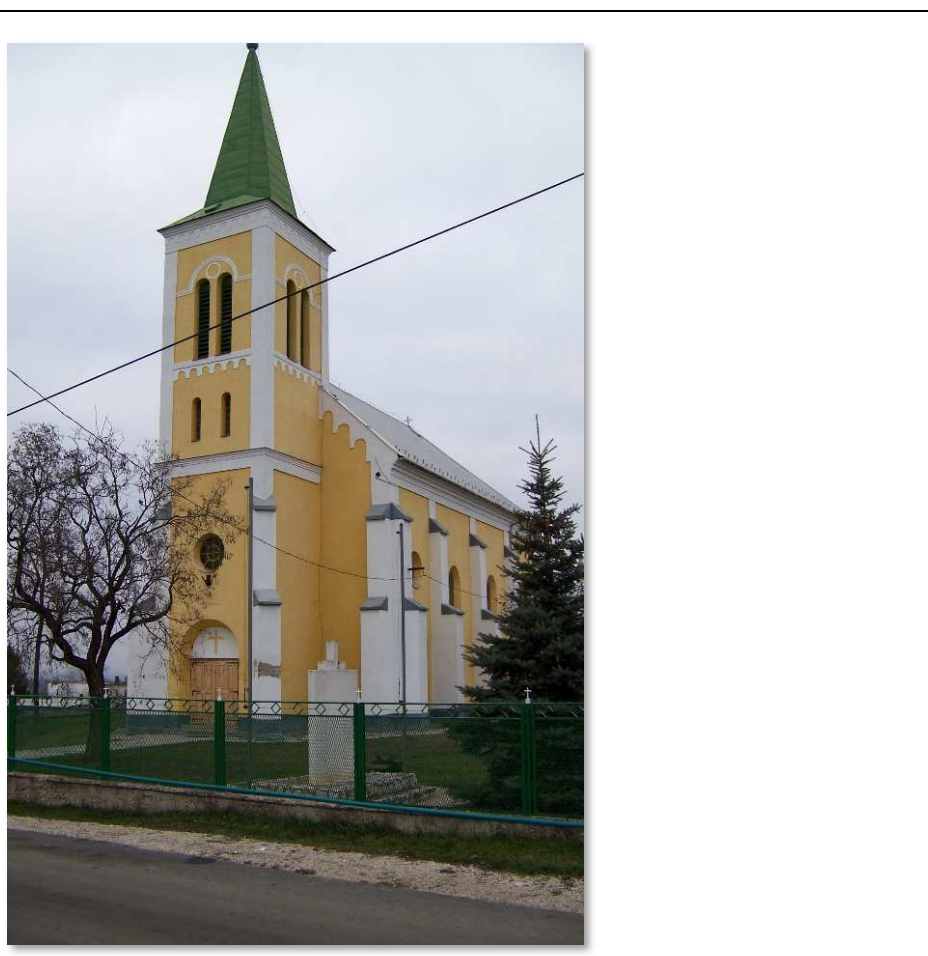
Intézmények

	Közösségi ház és polgármesteri hivatal
	Tündérbokor Óvoda
	Egészség ház

	Civilház
	Általános iskola
	Tájház

	Posta
	Római katolikus templom

	Ravatalozó épülete

Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag

Az új településterv készítésével egyidőben Települési Örökségvédelmi hatástanulmány készül, melyben a település története, a településszerkezet kialakulása is szerepel.

Műemléki védelem, helyi értékvédelem

Úrhidán védett műemlék nem található.

A 17/2017. =XII.14.) önkormányzati rendelettel elfogadott településkép védelméről szóló helyi rendelet nem nyilvánított helyi védetté egyedi építményeket és nem határolt le védett területeket.

Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

Úrhidát az örökségvédelmi közhiteles nyilvántartás szerint az alábbi régészeti lelőhelyek érintik:

<i>Lelőhely azonosító</i>	<i>Lelőhely neve</i>	<i>Lelőhely jellege</i>	<i>Lelőhely kora</i>	<i>Helyrajzszámok</i>
22360	Petőfi utca 4.	szórványlelet templom	középkor újkor	236, 248/8, 247/2, 283/1, 282/2, 281/2, 281/1, 268, 267, 269/2, 269/1, 276, 274/2, 271/1, 278, 277/2, 274/1, 273, 248/3, 248/2, 256, 248/5, 248/10, 248/11, 284/1, 279/1, 279/2, 262, 264, 265, 266/1, 266/2, 270, 271/2, 272, 280/2, 280/5, 280/7, 280/8, 280/9, 280/10, 280/11
22560	MRT 14/1. lelőhely	telepnyom (felszíni) telepnyom (felszíni) telepnyom (felszíni)	római kor késő középkor őskor	479, 430/6, 431/1, 480/1, 478, 480/3, 466, 490, 488/2, 491/1, 432/1, 489, 488/3, 487/3, 433/4, 487/2, 487/1, 486/2, 483/5, 483/6, 483/3, 483/2, 481/2, 484, 486/1, 433/1, 434/1, 485, 480/4, 481/1, 476, 477, 480/2, 435/1, 436/1, 482
22561	MRT 14/3. lelőhely	telepnyom (felszíni)	római kor	236, 244, 245, 242/2, 242/1, 246/2, 283/2, 287, 283/1, 282/2, 281/2, 243, 241, 282/1, 240/1, 240/2, 239/1, 239/2
37443	Arany J. utca	temető	avar kor	464/1, 464/12, 464/13, 464/4, 464/5, 464/6, 464/7, 465, 466, 467/1, 467/2, 467/3, 467/4, 467/5, 468/1, 468/2, 468/3, 469/2, 469/5, 469/6, 469/8, 469/9, 470/1, 470/2; tévesen a nyilvántartásban: 469/4, 469/7
93927	Avar utca	telepnyom (felszíni)	Árpád-kor	440/2, 441, 442, 443, 444, 445/2, 445/3, 447/3, 462/3, 463, 464/1, 464/10, 464/11, 467/1, 472, 473/4, 473/5, 474, 475/6

Az épített környezet konfliktusai, problémái

Úrhida épített környezetének legnagyobb konfliktusa abból adódik, hogy különböző építészeti karakterű belterületi településrészekből áll. A településközpontot az önkormányzati intézmények környezetében alakul. A Kossuth utcára (a település főutcájára), Dózsa György és Petőfi utcákra általánosan jellemző a kialakult telekforma, fésűs jellegű beépítés. Az újonnan kialakult telkek mérete és a beépítés módja már eltér a falusias beépítésről.

A Kossuth utca és attól északra levő lakótelkek laza beépítésű, hosszú keskeny telkekkel, hagyományos falusias beépítéssel. A fő utcától délre újonnan létesült utcák telekstruktúrája lényegesen eltér a hagyományosan vidéki telekmérettől, a telkek használata is inkább kertvárosias jellegű. Az építészeti kialakítás vegyes, egységes utcakép vagy településképp nem alakult ki.

11. Környezetiállapot-jellemzők (környezetvédelem)

Talaj

Domborzati viszonyok

A kistáj 103 és 222 m közötti tszf-i magasságú, központi része medencesíkság, D-i része enyhén hullámos, tektonikusán preformált völgyekkel szabdaltnak, domblábi helyzetű hátsó sorozata. Geomorfológiailag lépcsős szerkezetű, 3 jellemző orográfiai szintje: 1. 110–130 m magasságban a feltöltött medencék; 2. 160–170 m közötti magasságban a lerakódott kavicstakarók gyakran löszrel fedett maradványai; 3. 180–200 m között a pannóniai felszín dombháta helyezkednek el. Érdekes színezőelem a kistájban a Szár-hegy és a Kő-hegy szigetszerűen kiemelkedő sasbérce.

Földtani viszonyok

A medencealjzat fő kőzetei a Velencei-hegységből ismert karbon gránit, valamint különböző paleozoos metamorf képződmények. A kistáj medencéje két, egymással párhuzamos ÉNy-DK-i irányú vető mentén szakaszosan süllyedt be. A pannóniai agyagos üledékek denudált térszínére a Bakony felől érkező vízfolyások az alsó- és a közép-pleisztocénban – különösen Berhida és Papkeszi között – jól rekonstruálható hordalékkúpot építettek. A pleisztocén végén, esetleg az óholocénba is átnyúlva a poligenetikus medence középső és K-i része süllyedt erősebben, s e mozgásokkal különült el a Sárrétől a Berhidai-medence, és került mai helyére a Séd is.

A folyamatos süllyedés miatt az újholocénra a Sárrét egykori tómedencéje teljesen elláposodott, megindult a tőzegképződés. A felszín kb. 50%-át a fent említett pannóniai képződmények borítják (D-DNy-i részek). A fiatal süllyedések, ill. árterek holocén üledékekkel, a magasabb orográfiai helyzetben levő hordalékkúpok 4–8 m vastagságú löszszerű anyaggal fedettek. Az alaphegység felszíni kibúvási több helyen is megfigyelhetők, pl. Kőszárhegynél és Polgárdinál devon-karbon kristályos mészkőből, homokkőből álló sasbércek találhatók. A szabadbattyáni Szár-hegy előterében Magyarország legidősebb, alsó-ordovíciumi ősmaradvány-együttese. Legjelentősebb hasznosítható nyersanyaga a mezőgazdasági tőzeg és a lápföld, valamint Polgárdi mészkőve.

Talajtani viszonyok

A kistáj talajtakarója összesen 10 talajtípusból tevődik össze. A talajtani változatosságot növeli, hogy 6 talajféleség területi kiterjedése 3% területi részaránynál kevesebb. A 6 kis területű talajtípust a Balaton-felvidékről átnyúló barnaföldek (2%), Berhidától Ny-ra és Berhida környékén a rendzina talajok (2%), az alföldi mészlepedékes csernozjom talajok (1%), a Séd völgyében a réti öntéstalajok (2%) és a lápos réti talajok (3%), Várpalota alatt és Papkeszitől Ny-ra a földes kopárok (1%) alkotják. A földes kopárok szőlőterületi hasznosítása 25%, a barnaföldeké 10%, a mészlepedékes csernozjom talajoké pedig 15%. A földes kopárokon az erdő kb. 10%-ot, a barnaföldeken pedig 15%-ot tehet ki. A települések jelentős

területet foglalnak mind a barna- földekből (15%), mind a rendzina talajokból (40%), de különösen az alföldi mészlepedékes talajokból (100%).

Az erdőtalajokat és a Sárrét láptalaját Berhidától egészen Csajágig összefüggő és körbefutó sávban löszös üledékeken képződött mészlepedékes csernozjom talajok (19%) övezik. E talajok termékenysége nagyon kedvező (int. 90–125); szántóként 55%-uk, szőlőként 15%-uk, gyümölcsösként 5%-uk, erdőterületként pedig kb. 15%-uk hasznosulhat.

A táj legnagyobb kiterjedésű talajtípusát a Nádasdladány és Polgárdi vonaláig terjedő harmadidőszaki üledékeken, attól K-re pedig löszös üledékeken képződött réti csernozjom talajok (41%) képviselik. A vályog mechanikai összetételű, kedvező termékenységű (int. 85–120) réti csernozjom talaj túlnyomórészt (80%-ban) mezőgazdaságilag hasznosítható (szántóként 77%, szőlőként 3%, erdőként 12%), a fennmaradó területük pedig település.

A Sárrét síkláp talajának (22%) kb. 70%-át rétek és szabad vízfelszínek borítják. A lápterület kb. 25%-a láperdő. A Sárrétet a Móri-árok felé övező réti talajok kiterjedése 7%. A réti talajok egy része kisebb szervesanyag-tartalmú, és a felszín közeli talajvízszint következtében a 35–50 (int.) talajminőségi kategóriába tartozik. A Székesfehérvár környéki réti talajok azonban kedvezőbb termékenységűek (int. 55–80). A réti talajok főként rét területként hasznosíthatók (75%).

Az egyes talajtípusok területi arányát az alábbi táblázat mutatja be (5. SZ. TÁBLÁZAT):

5. számú táblázat: A talajtípusok területi megoszlása

Talajtípus kód	Területi részesedés (%)
01	1
04	2
09	2
13	19
14	1
16	41
25	7
26	2
27	3
28	22

Úrhida esetében a felsorolt talajtípusokból 3 típus található meg:

- 01 – köves, földes kopárok: kb. 35%,
- 16 – mélyben sós alföldi mészlepedékes csernozjomok: kb. 63%,
- 13 – Mészlepedékes csernozjomok: kb. 2%.

6. számú táblázat: A talajtípusok területi elterjedése a domborzati adottságok függvényében

Talajtípus kód	Lejtőkategória				Erdő
	0-5	5-17	17-25	>25	
01	70	25	5	-	-
04	100	-	-	-	-
09	90	10	-	-	-
13	95	5	-	-	-
14	100	-	-	-	-
16	95	5	-	-	-

Felszíni vizek

A Séd Vilonya–Ősi közötti és a Sárvíz–Nádor-csatorna Ősi–Sárszentmihály közötti szakasza (15 km, 1391 km²) a fő vízfolyás, amelyhez K-ről a Gaja Székesfehérvár alatti szakasza is hozzátartozik. Az ugyancsak Ősitől kiágazó Nádor–Malom-csatorna jobbról (Ny-ról) párhuzamosan halad a Sárvíz–Nádor-csatornával. Az egyes vízfolyások adatai: Séd 55 km, 513 km², Péti-víz 7 km, 60 km², Inotai-víz 6,5 km, 113 km², Csákány-árok 5,5 km, 32 km², Hidegvölgyi-víz 10 km, 50 km², Gaja 60 km, 631 km², Nádor–Malom-csatorna 15 km, 92 km². Száraz, vízhiányos terület. A kistáj vízrajzi központ jellege miatt számos vízjárás adatát ismerjük. A Sárvíz–Malom-csatorna a Péti-víz és a Séd összefolyásától viseli ezt a nevet. Árvizeik tavasszal, kisvizeik ősszel jelentkeznek. Vízjárásukat a Bakonyból leáramló karsztvíz-utánpótlás erősen befolyásolja és kiegyenlíti.

Vízjárás adatok az alábbi vízfolyásokról állnak rendelkezésre (7. SZ. TÁBLÁZAT):

7. számú táblázat: Vízfolyások vízhozam adatai

Vízfolyás	Vízmerce	LKV	LNV	KQ	KÖQ	NQ
		cm		m ³ /s		
Séd	Hajmáskér	20	290 (320)	0,65	1,40	28
Péti-víz	Várpalota	24	100	0,45	0,65	9
Inotai-víz	Ősi	52	208	0,20	0,35	15
Csákány-árok	Ősi	-	-	0,16	0,20	3
Nádor-Malom-csatorna	Ősi	45	128	0,70	1,00	15
Gaja	Székesfehérvár	24	290	0,25	1,70	27
Sárvíz-Malom-csatorna	Sárszentmihály	-34	360	2,30	5,00	45

A kistáj 4 természetes kis tava együtt 7,2 ha. 2 mesterséges tava 12,2 ha felszínű, 4 halastava 313 ha terjedelmű. Közülük a Csór melletti a legnagyobb (111 ha), de jelentős a székesfehérvári is (107 ha). A terület vízrajzát az alábbi ábra mutatja be (5. SZ. ÁBRA):

Csapadékvíz elvezetés

Úrhida község az Észak-Mezőföld és Keleti-Bakony vízgyűjtő-gazdálkodási alegységhez tartozik. A tervezési alegység a Séd–Nádor-Gaja vízrendszer vízgyűjtő területét foglalja magába.

A községben természetes befogadó nincs, ez abból adódik, hogy a település fő vonala magas-vonulatra épült. A vízrendszer gerince a Nádor-csatorna, mely átszeli a Mezőföld és a Sárrét térségét. Úrhida község területéről elvezetett csapadékvíz befogadója Sárvíz-malomcsatorna, amely szintén a Nádor csatornába vezeti a vizét.

A település dombvidéki jellegű, a keskeny utcák miatt a csapadékvíz elvezetés érdemben csak a jelentősebb utcák (Kossuth Lajos, Arany János u.) mentén épült ki, így nagyintenzitású csapadékok alkalmával előtétek történhetnek, illetve a domboldalról a csapadékvíz hordalékot sodorhat az utakra.

Felszín alatti vizek

A „talajvíz” a Sárrét medencéjében 4 m felett van, csak az É-i és D-i magasabb peremeken süllyed mélyebbre. Kémiaiag kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos jellegű. Keménysége 15–25 nk° közötti. A szulfáttartalom csak DK-en emelkedik 60 mg/l fölé. A rétegvizek mennyisége csekély. Az artézi kutak mélysége a 100 m-t, vízhozama a 2001/p-et ritkán haladja meg. A kistáj valamennyi településének közüzemi víz- és csatornaellátottsága van, a csatornázott lakások aránya megközelíti a 90%-ot (2008.). Úrhida az ivóvizet a Fejérvíz Zrt. által üzemeltetett vezetéken kapja. Úrhidán mélyfúrású ivóvíztermelő kútról nincs tudomásunk.

A település a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről 27/2006. (II. 7.) Korm. rendelet alapján Nitrát-érzékeny terület. A felszíni vizek védelméről szóló 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet, valamint a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet szerint fokozottan érzékeny, illetve kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület.

A település középső része nyitott karszton fekszik, D-i része pedig a Kőszárhegyi vízbázis védőterületén fekszik.

Vízellátás

A település önálló vízművel nem rendelkezik, az ivóvízhálózat a Kőszárhegy kistérségi vízmű rendszerre kapcsolódik, melynek üzemeltetését a FEJÉRVÍZ Zrt. látja el. A községi vízhálózat ellen nyomó rendszerű. Az elosztó hálózati vezetékek a 200 m³-es medencétől (Tf 174.80 mBf.) kerülnek ellátásra. Úrhida átlagos vízigénye: 140–200 m³/d.

A vízellátó rendszer részben az időszakos nyári vízhiány, részben a felső zónában vízellátórendszer fejlesztése nélkül történt betelepülések időszakos hiányos nyomással történő ellátás mellett üzemel.

Szennyvízkezelés

Úrhida szennyvízelvezetése a „Székesfehérvár-Maroshegy I/D ütem, valamint a hozzá kapcsolódó Sárközi medence településeinek (Nádasdladány, Jenő, Sárkeszi, Sárszentmihály, (Sárpentele), Úrhida) szennyvíz csatornázása” tárgyú tervek alapján épült ki. A hálózatot ugyancsak a Fejérvíz Zrt. üzemelteti. Úrhidán a szennyvízcsatorna hálózat kiépített, a meglévő utcák ingatlanjainak rákötése igen magas arányban megtörtént, a kiépített hálózat hossza 26.070 m. A településen a kommunális szennyvíz mellett csak csekély mennyiségű technológiai szennyvíz keletkezik. Az összes szennyvíz mennyisége a vízfelhasználás kb. 95 %-a. Úrhida a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtésére vonatkozó helyi közszolgáltatásról helyi rendeletet adott ki.

Levegőtisztaság védelme

Éghajlati viszonyok

A tervezési terület éghajlata mérsékelten meleg, száraz. Az évi napsütés 1980 óra körüli. Nyáron 800 óra alatti, télen 185 óra körüli a napfény tartam. Az évi középhőmérséklet 9,8–10,2 °C, a nyári félévé 17,0 °C körüli. Évente 194–198 napon át (ápr. 2–6. és okt. 18–20. között) a napi középhőmérséklet meghaladja a 10°C-ot. A fagymentes időszak hossza 196 nap körüli (ápr. 10–13. és okt. 25. között). A nyári abszolút hőmérsékleti maximumok sokévi átlaga 34,0 °C körüli, a téli abszolút minimumoké –16,0 °C.

A csapadék évi összege sokévi átlagban 530–560 mm, de É-on az 530 mm-t sem éri el. A vegetációs időszakban 310–330 mm, É-on kevéssel 310 mm alatti eső várható. A legtöbb, 24 óra alatt lehullott eső 79 mm volt (Füle). Hótakarós nap a téli félévben 32–34 körüli várható, 20 cm átlagos maximális vastagsággal. Az ariditási index 1,26–1,30.

Az uralkodó szélirány az É-ÉNy-i, második helyen a DK-i áll. Az átlagos szélesség 2,5–3 m/s, a dombhátakon kevéssel meghaladja a 3 m/s-ot. Általánosságban kijelenthető, hogy a vidék termőterületei az alacsony vízigényű és nem túl magas hőigényű növények termesztésére kiválóan alkalmasak

Környezeti levegő minősége

Úrhida településen a környezeti levegő minősége nem kifogásolható. A település területén sem automata, sem manuális légszennyezettségi mérőpont nem üzemel, a legközelebbi mérőállomás Székesfehérváron található. A székesfehérvári adatok Úrhida település esetében nem relevánsak.

A település környezeti levegőminősége jónak mondható, a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló rendelet alapján a település a 10. számú légszennyezettségi agglomerációba tartozik. Ennek jellemző levegőminőségi adatai az alábbiak (1. SZ. TÁBLÁZAT):

1. számú táblázat: 10. zóna levegőminőségi adatai

Zónacsoport a szennyező anyagok szerint											
Zóna	Kén - dioxid	Nitrogén - dioxid	Szén-monoxid	PM ₁₀	Benzol	Talaj-közel-i ózon	PM ₁₀ Arzén (As)	PM ₁₀ Kadmium (Cd)	PM ₁₀ Nikkel (Ni)	PM ₁₀ Ólom (Pb)	PM ₁₀ benz(a)-pirén (BaP)
10.	F	F	F	E	F	O-I	F	F	F	F	D

Az egyes csoportok jellemzését az alábbiakban adjuk meg:

B csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a légszennyezettségi határértéket és a tűréshatárt meghaladja. Ha valamely légszennyező anyagra tűréshatár nincs megállapítva, de a területen e légszennyező anyag tekintetében a légszennyezettség meghaladja a határértéket, a területet ebbe a csoportba kell sorolni.

C csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a légszennyezettségi határérték és a tűréshatár között van.

D csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső vizsgálati küszöb és a légszennyezettségi határérték között van.

E csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van.

F csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg.

O-I csoport: azon terület, ahol a talajközel-i ózon koncentrációja meghaladja a cél értéket.

Úrhida esetében levegőszennyezés az alábbi tevékenységekből származhat:

- Gazdasági tevékenységek,
- Lakosság fűtése,
- Közlekedés,
- Állattartás.

Ipari kibocsátások

Úrhida település esetében a gazdasági tevékenységek döntően a szolgáltatás területére terjednek ki, tényleges ipari tevékenység nem folyik A LAIR levegővédelmi adatbázis Úrhidára vonatkozóan semelyik évre sem tartalmaz. A településen bejegyzett vállalkozások érdemi levegőminőséget befolyásoló kibocsátásokkal nem rendelkeznek.

Lakosság fűtése

Téli időszakban a lakossági fűtés a meghatározó légszennyezőanyag kibocsátó tevékenység. A településen vezetékes gázszolgáltatás van, kiépítettsége közel 100%-os, az ellátó hálózat hossza 22,1 km. A település felé szolgáltatott gáz mennyisége 2021-ben 1320 ezer m³ volt, melyből a lakosság

gázfogyasztása kb. 97% volt. A közintézmények mellett a háztartások kb. 80 %-a a gázt használja fűtésre.

A kibocsátott légszennyezőanyagok mennyisége nem számottevő, a vonatkozó kibocsátási határértéket nem lépik túl, a szűkebb és tágabb térség levegőjének a minőségét számottevően nem befolyásolják.

Az energiaárak emelkedésével, illetve a gázárak drasztikus emelkedésével megjelentek a megújuló energiaforrásra alapozott fűtési rendszerek, mint napkollektoros, hőszivattyús, vagy biomassza fűtési rendszerek, illetve az elektromos fűtési rendszerek aránya érezhető mértékben nő. Javasolt fejlesztési irány a légszennyezés mérséklésére és a szén-dioxid kibocsátás csökkentésére ezen alternatív energiaforrások minél nagyobb arányban történő bevonása.

Közlekedés légszennyezése

Úrhida közigazgatási területét egyedül a településre bevezető 7201 számú közút érinti. A közeli 7202 számú út elkerüli a település közigazgatási területét.

Úrhida zsák település, így a községen áthaladó forgalom nincs, kizárólag helyi közlekedés folyik.

A településen vasútvonal nem halad át, illetve a település Ny-i határán Sárszentmihály területén sportrepülőtér található (2. SZ. ÁBRA).

2. számú ábra: Úrhida közlekedés-hálózata (forrás: Közlekedés Információs Rendszer és Adatbázis)

A 2021. évi forgalomszámlálási adatait és forgalmi viszonyokat az alábbi táblázat mutatja be (2. sz. TÁBLÁZAT).

2. számú táblázat: Fontosabb közlekedési útvonalak jellemző forgalmi adatai

Járműkategória	ÁNF (átlagos napi forgalom)
	7201. sz út 4-317 és 6+582 kmsz. között
Személygépkocsi	2260
Kis tehergépkocsi	416
Szóló autóbusz	29
Csuklós autóbusz	0
Közepes tehergépkocsi	26
Nehéz tehergépkocsi	12
Pótkocsis szerelvény	3
Nyerges tehergépkocsi	1
Speciális jármű	0
Motorkerékpár	80
Lassú jármű	10

A bemutatott útszakasz mentén, mint folyamatos vonalforrás mentén az alábbi légszennyezőanyag emissziókra számíthatunk (3. SZ. TÁBLÁZAT).

3. számú táblázat: Fontosabb közlekedési útvonalak mértékadó légszennyezőanyag kibocsátásai - emissziója

Légszennyező komponensek	Várható emissziók (g/km)
	7201. sz út 4-317 és 6+582 kmsz. között
Szén-monoxid	1787,5
Nitrogén-oxidok (mint NO ₂)	273,1
Részecske	26,2

A vizsgált útszakaszok mentén 10 m távolságban elhelyezkedő receptor pontban az alábbi légszennyezőanyag koncentrációk várhatók (4. SZ. TÁBLÁZAT).

4. számú táblázat: Fontosabb közlekedési útvonalak mértékadó légszennyezőanyag kibocsátásai

Légszennyező komponensek	Várható légszennyezőanyag koncentrációk (µg/m ³)
	7201. sz út 4-317 és 6+582 kmsz. között
Szén-monoxid	33,0
Nitrogén-oxidok (mint NO ₂)	5,0
Részecske (PM10 24 órás)	0,19

A településre bevezető út mentén a légszennyezettségi határértéket meghaladó légszennyezőanyag koncentráció nem várható. A távolabbi utak a település levegőminőségére hatást nem gyakorolnak. A településen belül 7201. számú út (Kossuth Lajos utca) forgalma szétoszlik, így a településen belül sem várható a közlekedésből jelentős levegőterhelés. A sportrepülőtéren folyó tevékenység eseti jellegű, légszennyező hatása elhanyagolható.

Állattartás

A belterületi állattartás nem haladja meg az önellátás, illetve kedvtelés szintjét. A bűzhatás a belterületen elhanyagolható. A belterületi állattartás helyi rendelettel szabályozott.

Zaj és rezgésterhelés

Úrhida település egyes területein kialakuló zajterhelés a kereskedelmi, szolgáltató telephelyek és a közlekedés kibocsátásaiból tevődik össze (8. SZ. TÁBLÁZAT). A településen időszakosan a Sárszentmihály határában lévő sportrepülőter okoz nagyobb zajterhelést, de ilyen alkalom ritkán fordul elő.

8. számú táblázat: A 7201. számú út mentén kialakuló nappali és éjszakai zajterhelés referencia távolságban

	Nappali időszakban (dB)	Éjszakai időszakban (dB)
Számított zajterhelés referencia távolságban $L_{Aeq(7,5)}$	69,6	61,3
Zajterhelési határérték L_{TH}	65	55

A Kossuth Lajos u. és Arany János u. egyes szakaszain, a nagyon keskeny részekén, ahol a szemben álló épületek homlokzata is közel vannak egymáshoz előfordulhat határérték feletti zajterhelés az éjszakai időszakban. Úrhida esetében az OKIR rendszer nem tartalmaz egyedi zajkibocsátási határértéket megállapító határozatot, illetve zajterhelési határérték túllépése miatt kiadott kötelezést.

Sugárzásvédelem

A légkörben található sugárzó anyagok terjedésének követésére hazánkban országos sugárzásfigyelő rendszer működik.

A rendszer legfontosabb része a több mint 130 mérőállomásból álló hálózat, amely olyan műszerekkel felszerelt szabadtéren álló állomások összessége, amelyek folyamatosan mérik a szabadtéri sugárzást (óránkénti dózis, azaz a dózisteljesítmény értékét).

Magyarországon a természetes háttérsugárzás mértéke 50-180 nSv/óra körül ingadozik. Ez az érték függ a magasságtól, és a talaj típusától. Az ingadozást természeti hatások, időjárási körülmények (légnyomás, csapadék mennyiség) változásai befolyásolják. A 250 nSv/h alatti háttérsugárzás természetes és semmiféle veszélyt nem jelent.

Bakonycsernyéhez legközelebbi mérőállomás Székesfehérváron található, tulajdonosa a Honvédelmi Minisztérium.

A településen jelentős sugárzással bíró objektumról nincs tudomásunk.

Hulladékkezelés

A településen a hulladék közszolgáltatás helyzete megoldott, a település hulladék közszolgáltatója a VERTIKÁL Közszolgáltató Nonprofit Zrt. A vegyes hulladék gyűjtése heti rendszerességgű, kezelése a Polgárdi Hulladékkezelő Központban történik. A zöldhulladékok gyűjtése elkülönítetten történik, kezelésre a Polgárdi Hulladékkezelő Központban üzemeltetett komposztáló telepen van lehetőség. A településen egy hulladékszállító vállalkozás működik, egyéb hulladékgazdálkodási vállalkozás, vagy létesítmény nem üzemel. Tekintettel a község zsák település voltára és közlekedés hálózatára, illegális hulladéklerakás nem jellemző.

12. Táj és természeti adottságok és örökség, jellemző tájkarakter, zöldinfrastruktúra hálózat

Természeti adottságok

Úrhida Község közigazgatási területének egésze egy magyarországi kistájon terül el, mely a következő:

Makrorégió (nagytáj):	Alföld nagytáj
Mezoregión (középtáj):	Mezőföld középtáj
Mikrorégió (kistáj):	Sárrét kistáj

A természeti adottságokat a Sárrét kistáj jellemzői alapján értékeljük (*DÖVÉNYI: MAGYARORSZÁG KISTÁJAINAK KATASZTERE, MTA FÖLDRAJZTUDOMÁNYI KUTATÓINTÉZET, BUDAPEST, 2010.*). Az értékelésbe nem vonjuk be a közlekedés, a településhálózat és a népesség témákat, melyek a jelenlegi tájvizsgálat szempontjából érdektelenek vagy kisebb jelentőségűek. A település a Sárrét kistáj DK-i szegélyén terül el.

Domborzat

A kistáj 103 és 222 m közötti tszf-i magasságú, központi része medencesíkság, déli része enyhén hullámos, tektonikusan preformált völgyekkel szabdaltn, domblábi helyzetű hátnk sorozata. Geomorfológiaiag lépcsős szerkezetű, három jellemző orográfiai szintje a 110–130 m magasságban feltöltött medencék, a 160–170 m közötti magasságban lerakódott kavicstakarók gyakran lösszel fedett maradványai, illetve 180–200 m között a pannóniai felszín dombhátn helyezkednek el. Érdekes színezőelem a kistájban a Szár-hegy és a Kő-hegy szigetszerűen kiemelkedő sasbérce.

Földtan

A medencealjat fő kőzetei a Velencei-hegységben ismert karbon gránit, valamint különböző paleozoos metamorf képződmények. A kistáj medencéje két, egymással párhuzamos ÉNy–DK irányú vető mentén szakaszosan süllyedt be. A pannóniai agyagos üledékek felszínére a Bakony felől érkező vízfolyások jól rekonstruálható hordalékkúpot építettek. A folyamatos süllyedés miatt az újholocénra a Sárrét egykori tómedencéje teljesen elláposodott, majd megindult a tőzegképződés. A fiatal süllyedékek, illetve árterek holocén üledékekkel, a magasabb orográfiai helyzetben lévő hordalékkúpok 4–8 m vastagságú löszszerű anyaggal fedettek. Az alaphegység felszíni kibúvátsai több helyen is megfigyelhetők. A kistáj legjelentősebb hasznosítható nyersanyaga a mezőgazdasági tőzeg és a lápföld, valamint Polgárdi mészkőve.

Éghajlat

A kistáj mérsékeltlen meleg, száraz éghajlatú. Évente 1980 körűl a napsütéses órák száma, amelyből nyáron 800 óra körűl, télen mintegy 185 óra napfénytartam várható. Az évi középhőmérséklet átlagos értéke 9,8–10,4 °C körűl. Az évi abszolút hőmérsékleti maximumok átlaga mintegy 34,0 °C, a leghidegebb téli napokon –16,0 °C között alakul. Az évi csapadék mennyisége 530–560 mm, míg az É-i részeken az 530 mm-t sem éri el. A csapadékösszeg vegetációs időszaki átlaga 310–330 mm közötti. A hótakarós napok átlagos száma mintegy 32–34 nap, az átlagos maximális hóvastagság 20 cm. Az ariditási index keleten 1,26–1,30, É-on 1,33 körűl. A leggyakoribb szélirány az északnyugati és északi, az átlagos szélsébség 2,5–3,0 m/s körűl értéket mutat. A száraz és mérsékeltlen meleg éghajlat a meghatározó a szántóföldi és a kertészeti kultúrák természetésében

Vizek

A kistájban a Séd Vilonya–Ősi közötti és a Sárvíz–Nádor-csatorna Ősi–Sárszentmihály közötti szakasza a fő vízfolyás, amelyhez K-ről a Gaja Székesfehérvár alatti szakasza is hozzátartozik. Az ugyancsak Ősitől kiágazó Nádor–Malom-csatorna jobbról (Ny-ról) párhuzamosan halad a Sárvíz–Nádor-csatornával. Általánosságban száraz, vízhiányos kistáj. A vízfolyások árvtzei tavasszal, kisvtzei ősszel jelentkeznek. Vízjárásukat a Bakonyból leáramló karsztvíz-utánpótlás erősen befolyásolja és

kiegyenlíti. A kistáj négy természetes tava együtt 7,2 hektár. A talajvíz a Sárrét medencéjében 4 m felett van, csak a D-i magasabb peremeken süllyed mélyebbre. Kémiaileg kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos jellegű. A rétegvizek mennyisége csekély. Az artézi kutak mélysége ritkán haladja meg a 100 m-t, vízhozamuk a 200 l/p-et.

Talajok

A kistáj talajtakarója összesen tíz talajtípusból tevődik össze. Berhidától egészen Csajágig összefüggő sávban löszös üledékeken képződött mészlepedékes csernozjom talajok (19%) fordulnak elő. A kistáj legnagyobb kiterjedésű talajtípusát a Nádasdladány és Polgárdi vonaláig terjedő harmadidőszaki üledékeken, attól K-re pedig löszös üledékeken képződött réti csernozjom talajok (41%) képviselik. A Sárrét 22% területi részarányú síkláp talaját többnyire rétek és szabad vízfelületek borítják. A Móri-árok irányában a réti talajok kiterjedése csaknem 7%. A talajtani változatosságot növeli, hogy hat talajféleség területi kiterjedése 3% területi részaránynál kevesebb. Ilyenek: barnaföldek, rendzina, alföldi mészlepedékes csernozjom, réti öntéstalajok, lápos réti talajok és földes kopárok.

Növényzet

A Sárrét kistáj flórája és vegetációja alapján egyaránt átmeneti jelleget mutató, középhegység-peremi potenciális erdőssztyepp-terület, mélyebb fekvésű részein lápi- és mocsári vegetációval. A ma nagyrészt jelentősen degradált, ill. főleg mezőgazdasági területként hasznosított tájban, a természetközeli vegetáció elszigetelt foltokban maradt fenn. Klímazonális vegetációtípusa a tatárjuharos-lösztölgyes, ill. más hegylábi- és dombvidéki elegyes tölgyesek, melyek ma fragmentális állományok vagy az erdőgazdálkodás során átalakított, eljellegtelenedett (pl. Nádasdladány, Füle) erdők. Fajgazdag erdőssztyepp-flóra elsősorban – az évszázadok óta legfeljebb extenzíven hasznosított (legeltetés, üdébb völgytalpakon kaszálás) – löszvölgyekben maradt fenn. A löszpusztagyepek számos típusa (pusztai csenkesz – *Festuca rupicola*, pusztai és csinos árvalányhaj – *Stipa pennata*, *S. pulcherrima*), a félszáraz gyepek és a sztyeppcserjések őrzik a pannon és kontinentális sztyeppterületek fajainak zömét (szennykesz ínfű – *Ajuga laxmannii*, csuklyás ibolya – *Viola ambigua*, sugaras zsoltina – *Serratula radiata*, kései pitypang – *Taraxacum serotinum*, pusztai meténg – *Vinca herbacea*, leánykökörccsin – *Pulsatilla grandis*, budai imola – *Centaurea sadleriana*, cseplesz meggy – *Prunus fruticosa*, törpemandula – *P. tenella*, gór habszegfű – *Silene bupleuroides*, változó gurgolya – *Seseli varium*, csajkavirág – *Oxytropis pilosa*, harasztos káposzta – *Brassica elongata*, erdei szellőrózsa – *Anemone sylvestris*, taréjos búzafű – *Agropyron pectiniforme*, macskahere – *Phlomis tuberosa*). A kistáj paleozoós kőzetek alkotta kiemelkedésein (főleg a Szár-hegy devon mészkő platóján) különlegesség a középhegységi szubmediterrán sziklagyp-fajok (deres csenkesz – *Festuca pallens*, ezüstaszott – *Paronychia cephalotes*, szirtör – *Hornungia petraea*, borzas szulák – *Convolvulus cantabrica*, sziklai üröm – *Artemisia alba*), ill. a mészkedvelő-tölgyes szigetszerű megjelenése. Növényföldrajzilag jelentősek a mélyebb fekvésű – lecsapolt, elgyomosodott, tözgebányászat áldozatául esett – részek fennmaradt láprétfoltjai (fátyolos nőszirm – *Iris spuria*, lápi nyúlfarkfű – *Sesleria uliginosa*) és fragmentális szikesei (szikai őszirózsa – *Aster tripolium* subsp. *pannonicus*, sziki útifű – *Plantago maritima*) is.

Gyakori élőhelyek: OC, P2b, L2a, RC, OB, B1a; közepesen gyakori élőhelyek: H5a, H4, E1, BA, P2a, RB; ritka élőhelyek: A3a, B5, D2, D34, I1, J1a, M2, M6, L1, G2, H3a, K1a, P45. Fajszám: 600–800; védett fajok száma: 40–60; özönfajok: bálványfa (*Ailanthus altissima*) 3, selyemkóró (*Asclepias syriaca*) 1, tájidegen őszirózsa-fajok (*Aster* spp.) 1, akác (*Robinia pseudoacacia*) 4, japánkeserűfű-fajok (*Reynoutria* spp.) 1, aranyvessző-fajok (*Solidago* spp.) 5.

Növényföldrajzi helyzet

A vizsgált terület a Pannóniai Flóratartomány (*Pannonicum*) Alföld flóraidékének (*Eupannonicum*) **Mezőföld és Solti síkság flórajárásába** (*Colocense*) tartozik. Potenciális erdőtársulásai a tatárjuharos lösztölgyesek, jellemző lágyszárú társulásai a löszpusztarétek. Az

őshonos növénytársulásokból a kedvező talajadottságok miatt nagyrészt mezőgazdasági művelés alatt álló területek csak mozaikszerű töredékeket hagytak. Az erdő kevés, a fajösszetétel az erdőgazdálkodásnak megfelelően szabályozott. A legháborítatlanabb természetközeli élőhelyek a vizes területek: patak völgyek, mocsárrétek. A kistáj döntő része ma már kultúrtáj, a természetes növénytakaró töredékére csökkent. Erőteljesen terjednek az adventív fajok: fehér akác, bálványfa stb.

Tájföldrajz

Fogalommeghatározás: a tájföldrajz a legkomplexebb geográfiai szakterület, területi szemléletű szintézise a természetföldrajzi és a földhasználaton, a településföldrajzon keresztül a társadalmi-gazdasági adottságoknak. Összetettsége miatt nem kezdő kutatóknak való téma, valódi tájföldrajzossá évtizedek alatt alakulhat, fejlődhet valaki, ha időközben nem horgonyoz le valamely földrajzi részterületnél, pl. geomorfológiánál, biogeográfiánál, vagy demográfiánál és sikerül megőriznie érdeklődését a földrajzi tájak komplexitása iránt. A tájföldrajz különleges vonása, hogy az egyes tájtypusok meghatározásánál nem lehet eltekinteni az adott terület egység látványától, vizuális habitusától (CSORBA, 2021.). Tájföldrajzi szempontból a vizsgálatra kijelölt terület hovatartozása a következő:

Nagy-táj:..... Duna–Tisza-medence

Nagy-táj-részlet: Alföld

Középtáj:..... Mezőföld

Kistáj-csoport: Nyugat-Mezőföld

Kistáj: Sió–Sárvíz-köze

A természeti adottságokat e kistáj jellemzői alapján értékeljük (Forrás: Csorba Péter: *Magyarország kistjai*, Debrecen, 2021.). Az értékelésbe nem vonjuk be a közlekedés, a településhálózat és a népesség témákat, melyek a jelenlegi tájvizsgálat szempontjából érdektelenek vagy kisebb jelentőségűek. A település közigazgatási terület a 812 km² kistáj É-i szegletében terül el.

Topográfiai helyzet és domborzattípus: A Sárrétől D-re, a nevében szereplő két vízfolyás által közrefogott, alacsony fekvésű, enyhén tagolt löszös síkság, DNy-i részén közepes magasságú tagolt síkság. **Éghajlati körzet:** Mérsékelt meleg – száraz, Enying környékén meleg – száraz térség. **Vízrajz:** A nyílt vízfelszínnek, ill. vizenyős, mocsaras térszínnek a tájegység 0,9%-át foglalják el. Néhány patak felduzzasztott vize képez állóvizet, pl. Enying, Dég, Mezőszilas határában. **Földhasználati arányok és tendenciák:** 84% szántóföld (változatlan arány), 4,6% beépített, 3–3% pedig a kismértékben emelkedő kiterjedésű erdők ill. kertek részesedése. Az OTT a kistáj teljes egészét mezőgazdasági térségként tartja számon. **Földrajzi tájtypus:** Mély talajvízállású, löszfedte hordalékkúp síkság, ahol a mészlepedékes és réti csernozjom talaj intenzív szántóföldi hasznosítás alatt áll. **Emberi hatáserősség:** A természeti adottságokat az emberi tevékenység jelentősen átalakította, a táj α-euhermerőb típusba tartozik. A felszín mérsékelt erodált, a vízhálózat szabályozottsága közepes szintű. A huzamos szántóföldi gazdálkodás a talajok minden tulajdonságát módosította, a természetközeli növényzet visszaszorult a terület 10%-ára. Az 1990 és 2018 közötti területhasználat-változásokat mutató adatok szerint az antropogén hatáserősség táji szinten számottevően nem módosult. **Beépítettség és településfejlettség:** Az országos középértékhez (6,2%) képest viszonylag alacsony a beépített felszín aránya; 4,6% (2000: 4,4%). A közutak és a települések tájökölógiai fragmentációs hatása gyengén közepes, súlyozott értéke 1,9 km/km², jóval kevesebb mint az országos átlag (3,4). A gazdasági, infrastrukturális és társadalmi fejlettség komplex mutató szerint a Kislángtól D-re lévő községek elmaradottnak számítanak. **Tájmetriai adatok:** A kistáj CORINE földhasználat interpretációs foltjainak átlagos területe igen nagy 4,16 km², az ország egyik legnagyobb művelési folttypusokból álló kistája. A Shannon-diverzitás, vagyis a táj földhasználati változatossága is igen alacsony értéket mutat 0,80 (az országos átlag 1,41). **Természeti veszélyek:** A természeti eredetű károk veszélye gyengén közepes szintű, ami az aszályok általi fenyegetettségnek tudható be, de Ny-i részén a kisebb szeizmikus aktivitás sem elhanyagolható veszélyforrás. Az 1931–2015 közötti mérések szerint Polgárdi térségében 25–30 súlyosan aszályos (PAI>6) év volt, a kistáj D-i részén ennél valamivel kevesebb: 21–25 év. A jelenlegi tájhasználat az éghajlat megváltozására valószínűleg közepes mértékben érzékeny. **Természetvédelem:** A kistáj igen

szerény nagyságú védett területtel rendelkezik, csupán 0,9%-ára érvényes a Natura 2000 különleges természetmegőrzési kategóriára vonatkozó oltalom. Értéktár: Az összesített értéksűrűség valamivel meghaladja a közepes szintet. Műemlékek vonatkozásában Dég és Enying, egyedi tájértékek számát tekintve Lajoskomárom környéke érdemel említést. A tájnak csak szerény nagyságú részletét ítélték tájképvédelemre méltónak, lényegében a Lajoskomárom és a Dég környéki erdőfoltok miatt változatosabb megjelenésű területekről van szó. A tájkarakter földrajzi összetevői: A kistáj sekély völgyekkel enyhén tagolt löszsíkság, amelynek vizuális arculatát a szántóföldek uralják. A nagyméretű parcellák jellemezte nyílt, gondozott tájban a parlagok aránya elenyésző. A tájhasználat intenzitása közepes. A tájképi hatást jobban befolyásolják az útmenti fasorok és a kisebb vízfolyások mentén megmaradt fás-bokros kísérőnövényzet, mint a csupán 3%-nyi részesedéssel bíró erdőfoltok. A településhálózat sűrűsége átlagos. Nincs egész kistájra kiható központi szerepkörű település, bár Polgárdi és Enying is járási székhely. Az itt lakók földrajzi önelhelyezését befolyásolhatja a Balaton közelsége, de vizuális kapcsolat híján a mezőföldi identitás erősebb, amelynek van némi természetföldrajzi tartalma, felidézhet egy sík, mezőgazdasági hasznosítású tájképet. A szomszédos tájak ide látszó objektumai közül a Bakony-Balatonfelvidék, D-en a Tolnai-Hegyhát sziluettje alkalmas orientációs támpont.

Úrhida Község természeti adottságai

A község közigazgatási területe 110 és 190 mBf tszf-i magasságon fekszik. A község belterülete jellemzően 110 és 180 mBf-i magasságban, közel egyenletesen DK felé lejtő terepfelszínen található. A település belterületének mikroklimáját a lejtős terepfelszín, illetve a meredekebb területek esetében a DK-i kitettség befolyásolja. Növényzet nélküli felszínen vagy sík, illetve D-i kitettségű terepen a besugárzás nagyobb, a hó hamarabb elolvad, a terület nyáron gyorsabban kiszárad. Az É-ÉNy-i uralkodó szelektől különálló vagy magasan a felszín fölé emelkedő tereptárgy nem biztosít védelmet. A szántók között nincs vagy ritka az erdősáv, ezért a defláció (a szél romboló munkája) gyakori. Úrhida területén állandó vízfolyás és állandó vízfelületű tó nincs, a felszíni csapadékvizek K-DK felé, a Sárvíz-malomcsatorna felé folynak.

Tájtörténeti vizsgálat

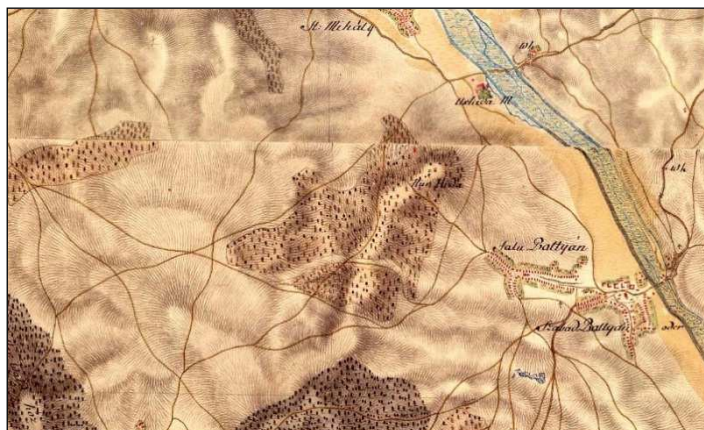
Már az utolsó jégkorszak (Würm) után élhettek emberek 10–12 ezer évvel ezelőtt a mai Úrhida közigazgatási területén, de ezek a népcsoportok jelentős vagy látványos tájalakító tevékenységet feltehetően nem végeztek. A vidék nem volt ismeretlen a rómaiak előtt. A közel kétezer éve Pannóniába betelepült rómaiak már meglévő kultúrákat találtak, illetve igáztak le. Az első jelentős, tájképet is befolyásoló korszak az ókori rómaiakhoz köthető, akik a Keleti-Bakony meredek terepének szegélyén és a vizenyős, mocsaras Sárrét szélén utat építettek, amit hadiútként, illetve kereskedelmi útként használtak Savaria (a mai Szombathely) és Aquincum (a mai Budapest/Óbuda) között a II–IV. században. A mai Úrhidától DK-re mintegy nyolc km-re lévő Tác (Gorsium) közelsége is a római kor itteni gazdag kultúrájára utal. A rómaiak szőlő- és borkultúrához való szoros köteléke miatt elképzelhető, hogy a mai település területén már ebben a korban is műveltek szőlőterületeket.

A közel négy évszázadig tartó római aranykort a népvándorlás hullámai sodorták el, melyet a honfoglalás követett. A magyarok kezére 896 és 900 között került a terület, amikor Árpád fejedelem átkelt a Vértes hegység láncán. A honfoglalás koráig, a népvándorlások idején a környéken megtelepedett lakosság leginkább a Sárrét vízi világát és az erdők, legelők javait aknázták ki megélhetéséhez. Géza fejedelem kikeresztelkedéséig a kárpát-medencei magyarság sem végleges településhálózattal, sem tervezett faluszerkezettel nem rendelkezett. A környéken a XI. századra viszont már kialakultak a települések és Szent István király rendelete szerint minden tizedek falu templomot volt köteles építeni. A településrész (akkor még csupán szőlőhegy) földrajzi fekvése, azaz a székesfőváros Fehérvár közelsége bizonyosan előnyösen befolyásolta a település fejlődését, gazdaságát.

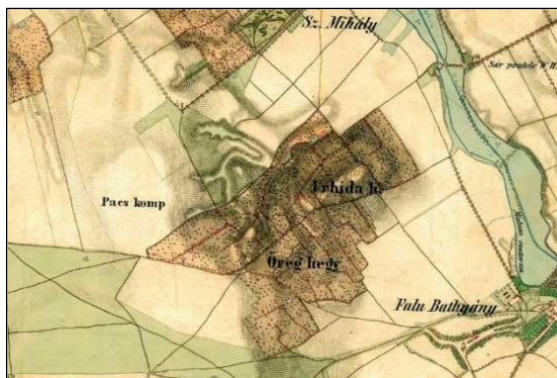

Régebben Úrhida léte elválaszthatatlan volt a vízparttól, mint arra a falu neve is utal. Itt épült fel az úrhidai malom, itt temetkeztek korábban a falu lakosai. Ezen a ponton került elő a Sárvíz partja mentén egy jelentős középkori település, mely már az őskorban és a rómaiak idején is lakott volt. Valószínűsíthető, hogy Úrhida nevét, a Sárvízen átívelő, hercegi, nagyfejedelmi híd alapján kapta. (forrás: https://www.urhida.hu/urhida_tortenelme.php)

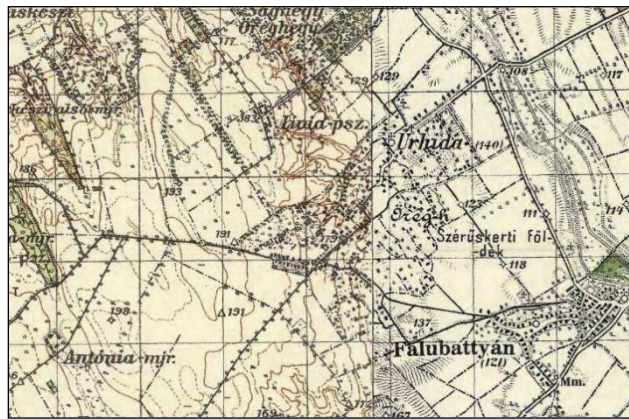
A középkori virágkort a török háborúk szüntették meg, mikor az úrhidai szőlőhegy és a környező települések a Török Birodalom és a Magyar Királyság háborúktól, portyázásoktól dúlt határterületté váltak. A stratégiai fontosságú Fehérvár és Buda közelsége miatt közel 150 évig háborús területté vált a környék. A török háborúk után a XVIII. század 2. feléből már rendelkezünk a Sárrét és környékének a tájhasználatot is bemutató térképi anyaggal (1. katonai felmérés – 1763–1787), ami szerint a mai település lakóterületeit teljes egészében szőlőként művelték a következő térképvázlat szerint:

A székesfehérvári Vörös család, Pentele és Úrhida birtokosai, a gyéren lakott puszta betelepítésének szándékával nagyszabású szőlőtelepítést hajtottak végre a határban az 1740-es években. A XIX. században végzett II. katonai felmérés (1819–1869, térképkivágat balra) és a III. katonai felmérés (1869–1889, térképkivágat jobbra) szerint a vizsgált területen maradt a szőlőművelés, a mai külterületeken a mezőgazdasági művelés (valószínű szántók):

A fenti térképvázlatokon is látható, hogy a XIX. századra már kialakultak a jelenlegi nyomvonalakon futó kül- és belterületi utak is. A térképek jól mutatják a tájhasználat szőlőhegyi jellegét és a tájrészletet sűrűn beborító úthálózatot. A legnagyobb tájalakító tevékenységet a XX. században élte át a hajdani szőlőhegy és az azt művelő környékbeli lakosság. A negyedik katonai felmérés (1941) szerinti térképen már látható a szőlőhegyen kialakult településkezdemény is:

A II. világháború után felerősödött a területen a szőlőhegyből településsé válás folyamata. Egyre több ingatlant, pince-présházat alakítottak át lakóingatlanná, a hajdani szőlőhegyi utakat kiszélesítették, leburkolták. A községben kiépült a közműhálózat (víz, villany, gáz, közvilágítás), a külterületen magasfeszültségű légvezetékek, a településközpontban számos középület épült. Úrhida szőlőhegyből községgé válásában nagy szerepe volt a székesfehérvári iparosodó lakosság kiköltözésének. A XX. század végére Úrhida lakossága már megközelítette a kétezer főt.

Tájhasználat értékelése

A tájhasználat a tájpotenciál adottságainak társadalmi célú igénybevétele. A tájpotenciál a táj teljesítőképessége, amelynek alkotói az adott tájegység egymással kölcsönhatásban álló ökológiai, ökonómiai és tájképi potenciáljai. A tájpotenciál kifejezi a tájhasználat lehetséges mértékét, azt, hogy egy táj milyen mértékben alkalmas a társadalom sokrétű igényeinek kielégítésére. Más megfogalmazás szerint a tájhasználat a természetes rendszerekbe való olyan mesterséges, antropogén beavatkozás, amely a természet adta lehetőségeket tudatos, célirányos, egyéni vagy közösségi célok szolgálatába állítja.

Úrhida Község közigazgatási területén a mezőgazdasági termelés a domináns, de ezen kívül többféle tájhasználat (főleg települési és közlekedési tájhasználat) található, melyek tükröződnek a tájszerkezetben is. A továbbiakban a település egyes tájhasználatait részletezzük:

Települési tájhasználat: Úrhida Község területén a települési tájhasználat a közigazgatási terület K-i felében, egy tömbben elhelyezkedő településre koncentrálódik. Ezen a településrészen így a belterület határa egyben a település közigazgatási határával azonos. Külterületi lakott hely nincs.

Közlekedési tájhasználat: a település közigazgatási területén főútvonal vagy forgalmas közút nem vezet keresztül. Úrhida K felől, a 7202 jelű közút felől egy bekötőúton keresztül érhető el. Máshonnan aszfaltozott közúton a települést elérni nem lehet (zsáktelepülés). D-i irányból, Szabadbattyán felől van még egy aszfaltozott út, ami átvezet Úrhidára (Dózsa György út) és Úrhidán a Kishegyi utcában folytatódik, de ez nem országos közút. A belterületi utak többsége aszfaltburkolattal ellátott, a külterületen inkább a földutak dominálnak és tájrák fel a tájrészletet. A település közigazgatási területén vasútvonal nem vezet. Az É felől szomszédos Sárszentmihály külterületén, de Úrhida felőli megközelítéssel a település ÉNy-i szegletében kis gyepes felszínű sportrepülőteret üzemeltetnek (Úrhidai sportrepülőter). A térség vízfolyásai vízi közlekedésre nem alkalmas méretűek. Kiépített kerékpárút Úrhida Község területén nincs, azonban az innen induló és Székesfehérvár felé vezető Sárrét kerékpárút engedélyezése jelenleg folyamatban van.

Erdőgazdasági tájhasználat: az erdőgazdasági tájhasznosítás a község területén erősen alárendelt, hiszen csupán egy üzemtervezett, kis területű, csaknem 0,7 hektáros erdőrészlet (Úrhida 3/A) található a közigazgatási terület D-i szegletében. Nagy területű (több száz hektár), összefüggő erdőterület sem a község területén, sem a közelben nincs. A külterületen több kisebb, egymástól nagyobb távolságra lévő, a tájrészletben mozaikszerűen elhelyezkedő erdősávok találhatók, melyek

többszörre spontán, a művelési határok mentén kialakult mezővédő erdősávok. A termőhelyi viszonyok és a tájpotenciál kihasználása inkább a mezőgazdasági kultúráknak kedvez.

Vadgazdálkodás: a vadgazdálkodás az erdőgazdálkodással összefügg. A nagy területű erdők hiánya és a tájrészlet mezőgazdasági jellege miatt elsősorban apróvadban (fácán, mezei nyúl) gazdag a térség, illetve a nagyvadak közül az őz választja élőhelyül a szántókat, gyepeket, illetve a kisebb erdőfoltokat. Vadászati, vadgazdálkodási rendeltetésű létesítmények (vadföld, magasles, sózó, etető, dagonya stb.) a község területén megtalálhatók.

Mezőgazdasági tájhasználat: a mezőgazdasági területek közül döntő részarányú a szántóföldi művelés, ami a közigazgatási terület Ny-i felére jellemző. Területe mintegy 350 hektár. A belterület határán több kisebb parcellát művelnek még szántóföldként. A gyepterületek (kaszálás, legeltetés) erősen visszaszorultak, csak nyomokban található tájhasználati módok.

Kertgazdasági tájhasználat: nagy területen intenzíven művelt szőlő- vagy gyümölcssterület a település közigazgatási területén nincs.

Vízgazdálkodási területek: jelentős területű vízgazdálkodási terület Úrhida közigazgatási területén nincs. Nincs állandó vízhatású vízfolyás és tó.

Idegenforgalom: a vizsgált település jelentős idegenforgalmi vonzerővel nem rendelkezik, üdülőkörzetnek nem része. A településen átmenő forgalom nincs. Jelentős, nagy tömegeket vonzó idegenforgalmi célpontok a község területén nincsenek. Szálláshelyek Úrhida területén csak a falusi turizmus keretében (vendégházak) érhetők el.

Ipari, gazdaság, bányászati jellegű tájhasználat: Úrhida Község közigazgatási területén művelt bányatelek nincs. A község belterületén számos kisipari üzem található. Nagy területet elfoglaló vagy a tájképben domináns megjelenésű ipari-gazdasági terület azonban nincs.

Energetika és közmű jellegű tájhasználat: jelentős méretű energetikai beruházás (naperőmű, szélenergia, geotermikus erőmű stb.) a település közigazgatási területén nincs. A napenergia kisebb, nem jelentős méretű, lakossági felhasználása jellemző (főként tetőkre szerelt panelekkel). Székesfehérvár közelsége miatt közép- és magasfeszültségű légvezetékek hálózák be a tájrészletet, látványuk szinte minden nézőpontból jellemző vagy meghatározó.

Honvédelmi tájhasználat: nincs, nem jellemző. Gyakorlótér, harcterek, laktanyák a település közigazgatási területén és tágabb környezetében sincsenek.

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

A Fejér megye Területrendezési tervéről szóló rendelet a település egy részét sem sorolja országos vagy térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezetébe. Az OTRT módosítása szerint sincsenek a település területén tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő övezetek.

Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

Országos jelentőségű természetvédelmi terület

Fogalommeghatározás: miniszteri rendelettel létesített nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület vagy természeti emlék, továbbá törvény erejénél fogva (ex lege) védett természetvédelmi terület (láp, szikes tó) vagy természeti emlék (kunhalom, földvár, forrás, víznyelő). Ez utóbbiakat (ex lege védett területek és értékek) egy külön fejezetben részletezzük.

Úrhida Község közigazgatási területén (és a szomszédos települések Úrhida felé eső részein) országos jelentőségű természetvédelmi terület nem található. Legközelebbi védett terület a Sárréti Tájvédelmi Körzet, ami É felé min. 2,8 km-re fekszik Sárszentmihály közigazgatási területén.

Helyi jelentőségű természetvédelmi terület

Fogalommeghatározás: helyi jelentőségű védett természeti területeknek nevezzük a települési – Budapesten a fővárosi – önkormányzat által, rendeletben védetté nyilvánított természeti területeket. Védelmi kategóriájukat tekintve lehetnek természetvédelmi területek (TT) vagy természeti emlékek (TE) is. Megyei szintű védetté nyilvánításokra 1971-től került sor, amikor a megyei tanácsok és azok végrehajtó bizottságai (Budapesten a Fővárosi Tanács és Végrehajtó Bizottsága) megkapták ezt a jogkört. Számos tanácsrendelettel és VB határozattal védetté nyilvánított megyei (helyi) védett természeti terület jött létre 1990-ig, amikor aztán az önkormányzatok megalakulásával a helyi védetté nyilvánítás a jegyző (főjegyző) hatáskörébe került. A helyi jelentőségű védett természeti területek védetté nyilvánítása és a fenntartásukról való gondoskodás a települési önkormányzatok hatáskörébe tartozik.

A helyszínelés és az adatgyűjtés során Úrhida közigazgatási területén helyi jelentőségű védett természeti területet és/vagy értéket nem találtunk. A Védett Természeti Területek Törzskönyve Úrhida területén nem rendelkezik regisztrált védett területtel.

Natura 2000 terület

Fogalommeghatározás: az Európai Unió által létrehozott Natura 2000 egy olyan összefüggő európai ökológiai hálózat, amely a közösségi jelentőségű természetes élőhelytípusok, vadon élő állat- és növényfajok védelmének keresztül biztosítja a biológiai sokféleség megővését és hozzájárul kedvező természetvédelmi helyzetük fenntartásához, illetve helyreállításához. A Natura 2000 hálózat az Európai Unió két természetvédelmi irányelve alapján kijelölendő területeket – az 1979-ben megalkotott madárvédelmi irányelv (79/409/EGK) végrehajtásaként kijelölendő különleges madárvédelmi területeket és az 1992-ben elfogadott élőhelyvédelmi irányelv (43/92/EGK) alapján kijelölendő különleges természetmegőrzési területeket – foglalja magába. A hálózat felállításának legnagyobb előnye, hogy Magyarország természeti értékei, egy az eddiginél magasabb szintű, európai uniós jogi védelmet kapnak, ami nagymértékben támogatja a hazai természetvédelmi törekvéseket és munkákat, elősegítve páratlanul gazdag természeti értékeink hatékonyabb védelmét. Megjegyzendő ugyanakkor, hogy a Natura 2000 hálózat egy kiegészítő eszköz a hazai természetvédelem számára. A hálózat területei nem helyettesítik a hazai védett természeti területek rendszerét, hanem azt kiegészítik.

Úrhida Község közigazgatási területén (és a szomszédos települések Úrhida felé eső részein) Natura 2000 védettségű terület nem található.

Ex lege védett természeti érték

Fogalommeghatározás: a 1996. évi LIII. törvény 23. §-a értelmében "Ex lege" védett természeti területnek minősül és ennél fogva védelem alatt áll hazánkban valamennyi forrás, láp, barlang, víznyelő, szikes tó, kunhalom, földvár. Ez alapján védett természeti területek országos jelentőségűnek minősülnek.

Az Országos Barlangnyilvántartás szerint Úrhida Község közigazgatási területén nem található barlang. Egyedi hatósági határozattal lehatárolt határvonalú vagy lehatárolásra váró ex lege védett láppal érintett ingatlan sincs. Megbízható forráskataszter a településre nem található. Víznyelőket nem regisztráltak a település területén. Szikes tó, kunhalom, földvár Úrhida közigazgatási területén nem található.

Egyedi tájértékek

Fogalommeghatározás: a tájak karakterének fontos összetevői az egyedi tájértékek. A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) 6. § (3) (4) és (5) bekezdése értelmében egyedi tájértéknek minősül az adott tájra jellemző olyan természeti érték, képződmény és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van, de nem állnak műemléki vagy természetvédelmi oltalom alatt. A tájérték környezetével együtt védendő.

A település közigazgatási területén még nem történt meg az egyedi tájértékek kataszterezése, valamint azok országos rendszerbe történő feltöltése. Javasoljuk a település teljes közigazgatási területén az egyedi tájértékek számbavételét, kataszterezését! Egy szakmailag megfelelően összeállított egyedi tájérték kataszter segítségével a tájértékek állapota megőrizhető vagy javítható, a településen élők identitását növeli és idegenforgalmi vonzerővel is bírhat.

Egyéb védetség

Táj- és természetvédelmi szempontból egyéb védetség (pl. ramsari terület, történeti táj, bioszféra rezervátum, világörökség várományos terület stb.) a vizsgált település területére és környezetére nem vonatkozik.

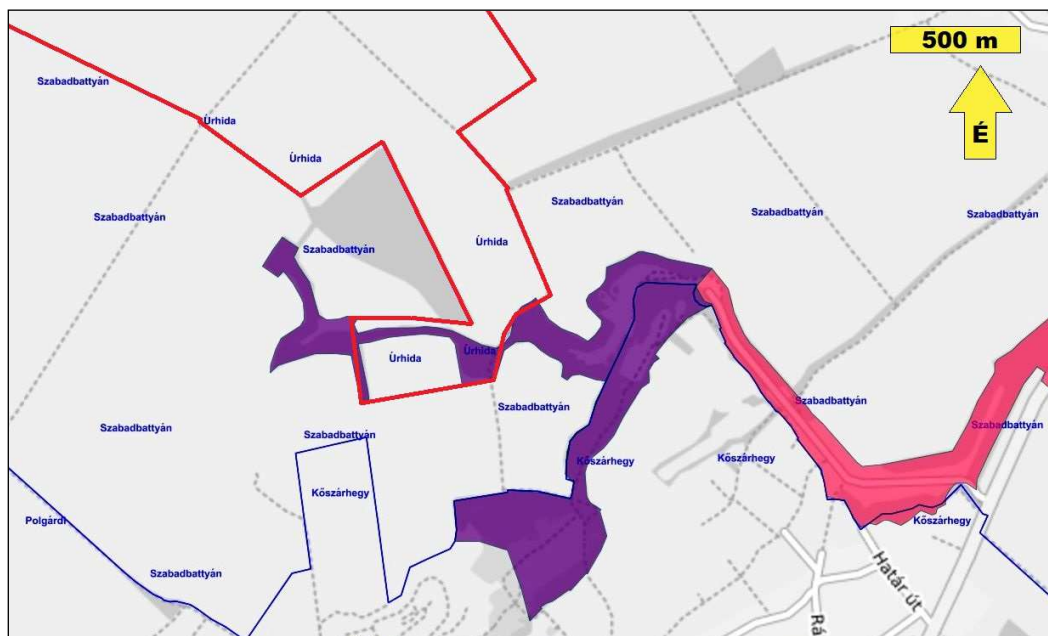
Ökológiailag, tájképileg értékes területek, természetközeli élőhelyek

- belterületi zöldterületek
- utak, közlekedési pályák, mezsgyék szegélyén spontán megtelepedett vagy ültetett fasorok, keskeny erdősávok, erdőfoltok
- az Országos Ökológiai Hálózat magterülete a külterület D-i szegletében.

Ökológiai hálózat

Fogalom meghatározás: az 1996. évi LIII. – a természet védelméről szóló – törvény kimondja az ökológiai hálózat létrehozásának szükségességét. Az ökológiai hálózat a természeti, természetközeli területek, valamint a védett természeti területek és védőövezetük ökológiai folyosókkal biztosított biológiai kapcsolatainak térbeli rendszere. A hálózat három elemre osztható: magterület, puffterület és ökológiai folyosó.

A település közigazgatási területén csupán egy helyen fordul elő az Országos Ökológiai Hálózathoz tartozó terület: a belterülettől D-re mintegy 1,7 km-re, Kőszárhegyhez közel, annak É-lábánál egy mélyvonal, kis völgy és az azt kísérő cserjés-fás társulások tartoznak az ökoháló legmagasabb szintű eleméhez, a magterülethez, melynek térképi ábrázolása a következő:

Jelmagyarázat:

piros poligon..... Úrhida település közigazgatási területének határa
 lila felület Országos Ökológiai Hálózat – magterület
 halványvörös felület..... Országos Ökológiai Hálózat – ökológiai folyosó

Fogalom meghatározás: az ökológiai hálózat magterületének övezete Magyarország és egyes kiemelt térségeinek tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvényben megállapított, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben alkalmazott övezet, amelybe olyan természetes vagy természetközeli élőhelyek tartoznak, amelyek az adott területre jellemző természetes élővilág fennmaradását és életkörülményeit hosszú távon biztosítani képesek, és több védett vagy közösségi jelentőségű fajnak adnak otthont. A magterületek nem csak azokat a területeket foglalják magukba, ahol a természetközeli élőhelyek dominálnak, hanem más féltermészetes területek is beletartozhatnak, mint az összefüggő erdők és vízfelületek vagy az értékes mezőgazdasági tájegységek. Az ökoháló másik két eleme (pufferterület és ökológiai folyosó) a település közigazgatási területén nem található meg.

Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

A tájhasználati konfliktus az optimális társadalmi-gazdasági hasznosítástól eltérően, a táj potenciális értékeit rontó tevékenység megnyilvánulása. Több tájhasználat megjelenése, halmozódása előbb-utóbb tájhasználati konfliktushoz vezet. Tájhasználati konfliktus akkor áll fenn, amikor egyes tájat igénybevevő tevékenységek akadályozóan hatnak a táj ökológiai, tájképi vagy ökonomiai teljesítőképességre. A táj igénybevételének hosszú távú, fenntartható hasznosítása érdekében szükség van a konfliktusok feltárására és feloldására. Csoportosításuk szerint lehetnek: funkcionális, tájökológiai és vizuális-esztétikai tájhasználati konfliktusok.

- Funkcionális jellegű konfliktusokat, melyeket az egymást akadályozó, egymás területét megszüntető, rendeltetését zavaró, egymással konkuráló területhasználatok okozzák.
- Tájökológiai (környezetártalmi) konfliktusokat, melyeket az egymást károsító, pusztító, megszüntető, egymás létét veszélyeztető területhasználati módok okozzák.
- Vizuális-esztétikai konfliktust, amelyet a „csúnya” látvány, a rendezetlenség, a megoldatlanság, a befejezetlenség, a folyamatosság érzékelhető megszakadása, hiánya okozza.

Jellegük szerint a tájhasználati konfliktusok lehetnek: megfordítható, megfordíthatatlan, mérsékelhető, nem mérsékelhető, időszakos, tartós, végleges. Úrhida Község közigazgatási területén fellelt tájhasználati konfliktusok a következők:

Funkcionális konfliktusok

- felszíni és felszín alatti közművek ↔ útfásítás
- közterületre ültetett gyümölcsfák (leesésveszély, szennyezett gyümölcsök, lehullott gyümölcs piszkító hatása stb.)
- legelők, gyepterületek becserjésedése, beerdősülése

Környezetártalmi konfliktusok

- illegális hulladéklerakás a külterület egyes pontjain, elsősorban a településszéleken, a bel- külterületi határ közelében, gépjárművel könnyen elérhető helyeken; a hulladék fajtája többféle, elsősorban lakossági, zöld- és építési hulladék található
- bel- és külterületi zúzalékolt- és földutak kiporzása a forgalom során
- közutak zaj- és légterhelése
- a közúti forgalom, illetve a közép- és magasfeszültségű elektromos légvezetékek veszélye az állatvilágra (elütés, madárpusztulás stb.)
- a nagy területű szántók deflációja
- özönfajok (fehér akác, bálványfa) terjedése a teljes közigazgatási területen (kül- és belterület egyaránt)

Vizuális-esztétikai konfliktusok

- légvezetékek tömege a településképben
- településfásítás hiánya (közművek vagy térhiány miatt)
- elhanyagolt vagy romos belterületi épületek építmények, magánkertek.

A település zöldfelületi rendszer elemei

Fogalommeghatározás (Magyar Tájépítészek Szövetsége ajánlása alapján)

Zöldfelület: minden olyan terület, amelyet növényzet borít. Gyep és cserjeszinten a borítottság akkor teljes, ha az egyedek kitöltik a közöttük lévő, rendelkezésre álló életteret. Fák törzsének közvetlen közelében – ahol a gyep és cserjeszint életfeltételei nem adóttak – a zöldfelület méretét az el nem burkolt gyökérzóna adja. Lombos fák esetében a zöldfelület méretét a szabadon hagyott, burkolattal nem fedett gyökérzóna területe adja.

Zöldfelületi rendszer: A település klimatikus viszonyainak fenntartása, javítása érdekében döntően zöldfelületekből és vízfelületekből álló, hatásmechanizmusuk és térbeli elhelyezkedésük alapján egy nagy egységet képező települési szövet (alrendszer), amely az adott település ökológiai paramétereit, lakóinak pszichés és szomatikus érzetét javítja, egyes állatok számára élőhelyet biztosít, a város káros környezeti hatásait tompítja.

Zöldterület: A település beépítésre nem szánt területeinek részben vagy egészben állandóan növényzettel fedett, más területfelhasználási egységhez nem tartozó közterületei, kivételesen közhasználat céljára átadott területei. (közparkok, közkertek).

A település zöldfelületeinek értékelésekor azt vizsgáltuk, hogy a zöldfelületekkel szemben támasztott szerepüknek milyen mértékben tudnak megfelelni:

- **Ökológiai szerep:** javítja a település ökológiai adottságait. A község területén és közvetlen környékén élő növénytömeg jellegétől függően befolyásolja, módosítja a helyi klíma (mikroklíma) alakulását, a levegő minőségét.
- **Használati szerep:** számos olyan létesítmény feladatát csak úgy töltheti be, ha növényekkel betelepített külső terekkel, kertekkel épülnek meg (pl.: iskolák, óvodák, szociális létesítmények stb.). A közparkok, játszóterek használati értékét döntően meghatározza a telepített növényzet. Egyes funkciók ellátására csak növényzettel betelepített területek alkalmasak (pl.: temetők, védőterületek stb.).
- **Vizuális–esztétikai szerep:** a település képi megjelenésében, az utcakép formálásában fontos szerepet játszik a növény. A növények változatossá teszik, gazdagítják a településképet, valamint elfedik, eltakarják az előnytelen részeket.

A rendszer elemei közé soroljuk a közhasználatú zöldfelületeket, a település családi házas részeinek udvarait, valamint a külterületek természeti környezete (erdő, gyepek) mellett a termelési célú zöldfelületeket is, melyeket kert-, mező- vagy erdőgazdasági módszerekkel művelnek (erdők, fásított területek, gyümölcsösök, szőlők, legelők, szántók, zöldségtermesztő területek stb.). Úrhida természeti adottságai egyrészt a szántóföldi gazdálkodással, másrészt a települési tájhasználattal hozhatók összefüggésbe, hiszen ez a kettő a tájhasználat leggyakoribb módja a település közigazgatási területén. A község Ny-i részén a jó minőségű termőtalajokon magas terményhozam érhető el. A külterület legnagyobb része szántóterület, de a belterületen, a hátsó kertekben vagy azok összevonásával akár nagyobb részekben is találhatók szántók. A mezőgazdasági termelés mellett elhanyagolható arányban erdőterületek is találhatók Úrhida külterületén. A belterületi zöldfelületek jelentős arányt képviselnek.

Közhasználatú zöldfelületek

Közparkok, közkertek

Fogalommeghatározás (Magyar Tájépítészek Szövetsége ajánlása alapján):

Közkert: Zöldterület területfelhasználási egységbe sorolt közterületen vagy közhasználatra átadott területen létesült, legalább 60%-ban növényzettel fedett, közhasználatra szánt terület, melynek mérete 200–10.000 m² között van és legkisebb oldalmérete legalább 15 m.

Közpark: Zöldterület területfelhasználási egységbe sorolt közterületen vagy közhasználatra átadott területen létesült, legalább 75%-ban növényzettel fedett, közhasználatra szánt, általában

többfunkciós (pihenés, játék, sport stb. célját szolgáló) terület, amelynek mérete legalább 10 000 m², min. oldalmérete legalább 80 m.

A közpark, közkert ellátottságot vizsgáltuk a település egészén. Úrhida Község területén korszerű, nagy területű (több hektáros), sokfunkciós települési szintű közpark nem található. A településrendezési terv jelenlegi állapota szerint csupán két területen jelöltek ki zöldterületeket: 1. A Kossuth Lajos és Petőfi Sándor utcák kereszteződésében, illetve 2. Az Orgona utcában (attól Ny-ra). Előbbit valóban közparkként, játszótérként, pihenőhelyként használják a helyiek, utóbbi pedig egy természetes magaslat, hajdani illegális kőbánya, melynek felülete elcserjésedett. Zöldterületi funkció ellátásához még erőfeszítéseket kell tenni.

Nem kijelölt zöldterület, de közparki funkciót lát el a Templom utca Ny-i oldalán, az iskola mellett található sportterület, illetve az Arany János utcában, a 335/3 hrsz-ú ingatlanon található szabadidőpark, mely kültéri rendezvények, falunapok, sportesemények helyszíne. Nagy gyepes területével, fáival kellemes és közösségépítő tér a település centrumában.

Vizuális-esztétikai szerepük miatt kiemelendők a belterületi szobrok, emlékművek, feszületek, kutak stb. környezete, mely általában gondosan kialakított és szépen gondozott. Ezek a tájelemek egyedi tájértékek, melyek felmérése (kataszterbe foglalása) és a felújításra, fejlesztésre, megtartásra vonatkozó intézkedések számbavétele kívánatos.

Zöldfelületi jellegű intézmények

Sportpálya

Úrhida közigazgatási területén versenyek lebonyolítására alkalmas méretű sportpálya nincs. A Templom utcai (iskolai) sportterület, valamint az Arany János utcai szabadidőpark alkalmas kisebb sportesemények lebonyolítására. Mindkét helyszín többnyire gyepes felületű és fásított, melyet a település vezetése rendszeresen gondoz, karbantart.

Iskola, óvoda, intézménykertek

Úrhida óvodája és iskolája egyaránt a Polgármesteri Hivatal mellett, a település központjában, a Templom utcában található. Az intézménykertek változó sűrűségben parkosítottak. A fák mellett játékra, a fiatalok mozgására alkalmas nagy gyepes felületek jellemzőek sok játszó- és sportszerrel.

Temető

A községnek egy temetője van, mely a település É-i szélén, a Boróka utca végén, attól K-re terül el mintegy egyhektáros felületen. ÉNy-i és ÉK-i része jól parkosított, határoló zöld térfallal, ami a temető intimitását részben megoldja és hozzájárul a csendes, nyugodt környezethez. A temető körülbelüli közepén facsoport között áll a felújított ravatalozó, mely méltó környezetet biztosít a szertartásokhoz. A temető zöldfelülete szépen gondozott.

Zöldhálózati összekötő elemek

A település belterületén egységes zöldhálózati rendszer nem alakult ki. A felszín alatti (víz, gáz, szennyvíz) és a felszín feletti közművek (elektromos légvezetékek, telefon és kábel tv), az utak mentén kialakított vízelvezető árkok a fák vagy szélesebb zöldfelületek alkalmazását erősen korlátozzák. A belterületi utak mellett a legtöbb helyen a zöldfelület túl keskeny, fászszerű növényzet telepítésére nincs mód, többnyire gyepterületként kezelik őket. Széles, növénytelepítésre alkalmas zöldfelületek egyszerűen nincsenek. A település szántói között a mezővédő erdősávok hiányoznak vagy csupán hézagosan jelennek meg. Külterületi közút nincs, ezért hófogó erdősávok sincsenek. A külterület jellemzően fátlan.

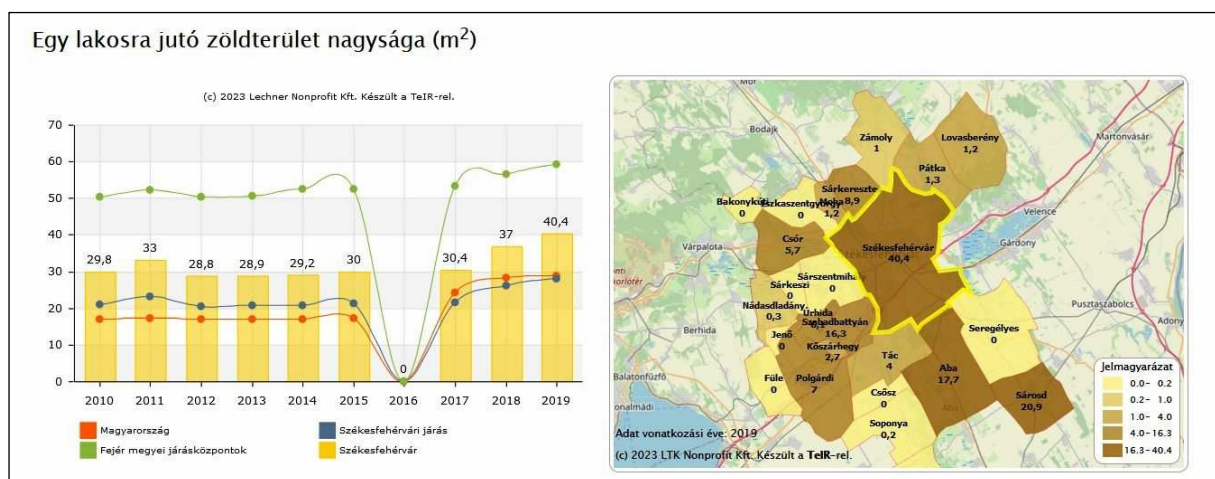
Közhasználat elől elzárt, jelentős zöldfelülettel rendelkező egyéb terület

A családi házas területek zöldfelülete településökológiai szempontból jelentős tényező, hiszen ez a növénytömeg kondicionáló zöldfelületként (párologtatás, szélfogó, porfogó hatás) hat a település egészére. Az önkormányzatnak ösztönözni kell a lakótelkek kertkultúrájának növekvő színvonalát.

Az egyes lakóingatlanok kertjei rendkívül változatos minőségűek. A lakók, a gazdák, a tulajdonosok habitusához, időbeosztásához, igényéhez (igényességéhez), összességében talán az egyének (családok) kertkultúrájához alkalmazkodik, azt mutatja a külvilág (a településkép) felé. Több jó példa található, de vannak olyan kertek, amelyeket elhanyagolnak, kültéri raktárnak használnak, feleslegesen leburkolnak vagy nem kellően gondoznak stb. A településkép szempontjából rendkívül fontos, hogy a lakóingatlanok kertjei az utca felé milyen képet mutatnak, milyen az elő- és oldalkert képe, növényzete, használnak-e sövényt kerítésként, vannak-e olyan növények, amelyeknek lombja a közterületre nyúlik stb.

Jellemző tendencia még mindig a belterületen, hogy a lakók az ingatlanjuk előtti utcai zöldfelületet is – ha egyáltalán van – sajátjuknak érzik, oda növényt telepítenek és rendszeresen gondozzák. Ez egyrészt előnyös, mert a közterület gondozottsága helyenként javul, másrészt hátrányos, mivel a kis „előkertek” rendkívül változatosak, egymáshoz nem illenek, illeszkednek, illetve nagy a kontraszt azokhoz a területrészekhez képest, ahol nem parkosítottak.

Zöldfelületi ellátottság értékelése

Úrhida település belterületén a zöldfelületi ellátottság értéke a 2019-es adatok alapján: 6,1 m²/fő, ami az országos átlag (30) csaknem ötöde, a járásközpont, egyben megyeszékhely (Székesfehérvár) értékének (40,4) pedig hetede, de a járás legtöbb településéhez képest közepesnek, átlagosnak mondható (több járásbeli településen az egy főre számított zöldfelület nagysága 0). A településrendezési eszközök meghatározása során arra kell törekedni, hogy az egy főre eső zöldfelületi ellátottság mértéke növekedjen.

A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

Úrhida Község zöldfelületeinek, zöldfelületi rendszerének konfliktusai, problémái az alábbiakban foglalhatók össze:

- A településképben helyenként túlzóan jelennek meg a tájidegen fenyők és örökzöldek, illetve az invazív fajok (főleg fehér akác)
- A felszín feletti légvezetékek és a felszín alatti közművek a zöldfelületek fejlesztésében erősen korlátozó tényezőnek tekinthetők
- A belterületi utak többsége túl keskeny, vonalas zöldfelületi elemek (fasorok, erdősávok) létrehozására nem alkalmas
- A légvezetékek alá gyakran ültetnek közepes vagy nagy lombkoronájú fajokat és a visszacsonkolt fák a településképet rontják (és a zöldfelület gondozása szempontjából sem előnyös).
- A közterületi zöldfelületeken több esetben tapasztalható feleslegesen kijárt, kitaposott utak és/vagy parkolóhelyek, melyek a zöldfelületek biológiai aktivitását csökkentik és településképi szempontból is kedvezőtlenek
- Közterületre, főleg utak mellé ültetett gyümölcsfák több problémát felvetnek: 1. az érő gyümölcsben a közúti forgalom légszennyezése során káros anyagok halmozódhatnak fel 2. a gyümölcsök mindenki által elérhetők, gazdátlanok lesznek és a fára mászás (és leesés) veszélye megnő, ezért balesetveszélyesek 3. az útra, burkolatra hulló gyümölcs balesetveszélyt okozhat (elcsúszás, darazsak) és esztétikai szempontból is előnytelen.

13 Közlekedés

Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Úrhida község Fejér megyében, a Székesfehérvári járásban, a Sárrét kistáj délkeleti részén terül el. Mivel a Székesfehérvár agglomerációjában található, az utóbbi években jelentősen emelkedett a lakosságszám, ami egyúttal forgalomnövekedéssel is jár. Székesfehérvártól 5 km-re, a fővárostól 77 km-re fekszik. A település keleti határa jelenleg pár száz méterre húzódik a mai Sárvíztől és az egykori sárréti mocsarak partjától.

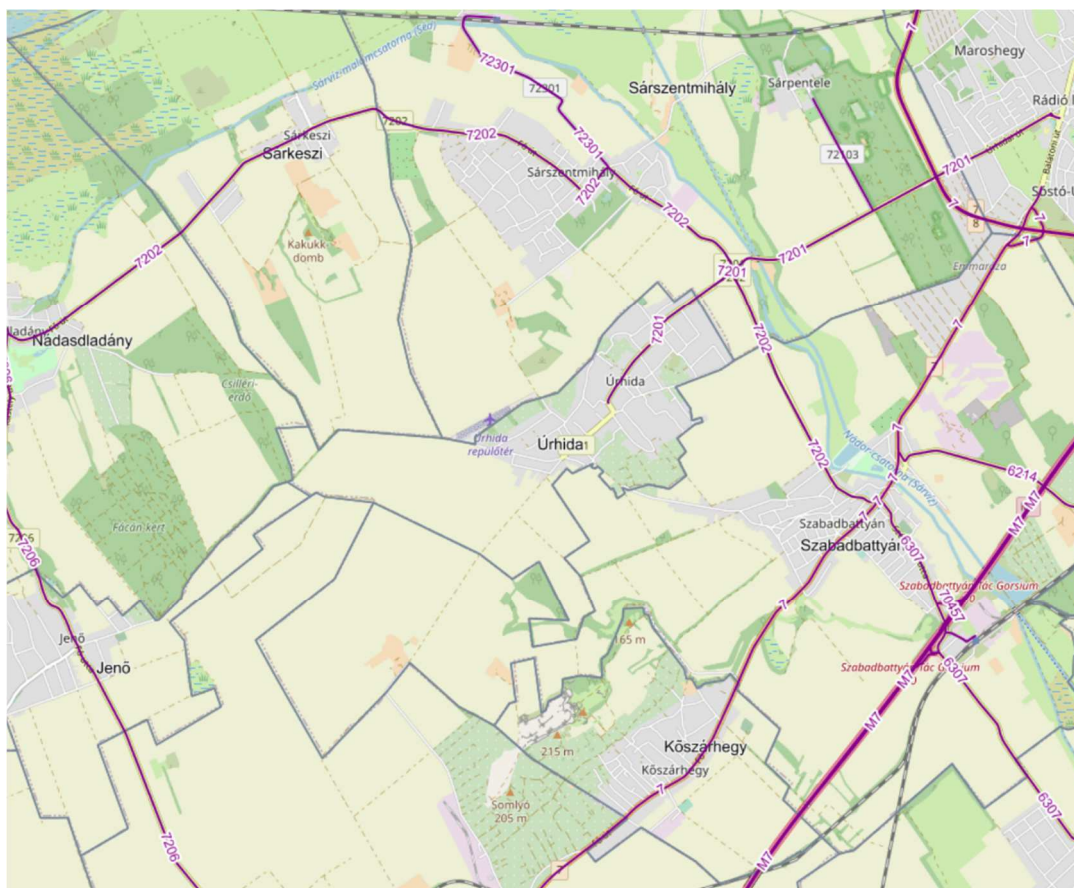
Úrhida közigazgatási területét egyedül a településre bevezető 7201. számú országos közút érinti. A települést Székesfehérvár felől erről az útról, illetve a település határában húzódó 7202. jelű Szabadbattyán – Veszprém összekötő útról lehet megközelíteni. Megfelelő közlekedési kapcsolatait jól mutatja az, hogy az M7 autópálya könnyedén, csupán 10 perc alatt elérhető a szomszéd településen, Szabadbattyánon keresztül.

Úrhida zsáktelepülés, a községen áthaladó forgalom ebből adódóan nincs, a településen kizárólag helyi közlekedés zajlik. A településen vasútvonal nem halad át, azonban a község nyugati határánál sportrepülőtér található, bár ez közigazgatásilag már Sárszentmihályhoz tartozó terület.

Úrhida szomszédos települései: Sárkeszi, Sárszentmihály, Szabadbattyán, Jenő és Nádasdladány.

Fejér megye Területrendezési Terve és az Országos Területrendezési Terv egy közútfejlesztést tartalmaz Úrhidával kapcsolatban: a települést kelet-nyugati irányban átszelő, a jelenlegi Dózsa György és Kishegyi utcákat érintő Szabadbattyán – Úrhida – Nádasdladány – Jenő – Füle (Küngös) összekötő utat.

A települést egy állami kezelésű közút érinti, a 7201. jelű Székesfehérvár - Úrhida összekötő út 4+819 és 6+582 km szelvények (az út végszelvénye) közötti szakasza. Az út Úrhida közigazgatási területét csak a belterületi szakaszán érinti.

Úthálózat Úrhidán és a térségben, forrás: kira.kozut.hu

Közúti közlekedés

A település úthálózata nagyobb részben burkolt utakból, kisebb részben burkolatlan utakból áll.

Azon utcákban, ahol teljes a közművesítés, jellemzően 3,5-7,0 m szélességben szilárd burkolat is épült. Úrhida belterületére elmondható, hogy döntően összközműves kialakítású, szilárd burkolatos úthálózattal rendelkezik.

A település úthálózatának fő tengelyét a Kossuth Lajos utca, illetve annak folytatása, a Dózsa György utca adja. Mindkét út gyűjtőút kategóriába sorolt. Megjegyezzük, hogy a Kossuth utca a Jókai utcáig a 7201. jelű országos közút átkelési szakaszát képezi, ezt követően pedig önkormányzati kezelésbe tartozik. A fentiekén kívül további gyűjtőút még a Kossuth utcától Szabadbattyán felé vezető Kishegyi utca.

A Kossuth utcával kapcsolatban a fő problémát az út vízszintes vonalvezetése adja, mivel kettő kis sugarú, 90°-os ellenívet is tartalmaz. Ezek beláthatatlanságuk miatt baleseti veszélyforrást képeznek.

A település főbb útjaiként funkcionálnak még az északi településrészen húzódó, kelet-nyugati tengelyt adó Táncsics Mihály utca és annak folytatásaként a Petőfi Sándor utca, valamint a déli településrészen vezető Arany János utca.

Az úthálózat többi eleme ezekhez az utakhoz kapcsolódik. A Kossuth utcát és a további gyűjtőutakat funkcionálisan összekötő jelentősebb útként említhető még az északi településrészen a Hársfa utca, a Jókai Mór utca és Hangvirág utca, a déli részeken pedig a Kishegyi út, a Mandula utca, a Templom utca, a Gyöngyvirág utca, a Nefelejcs utca, az Orgona utca és az Újszőlők út. Ezen utcák és a további, nem

nevesített utak lakóútként funkcionálnak. Problémát jelentenek a keskeny szabályozási szélességek, a sok helyen beláthatatlan csomópontok, a helyenként nagy meredekségű utak, illetve több, kis sugarú ívvel rendelkező utca is.

Tömegközlekedés csak a Kossuth Lajos utcán és a Dózsa György utcán zajlik.

A településen a burkolt útfelületek többségében megfelelő állapotúak, azonban néhány utcában burkolatfelújítás javasolt. A járdák is megfelelő állapotban vannak, azonban ott, ahol a szabályozási szélesség megengedi – a keresztmetszetek adta lehetőségeket figyelembe véve – újabb járdaépítésekkel tovább lehetne növelni a gyalogosforgalom biztonságát.

A lakóutcákat célszerű korlátozott sebességű övezetként vagy lakó- pihenő övezetként kijelölni. A lakó-pihenő övezetekben nem szükséges a járdák kiépítése, a gyalogosok az útpályán is előnyt élveznek. A lakó-pihenő övezetekben esetleg fizikai akadályokkal – sebességcsökkentő küszöbök, kapuzatok – is kikényszeríthető a gépjárművezetőkől a lassúbb, körültekintőbb haladás.

A község csapadékvíz elvezetése csak részben megoldott. A település fő csapadékgyűjtő gerincét adó Kossuth utcában csapadékcatorna, illetve kiépített, felújított utak található. Az utcához csatlakozó burkolt utak csapadékvizeinek is ezek a befogadói. Tekintettel a szűk szabályozási szélességekre, több utcában ugyancsak létesült már csapadékcatorna (Templom utca, Újszőlők út, Nefelejcs utca, Szüret utca), de a lakóutcákban jellemzően nyílt árkos, folyókás, vagy útvápas vízelvezetés épült ki.

Törekedni kell arra, hogy a település tágabb értelemben vett központjában esetleges korszerűsítés esetén a vízelvezető rendszer csapadékcatornával épüljön ki, lehetőséget adva ezzel egyéb közlekedési létesítmények (kerékpárút, szélesebb, biztonságosabb járda, esetleg parkolási terület) kialakítására.

Jelenleg problémát jelent, hogy a keskeny, megfelelő vízelvezetés nélküli utcákban nagyintenzitású esőzések alkalmával elöntések történhetnek, illetve a domboldalról a csapadékvíz hordalékot sodorhat az utakra. Mivel nyílt árok csak 10,0 m szabályozási szélesség felett építhető, ennél szűkebb helyeken csak a burkolaton kialakított folyóka, vagy burkolt út esetén csapadékcatorna jelent megoldást.

Közösségi közlekedés

Közüti közlekedés

A településen a közúti közforgalmú szolgáltatást a Volánbusz Zrt. látja el. A községből csak Székesfehérvárra közlekedik autóbusz. Úrhida közigazgatási területén tömegközlekedés csak a Kossuth Lajos utcában, és a Dózsa György utcában zajlik. A megállóknál az autóbusz a forgalmi sávon áll meg, a peronok állapota a Dózsa utcait kivéve megfelelő. Itt az utasok biztonságos fel- és leszállása érdekében célszerű szabványos autóbusz peronok kialakítása.

A Székesfehérvár-Úrhida között ingázók és az egyre emelkedő népességszám miatt indokolt a buszjáratok sűrítése.

Kötöttpályás közlekedés

A Magyar Állami Vasút Zrt. által üzemeltetett vasúthálózat a településen nem érhető el, viszont kettő szomszédos településen, Székesfehérváron és Szabadbattyánban található vasútállomás, illetve vasúti megállóhely. Kiemelnénk, hogy Székesfehérvár az országos és nemzetközi fővonalak csomópontjában fekszik, így ezt elérve kiváló vasúti közlekedés biztosított.

Kerékpáros és gyalogos közlekedés

Fejér megye Területrendezési Terve nem tartalmaz a településen áthaladó tervezett kerékpárutat, illetve a térségi jelentőségű kerékpárutak között sem szerepel a települést érintő kerékpárútvonal. Ugyanakkor engedélyezési fázisban van a „Királyok útja” kerékpárút, mely Székesfehérvár, Sárszentmihály, Sárkeszi és Nádasdladány településeket köti majd össze, egy úrhidai mellékág kicsatlakozással.

A kerékpáros forgalom zavartalan közlekedését biztosító önálló kerékpárút vagy kerékpársáv a településen belül jelenleg nincs kiépítve, illetve kijelölve; ezek kiépítése, vagy burkolatszélesítéssel történő kijelölése javasolt. A szabvány szerinti kialakításhoz javasoljuk a meglévő állapot felülvizsgálatát, szűkebb szakaszok esetén a kerékpársáv nyitott kerékpársávként történő kijelölésével.

Parkolás, várakozóhelyek létesítése

Úrhidán közterületi parkolók a polgármesteri hivatal mellett, az óvodánál, a Templom utcában, a Petőfi utcai játszótér mellett, és a Zrínyi Miklós utcában, az Egészségháznál találhatók.

Az intézmények, ipari-, mezőgazdasági vállalkozások, vendéglátóhelyek bővítésénél, létesítésénél a parkolást saját területen belül kell biztosítani. Ha a saját területen belüli parkolás nem biztosítható, akkor a szükséges parkolóhelyek és kerékpártárolók kialakításához - az OTÉK előírásainak figyelembevételével - a közterület is igénybe vehető. Ebben az esetben a közterületen biztosítható parkolást szabályozni kell.

Parkolási lehetőség javítása érdekében új parkolóhelyek kialakítása elsősorban a településközpont környezetében indokolt. A parkolóhelyek környezetét az OTÉK előírásai szerint fásítani kell.

Tűzvédelmi szempontok

A terület jelenlegi úthálózata olyan paraméterekkel rendelkezik, amely alkalmas tűzoltó gépjárművek, valamint műszaki mentést végző gépjárművek közlekedésére. Minden ingatlan megközelíthető közterületről, vagy a közforgalom számára megnyitott magánútról. Az építmények megfelelő közúti kapcsolattal rendelkeznek, a teljes úthálózat megfelel az Országos Tűzvédelmi Szabályzat előírásainak.

A tervezett szabályozási szélességeken belül tűzvédelmi szempontból is megfelelő út, illetve közműcsatlakozások elhelyezhetők.

Az utak mellett a tűzcsapokat a közúti úrszelvényen kívül kell elhelyezni, jól megközelíthető helyen. A tűzcsapok észlelhetőségét biztosítani kell, környezetükben a növényzetet el kell távolítani. Szükség esetén a járdába is elhelyezhető tűzcsap, ebben az esetben legalább 1,0 m széles burkolt felületet szabadon kell hagyni a mozgáskorlátozottak akadálymentes közlekedésének biztosítása érdekében.

Új telekalakításoknál, a beépítések megkezdése előtt biztosítani kell a közlekedési területeket, és az utakat közlekedésre alkalmassá kell tenni.

Csapadékvíz elvezetés

A község csapadékvíz elvezetése csak részben megoldott. A település fő csapadékgyűjtő gerincét adó Kossuth utcában csapadékcsatorna, illetve kiépített, felújított utak található. Az utcához csatlakozó burkolt utak csapadékvizeinek is ezek a befogadói. Tekintettel a szűk szabályozási szélességekre, más utcákban is létesült már csapadékcsatorna (Templom utca, Újszőlők út, Nefelejcs utca, Szüret utca), de a lakóutcákban jellemzően nyílt árkos, vágás, vagy folyókás vízvezetés épült ki.

Törekedni kell arra, hogy a település tágabb értelemben vett központjában esetleges korszerűsítés esetén a vízvezető rendszer csapadékcsatornával épüljön ki, lehetőséget adva ezzel egyéb

közlekedési létesítmények (kerékpárút, szélesebb, biztonságosabb járda, esetleg parkolási felület) kialakítására.

Jelenleg problémát jelent, hogy keskeny, megfelelő vízelvezetés nélküli utcákban nagyintenzitású esőzések alkalmával elöntések történhetnek, illetve a domboldalról a csapadékvíz hordalékot sodorhat az utakra. Mivel nyílt árok csak 10,0 m szabályozási szélesség felett építhető, ennél szűkebb helyeken csak a burkolaton kialakított folyóka, útvápa, vagy csapadékcsonna jelent megoldást.

Nyílt árkok esetén a kapubejáróknál is biztosítani kell a csapadékvíz elvezetését, ezért a kapubejárókban minimum 40 cm átmérőjű átereszt kell építeni. Az egységes utcakép érdekében a kapubejárókat utcánként hasonló műszaki megoldással kell kialakítani.

A magánterületek tulajdonosait ösztönözni kell ciszternák, vízgyűjtők kialakítására, és tiltani kell a csapadékvizek közterületre történő kivezetését.

A víznyelőket, aknákat iszapfogóval kell ellátni, ezzel megelőzhető, hogy a bemosódott hordalék a csatornában dugulást okozzon.

Közterületi parkolók építése esetén 10 jármű feletti befogadó kapacitással rendelkező parkolóban összegyűjtött csapadékvíz csak olajfogó műtárgyon keresztül köthető rá a rendszerre. Alkalmazási engedéllyel rendelkező, víznyelőkbe elhelyezhető szűrő is alkalmazható, de ezek folyamatos cseréjéről gondoskodni kell.

A meglévő árkokat, padkákat csapadékcsonnákat és műtárgyaikat folyamatosan tisztítani kell.

14 Közművesítés, elektronikus hírközlés, csapadékvíz-gazdálkodás

Vízellátás

Megyei helyzetkép

A hazai víziközmű ellátás, szolgáltatás aktuális és jövőbeni feladatokat jelentő súlypontjai az üzemelő és távlati vízbázisok biztonságba helyezése, az ivóvízellátás vízminőségi problémáinak rendezése, a szennyvízelvezetés, szennyvíztisztítás fejlett európai országokhoz viszonyított elmaradásának megfelelő ütemben történő felszámolása a vízbázis-védelem szempontjaira is figyelemmel és a megújult szabályozásoknak megfelelő víziközmű szolgáltatási struktúra, díjrendszer kialakulása. Fejér megye területén a települések ivóvíz ellátását általában helyi, regionális és kistérségi rendszerről biztosítják. Néhány település önállóan oldja meg vízellátását, amely az Önkormányzat által kiválasztott szolgáltatási vállalkozás (vízmű) üzemeltetésében működik.

A vízellátás vonatkozásában a fejlesztési feladatokban ma már nem csak a bekötöttség növelése, a "mennyiségi és minőségi ellátás" biztosítása a legfontosabb. A "minőség" biztosítása kerül előtérbe a vízellátás fejlesztési feladatok körében is. A vízminőség védelme az általánosan terjedő elszennyeződés következtében egyre nehezebb feladat. Az egészséges víz, mint a természet legfontosabb kincse kiemelt védelmet igényel. A jövő feladata, rövid és hosszabb távon egyaránt a vízbázisok fokozott védelmének biztosítása. A felszín alatti vizek minőségi védelme érdekében szükséges a felhagyott, tönkrement vízbeszerzési helyek, elsősorban a használaton kívüli fúrt kutak szakszerű eltömése, a bányagödrök, hulladéklerakás helyetti rekultivációja, bányatavak óvatos (nem többcélú) hasznosítása. Minden esetben kerülni kell a nyílt talajvíz szervesanyag-terhelését. Ezeken keresztül ugyanis komoly szennyeződés érheti a védett rétegvizeket, és ezzel a már jelenleg is észlelt nitrátosodási folyamat felgyorsulhat. A vízminőség védelme, javítása érdekében a felszíni és felszín alatti vízbázisokra hidrogeológiai védőövezetek kerültek kijelölésre. (A vízbázisok hidrogeológiai védőterületére vonatkozó korlátozásokat a 123/1997. (VII.18.) Kormányrendelet melléklete rögzíti). A minőségi vízellátás érdekében - a vízbázisok védelmén kívül - néhány Fejér megyei településen szükséges a kitermelt, nem megfelelő minőségű (vas, mangán, arzén, ammónia stb. előfordulás) vizek tisztításának, kezelésének megoldása. A megyei programok elindultak.

Úrhida község

A településen élők kommunális ivóvízellátása 100 %-ban a felszín alatti vízkészletből került biztosításra kiépítésre, csatlakozva a kőszárhegyi kistérségi vízműhöz, amelynek vízpótlása a székesfehérvári vízműből lehetséges (kiépített). A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt fogyasztóhelyek, (mérőhelyek) száma 940 Úrhida község összes háztartása, közintézménye ellátott vezetékes vízzel, azonban ez nem mondható el a szennyvíz közcsatornába bekapcsoltak arányáról.

Jelenlegi állapot, a községet ellátó kistérségi vízmű működése

A kistérségi vízmű egységes vízjogi üzemeltetési engedély alapján üzemel (üzemeltetési eng. száma 35700/136-9/2016 ált.).

A kutak, vízműtelep és a hozzá kapcsolódó ivóvízhálózatok üzemeltetését vagyonkezelés formájában a FEJÉRVÍZ Zrt. Déli Üzemmnöksége végzi.

A kőszárhegyi kistérségi vízmű 8 település (Kőszárhegy, Jenő, Nádasdladány, Polgárdi, Sárkeszi, Sárszentmihály, Szabadbattyán, Úrhida) vízellátását biztosítja.

A kistérségi vízmű egységes vízjogi üzemeltetési engedély alapján üzemel (üzemeltetési eng. száma 35700/136-9/2016 ált.).

A kutak, vízműtelep és a hozzá kapcsolódó ivóvízhálózatok üzemeltetését vagyonkezelés formájában a FEJÉRVÍZ Zrt. Déli Üzemmnöksége végzi.

A vízbázist 1 db karsztkút és
6 db mélyfúrású kút alkotja.

A kutak Kőszárhegy, Szabadbattyán és Polgárdi települések területén kerültek lemélyítésre.

Működés:

A kutakba, karsztaknába, beépített búvárszivattyúk a kitermelt vizet (nyers víz) közös kollektor vezetéken vagy ágvezetékeken át a Kőszárhegyen lévő 2x250m³-es keverőmedencébe emelik be.

A kőszárhegyi kistérségi vízmű mértékadó kapacitása: 4200-4300 m³/d.

A vízműtelepi keverő medencékben történik a különböző kémiai összetételű vizek keverése pihentetése, és a fertőtlenítő szer és polifoszfát adagolása.

A keverőmedencékből a víz átvezetéssel kerül a 2x250m³-es vízmű telepi tározó medencékbe. A medencék mellé települt a központi gépház, a benne elhelyezett szivattyú csoportok, amelyek az ivóvizet az egyes távvezetékeken át a települések tároló medencéibe, majd az elosztóhálózatokon át a fogyasztókhoz.

A vízmű rendszer a településeken végrehajtott folyamatos fejlesztések során vízhiányos lett.

A kistérségi vízmű a további fejlesztésekhez szükséges többletvíz szolgáltatás érdekében 2010 - ben összekapcsolásra került a Székesfehérvár városi vízművel.

Az összekapcsolódás adott a többlet víz biztosítására a legkedvezőbb biztonságos megoldást a térség fejlesztéséhez.

A vezetékek és átemelő építésével a rendszerből, az engedélyek szerint 1380 m³/d max. vízmennyiség vételezhető.

Azonban a kistérségi rendszer szűk fogadási kapacitása (úrhidai medence) nem teszi lehetővé teljes vízmennyiség bármely időszakban történő fogadását, így a vízhiány időszakonként jelentkezik. Ezen kívül a kutak elhasználódása miatt kapacitás csökkenéssel is számolni kell.

Így a távlati térségi fejlesztés a vízellátási oldalról továbbra sem megoldott.

A vízmű rendszert számítógépes irányító berendezés vezérli, üzemelteti.

Úrhida község vízellátása

A községi vízhálózat ellennyomó rendszerű.

A település vízellátása a kistérségi vízmű megépülésével együtt fokozatosan épült ki.

Az elosztó hálózati vezetékek a 200 m³-es medencétől (Tf 174.80 mBf) kerülnek ellátásra.

Ehhez a rendszerhez csatlakozik egy kisátemelővel a felső zónai ellátó övezet hálózata.

Vízigények

A kőszárhegyi kistérségi vízmű mértékadó kapacitása: 4200-4300 m³/d. + 1380 m³/d székesfehérvári vízműtől.

Úrhida község becsült vízfogyasztásai:

	becsült	tényleges
Csúcsfogyasztás:	760 m ³ /d	490 m ³ /d
Átlagfogyasztás:	590 m ³ /d	140 m ³ /d

A működő elosztóhálózat hossza: 21.076 m

Az elosztó hálózati csövek anyaga: Ac ny., KM PVC és KPE

(a régebbi építésű vezetékek acny csőből az újabb vezetékek PVC csövekből épültek)

Tűzcsapok szám: 79 db

Közkifolyók száma: 1 db

A vízellátó rendszer részben az időszakos nyári vízhiány, részben a felső zónában vízellátórendszer fejlesztése nélkül történt betelepülések időszakos hiányos nyomással történő ellátás mellett üzemel.

Szennyvízelvezetés (jelenlegi állapot, a kiépített szennyvízelvezető rendszer)

Úrhida község szennyvíz csatornázása a térség községeivel közösen egységes rendszerben a kétezres évek elején épült ki.

A térségi szennyvízelvezető rendszeren a „Székesfehérvár-Maroshegy I/D ütem, valamint a hozzá kapcsolódó Sárközi medence településeinek (Nádasdladány, Jenő, Sárkeszi, Sárszentmihály, (Sárpentele), Úrhida) szennyvíz csatornázása” tárgyú tervek alapján épült ki.

Az elvezetett szennyvíz nyomóvezetéken át került bevezetésre a Székesfehérvár–Maroshegyi városrész elvezető rendszerébe, amelyen át a szennyvíz a székesfehérvári szennyvíztisztító telepre kerül bevezetésre és tisztításra.

A rendszer 35700/903–2/2017 ált. sz. vízjogi üzemeltetési engedély szerint működik, az üzemeltetését vagyonkezelés formájában a FEJÉRVÍZ Zrt. Déli Üzemeltetése végzi.

Úrhida község csatornázása a szennyvízelvezető rendszer:

A tervek nyomán Úrhida községben a meglévő utcák csatornázása megtörtént, ingatlanonkénti házi bekötések biztosításával.

A községben a szennyvíz gyűjtése és elvezetése gravitációs csatorna-hálózattal történik.

A terepviszonyokból adódóan egyes mélyebben fekvő utcák végén helyi átemelők épültek, amelyek a szennyvizet a legközelebbi gravitációs csatornába emelik be.

A községi főátemelő Sárszentmihály irányában továbbítja az összegyűjtött szennyvizet. Sárszentmihályról szintén nyomottan továbbítják a szennyvizet Szfvár. Maroshegy gravitációs rendszerére (I/D ütem), majd végül nyomottan kerül a székesfehérvári központi szennyvíz tisztítótelepre.

A község már megvalósult szennyvíz – csatorna hálózata:

gerinccsatorna	DN 200 KG PVC	18.500 m
házi bekötőcsatorna	DN 150 KG PVC	5.200 m
szennyvíz átemelők:	főművi (vég) átemelő U-1 jelű	1 db
községi átemelők	Ú-2,-3,-4,-5 jelű	4 db
szennyvíz nyomócsövek		2.370 m

A szennyvízelvezető rendszer megfelelően működik.

Az alap kiépítés során (kiviteli terv) az elvezetendő szennyvíz mennyiséget

kiépítési 128 m³/d

távlati 241 m³/d

értékben határozták meg.

Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

Általános ismertetés

Úrhida község az Észak - Mezőföld és Keleti-Bakony vízgyűjtő-gazdálkodási alegységhez tartozik. A tervezési alegység a Séd-Nádor-Gaja vízrendszer vízgyűjtő területét foglalja magába. A községben természetes befogadó nincs, ez abból adódik, hogy a település fő vonala magas-vonulatra épült.

A vízrendszer gerince a Nádor-csatorna, mely átszeli a Mezőföld és a Sárret térségét. Úrhida község területéről elvezetett csapadékvíz befogadója Sárvíz – Malomcsatorna, amely szintén a Nádor csatornába vezeti a vizét.

Úrhida Község Önkormányzata 2005-ben készítette el a község belterületére vonatkozó felszíni vízelvezetés tanulmánytervét.

A csapadékvíz elvezetési terv vizsgálta a külvizek esetleges más irányú elvezetését, azok visszatartási lehetőségeit. Cél, hogy a külterületről lefolyó csapadékvíz a lehető leggyorsabb úton jusson el a befogadóba, lehetőség szerint a külterületen vezetve.

A településre északnyugatról bejutó külvizek, illetve a belterület csapadékvizei két fő irányban vezethetők el.

A község északi nagyobb részének vizei a Sárvízi Malomcsatorna irányába vezethetők, kelet felé, a bekötő-közút mellett, meglévő közúti átereszen átvezetve.

A község déli- délnyugati oldal kisebb részéről Szabadbattyán irányába folyik el a csapadékvíz.

Az árok rácsatlakoznak a Szabadbattyán községi Északi oldali öváraakra, így ez az árok vezeti le a vizet a Malomcsatornába.

Jelenlegi állapot, a csapadékvíz elvezetési rendszer

Úrhida község a 140 -190 Balti feletti magasságok között helyezkedik el.

Községet kettészeli a 7201 jelű bekötő-közút. (Belterületi szakasza nagy részben vízválasztóra épült.)

Egyértelmű domborzattal rendelkezik, természetes esés iránya Ny-ÉK, illetve Ny-K. Több magas pont is található, melyek 5-8 m-rel kiemelkednek az átlagos terepből.

A természetes esés utcánként is változó, azonban fő iránya a fent leírtakkal megegyezik.

Utak egy része szilárd burkolattal ellátott, a többi kőszórásos út, illetve földút.

Beépítés: családi házas.

Általában csapadékvíz elvezetési műtárgyak (árok, áteresz, csatorna stb.) kiépítésére csak az új kialakítású utcák szélessége megfelelő.

A korábban kialakult utcák általában keskenyek, a közművek nagy részben kiépítettek, (ivóvíz vezeték, szennyvíz csatorna, gázvezeték, elektromos légvezeték, távközlő vezeték) elhelyezésük jelentősen rontja a vízelvezetők kialakításának lehetőségét.

A község csapadékvíz elvezetése csak kis részben megoldott. Gyakorlatilag csak a közút mellett és annak folytatásában van kiépített felújított útárok, bejáró műtárgyakkal. (Mivel a közúti árokhoz nem tartozik jelentős nagyságú vízgyűjtő, így az ároknak sincs nagy jelentősége.)

Sok esetben csak nyomokban fedezhetők fel a levezető árok. Átereszek sem épültek minden esetben és melyek épültek, azoknál is látható, hogy nem egy egységes koncepció szerint készültek.

Átfolyási nyílásuk vagy küszöbszintjük nem felel meg. Kapubejárók általában nem készültek, ahol vannak, ott sem üzemelnek, általában teljes mértékben eliszapolódtak.

A külvizek leválasztására – részben területi, tulajdonosi, problémák miatt - nem került kiépítésre elvezető rendszer.

Villamos energia

A település villamosenergia ellátásának üzemeltetője az E.on Északdunántúli Áramhálózati Zrt.

Többször villamosenergia igény a meglévő villamos hálózatról kielégíthető. A konkrét műszaki megoldás az áramszolgáltatóhoz eljuttatott energia igényre adott válasz alapján tervezhető. A villamos hálózat bővítéseket az áramszolgáltató a törvényi előírások szerinti csatlakozási díj ellenében kiépíti. Nagyobb energia igény esetén fogyasztói beruházás is elképzelhető.

A település villamosenergia ellátása a távlati igényeknek is megfelelően biztosított.

Középfeszültség

A település elektromosenergia ellátását 20 kV feszültségű szabadvezeték hálózat biztosítja, amely a település belterületén 7 kommunális oszloptranzformátort lát el távenergiával.

Úrhidán döntően légvezetéken kerülnek ellátásra az utcákban elhelyezett oszlopra szerelt transzformátor állomások, a Szegfű és a Boróka utcában viszont már földkábeles az ellátása. A légvezetékek biztonsági övezete külterületen 5-5 méter, a belterületen 2,5-2,5 méter. A belterületen lévő földkábelek védőtávolsága 1-1 m. A biztonsági övezeten belüli építési tevékenység nagymértékben korlátozott.

A településen oszlopra szerelt kivitelű, döntően 20/0,4 kV-os transzformátor állomások üzemelnek.

Új 20kV-os hálózat és tr. állomás létesítése esetén, tömbfeltárások és utcanyitások során, a nyomvonalat közterületen kell elhelyezni, illetve a nyomvonalon a biztonsági övezet részére helyet kell biztosítani. Új középfeszültségű hálózatszakasz építésekor a vezeték tulajdonosa és üzemeltetője részére, (E.ON Dél-dunántúli Áramhálózati Zrt.) a nyomvonalra vezetékJogot kell szerezni.

A biztonsági övezet szélességét a 2/2013. (I.22) NGM rendelet a villamosmű biztonsági övezetéről adja meg:

- 20kV-os szabadvezeték esetében a szélső vezetékszálától mindkét irányban, belterületen 2,5 méter, külterületen 5 méter a biztonsági övezet határa.
- Földkábel esetében 1-1 méter a vezeték két oldalán.
- Transzformátor állomás esetén a szükséges terület határa oszlop tr. állomásnál, az állomás körül 5 méter. Ezen távolság az üzemben tartó hozzájárulásával csökkenthető. Építtetház transzformátorállomás esetén a biztonsági övezet határát a berendezés falai határolják.

Kisfeszültség

A villamosenergia ellátás a jelenlegi fogyasztói igényeket megfelelően kiépített.

A kommunális hálózat légvezetékes, beton és faoszlopos kialakítású.

Az új beépítési területeken a szabályozási térszín feletti hálózat létesítését megengedi. Természetesen a drágább kivitelezésű földkábel-hálózat is létesíthető. Új légvezetékes hálózat létesítésekor a többi közmű elhelyezését is figyelembe kell venni, a járda és az úttest között haladhat a vezeték, az oszlopok elhelyezése a szilárd burkolattól lehetőleg min. 0,5 m-re legyen. Amennyiben az oszlopsor a járda és a kerítés közé kerül elhelyezésre, a szigetelt légvezeték és lakóingatlan telekhatára között legalább 0,5 méter távolság legyen. A vezetékek legkisebb magassága az utak fölött 5,5 méter lehet.

1kV-os földkábel létesítésénél a biztonsági övezet határa a kábeltől mindkét irányban 1-1 méter.

Kisfeszültségű hálózat létesítése esetén is vezetékJogot kell szerezni a nyomvonalra, áramszolgáltató javára, és azt a tulajdoni lapra be kell jegyezni.

Térszint feletti közművek elhelyezésénél az MSZ 7437/3-80 előírásait kell betartani.

Úrhida területére vonatkozó, villamosenergia ellátással kapcsolatos legfontosabb adatok:

Villamosenergia hálózat adatai	2019. év	2020. év	2021. év
Háztartási villamosenergia fogyasztók (db)	1028	1050	1079
Összes villamosenergia-fogyasztó száma (db)	1076	1097	1135
Háztartások részére szolgáltatott villamosenergia (1000 kWh)	3008	3210	3379
Szolgáltatott összes villamosenergia (1000 kWh)	3303	3532	3678
Kisfeszültségű villamosenergia-elosztóhálózat hossza (km)	22,6	22,6	23,4

Forrás: KSH

Közüvilágítás

A meglévő közvilágítás a kommunális hálózat oszlopaira szerelt világítótestekkel van megoldva, légvezetékes táplálással.

Új létesítésénél az előírt követelményeket az MSZ EN 13201 szabvány tartalmazza. Az utcák világítási osztályba sorolása jegyzői hatáskörben történik.

Földgázellátás

Vizsgálat:

Az adatok az E.ON Dél-dunántúli Gázhálózati Zrt. 2022. 08. havi adatbázisából származnak.

A településen a vezetékes földgázellátást az E.ON Dél-dunántúli Gázhálózati Zrt. biztosítja.

Külterületi szakaszok:

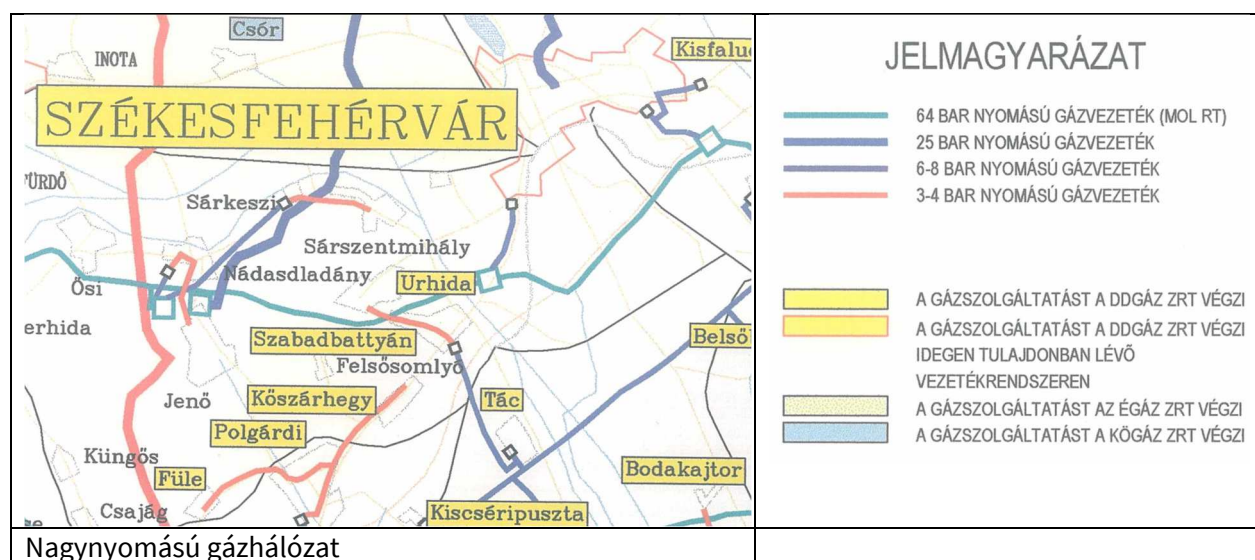
A települést ellátó - KÖGÁZ KKS-1-60C típusú, 6/3 bar üzemnyomású gázfogadó - Szabadbattyán községben, az M7 autópálya közelében található. A fogadó kapacitása 3 bar kilépő nyomáson 5000 m³/h, a telepítési hely és Úrhida község fogyasztóit látja el.

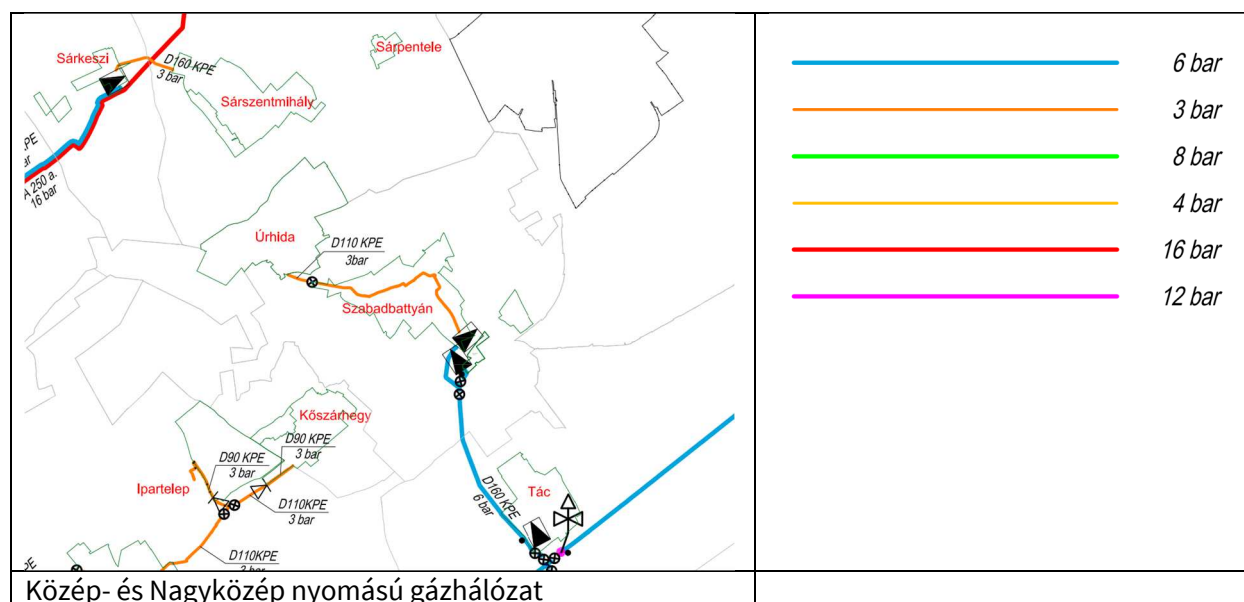
A gázfogadó állomás a jelenlegi fogyasztási igényeket nagy biztonsággal kielégíti.

A község belterületére DK irányból lép be a 3 bar üzemnyomású D110 PE vezeték (Kishegyi utca). A Szabadbattyán és Úrhida közti külterületi szakaszon föld alatti elzáró található.

Ugyanitt halad az 512-es Adony-Kápolnásnyék, K-Ny irányú FGSZ gázszállító vezeték, amely K-i irányból lép be Nádasdladány külterületi részébe. Névleges átmérője 250-500 mm, üzemi nyomása 64 bar.

A szállító vezeték FGSZ, az elosztó E.ON Dél-dunántúli Gázhálózati Zrt. üzemeltetésű, biztonsági övezetük az üzembe helyezéskori, telekkönyvileg bejegyzett (28-28, ill. 4-4 m).

Belterületi szakaszok:

A település közigazgatási területére belépő elosztó vezeték a Kishegyi úton D90-re szűkül.

A Dózsa György és Kossuth utcákban D90 méretű, a Kossuth L., Táncsics M., Petőfi S., Harangvirág, Hársfa, Arany J., Mandula és az Újszőlők utcában pedig D63. Az összes többi ellátott utcában D32 méretű vezeték található.

A belterületi elosztó vezetékek anyaga PE P10, a végpontokon csővéglezárások található, valamennyi szakasz közterületen halad.

Az ellátott ingatlanokat közterületi elzáróval, előkert -, vagy oldalfali felállással megvalósult lecsatlakozások látják el.

Kisnyomású rendszerek csak telekhatárokon belül üzemelnek.

A településen nyilvántartott, aktív fogyasztók száma 535.

A gáz gerincvezeték bővítése az alábbiak szerint lehetséges (a gázfogadó kapacitásának függvényében):

A csővég lezárással ellátott szakaszok meghosszabbításával, vagy a meglévő gerincvezetésekre csatlakozva valósítható meg a fejlesztésre szánt területek földgázellátása, új közterületi, vagy magánterületen haladó, szolgáltatói engedélyes tulajdonú (jelenleg E.ON) vezetékekkel.

A meglévő, ill. a későbbiekben esetleg épülő elosztóvezeték szakaszok védelmi övezete 4-4 m.

A gerinc vezeték mellett lévő ingatlanok földgázellátása D32 méretű, középnyomású (3 bar üzemnyomású) leágazásokkal biztosított.

A családi házak és intézmények részére közterületi elzáró, előkert-, vagy oldalfali elzárókon keresztül biztosított kisnyomáson a földgáz.

Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

A településen számottevő megújuló energia-hasznosítás jelenleg nincs.

Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)

A község vezetékes telefon ellátottsága megoldott. A mobil telefonos hálózat térlefedettsége a településen biztosított.

15 Katasztrófavédelem, a területek használatát, építési tevékenységet befolyásoló vagy korlátozó tényezők

Alábányászott területek, barlangok és pincék területei

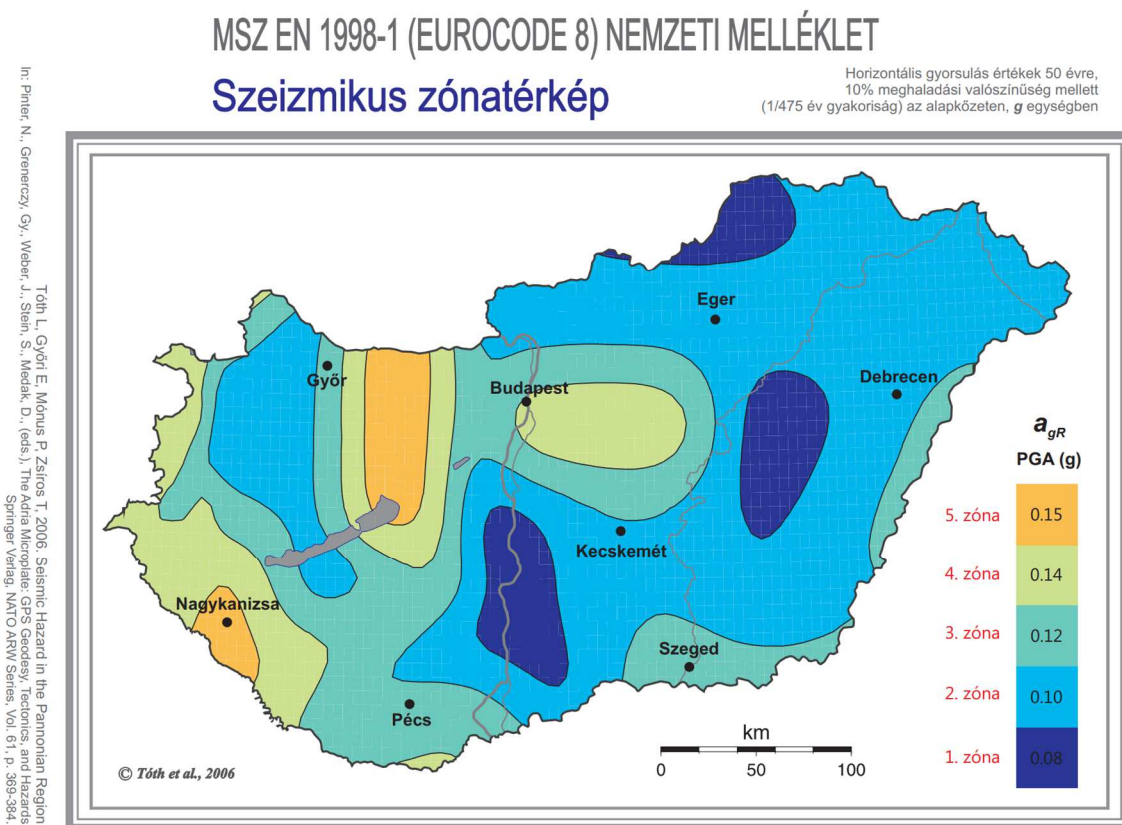
Úrhida területén pincék elvétele a lakóépületek mellett helyezkednek el, melyekre vonatkozó szabályokra a helyi építési szabályzat tartalmaz előírásokat.

Csúszás- és süllyedésveszélyes területek

A Fejér Megyei Területrendezési Terv alapján Úrhida közigazgatási területét a földtani veszélyforrás terület övezete nem érinti.

Földrengés veszélyeztetett területei

A földrengésnek a Föld felszínén érezhető és az épített környezetben okozott hatását a rengés intenzitása jellemzi. Az európai országokban 1992 óta az Európai Makroszeizmikus Skálát (rövidített jelzése: EMS) használják. A skálához igazodva minden ország elkészíti a nemzeti szeizmikus zónatérképet. Ennek értelmében minden építményt úgy kell tervezni, hogy az élettartama (általában 50 év) alatt 10% valószínűséggel előforduló földrengést komolyabb szerkezeti károsodás, összeomlás nélkül kibírjon. A térkép alapján Úrhida az 5. zónába esik, így a Dunántúl egyik leginkább földrengés-vesélyeztetett régiójába tartozik.

Árvízveszélyes területek

A település dombvidéki jellegű, a keskeny utcák miatt a csapadékvíz elvezetés érdekében csak a jelentősebb utcák (Kossuth Lajos, Arany János u.) mentén épült ki, így nagyintenzitású csapadékok alkalmával elöntések történhetnek, illetve a domboldalról a csapadékvíz hordalékot sodorhat az utakra.

Belvízveszélyes területek

A Fejér Megyei Területrendezési Terv alapján Úrhida közigazgatási területe a rendszeresen belvízjárta terület övezetével nem érintett.

Mély fekvésű területek

Úrhidán mély fekvésű területek nem találhatók.

Egyéb

Úrhida közigazgatási területe a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet szerint fokozottan érzékeny, illetve kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület által érintett.

A település morfológiai és belvíz viszonyai következtében a felszíni vizek szennyezését kell kizárni még egy elhúzódó belvizes időszak esetében is. Ezért a veszélyes anyagok és hulladékok tárolására különös gondot kell fordítani, illetve a szennyvízelvezetés/gyűjtés tervezése esetében is ezen körülmények figyelembevétele szükséges.